

HOOGHEEMRAADSCHAP
**DE STICHTSE
RIJNLANDEN**

Begroting 2026

Koersvast vooruit

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
Inleiding	6
<i>De koers van HDSR in 2026</i>	<i>6</i>
<i>Leeswijzer</i>	<i>7</i>
Beleidsbegroting	9
1. Bestuurlijk Programma Zuiveringsbeheer	10
1.1 <i>Zuiver afvalwater, energieneutraal en circulair</i>	<i>11</i>
1.1.1 Dynamische opgave	11
1.1.2 Reguliere taken	12
1.1.2.1 Nieuwbouw rwzi Zeist	13
1.1.2.2 Slibverwerking en masterplan rwzi Nieuwegein	13
1.1.2.3 Demonstratie-onderzoek continue korrelslib	13
1.1.2.4 Rwzi Utrecht - Effluentkwaliteit	13
1.1.2.5 Investeringsopgaven	14
1.1.2.6 Proces Automatisering en data gedreven werken	14
1.2 <i>Financieel overzicht</i>	<i>15</i>
2. Bestuurlijk Programma Watersysteembeheer	17
2.1 <i>Robuust en gezond watersysteem in een klimaatbestendig gebied</i>	<i>18</i>
2.1.1 Dynamische opgaven	18
2.1.1.1 Gezond water	18
2.1.1.2 Toekomstbestendig watersysteem	20
2.1.2 Reguliere taken	21
2.1.2.1 Beheer en onderhoud	21
2.1.2.2 Gebiedsgerichte aanpak landelijk gebied	23
2.1.2.3 De invloed van Water en bodem sturend	25
2.1.2.4 Waterakkoorden	25
2.2 <i>Waterveilige leef- en werkomgeving</i>	<i>26</i>
2.2.1 Reguliere taken	26
2.2.1.1 Sterke Lekdijk	26
2.2.1.2 Regionale keringen	27
2.2.1.3 Muskusrattenbeheer in eigen gebied	28
2.2.1.4 Crisisbeheersing	28
2.2 <i>Financieel overzicht</i>	<i>29</i>
3. Bestuurlijk Programma Besturen, organiseren en digitaliseren	31
3.1 <i>Waterbewust leven en genieten van water</i>	<i>32</i>

3.1.1	Reguliere taken	32
3.1.1.1	Waterbewust leven	32
3.1.1.2	Monitoring zwemwater	33
3.2	<i>Bestuur, middelen en maatschappij</i>	34
3.2.1	Dynamische opgaven	34
3.2.1.1	Duurzaamheid	34
3.2.1.2	Digitale transformatie	35
3.2.1.2	Weerbaarheid	38
3.2.2	Reguliere taken	39
3.2.2.1	Dierenwelzijn	39
3.2.2.2	Communicatie, educatie en evenementen	39
3.2.2.5	Internationale samenwerking	40
3.2.2.6	Waterschapsverordening	41
3.2.2.7	Bedrijfsvoering van de organisatie	42
3.3	<i>Financieel overzicht</i>	45
4.	Dekkingsmiddelen	47
4.1	<i>Overzicht dekkingsmiddelen</i>	47
4.2	<i>Kostentoedeling</i>	47
4.3	<i>Lastendruk</i>	48
4.5	<i>Ontwikkeling belastingtarieven</i>	50
4.6	<i>Mate kostendekkendheid</i>	51
5.	Paragrafen	52
5.1	<i>Financiële positie</i>	52
5.1.1	Treasury.....	52
5.1.2	Rentelasten	56
5.1.3	Weerstandvermogen.....	57
5.1.4	Reserves	59
5.1.5	Voorzieningen	62
5.1.6	Wendbaarheid.....	64
5.1.7	EMU-saldo.....	64
5.2	<i>Assetmanagement</i>	65
5.2.1	Beleidskader.....	65
5.2.2	Implementatie assetmanagement	65
5.3	<i>Openbaarheid (Woo)</i>	66
5.4	<i>Verbonden partijen</i>	66
5.4.1	Visie.....	66
5.4.2	Overzicht	66

6.	Financiële begroting	68
6.1	<i>Uitgangspunten en normen</i>	68
6.2	<i>Baten en lasten</i>	68
6.3	<i>Incidentele baten en lasten</i>	72
6.4	<i>Investerings</i>	73
6.4.1	Algemeen en aanpassing regelgeving	73
6.4.2	Actualisatie en vaststellen jaarschijf 2026	74
6.4.3	Autorisatie kredietvolume 2026	75
6.4.4	De investeringsbegroting 2026 per programma	76
6.5	<i>Geprognosticeerde balans</i>	78
6.6	<i>Meerjarenraming</i>	80
6.7	<i>Onvoorzien</i>	81
6.8	<i>Vennootschapsbelasting</i>	81
7.	Bijlagen	82
7.1	Effectindicatoren	82
7.2	Heffingsmaatstaven	85
7.3	Verbonden partijen	87
7.4	Toelichting kredietautorisaties	99

Voorwoord

Voor u ligt de begroting voor het jaar 2026. Deze begroting geeft op hoofdlijnen de doelen en ambities van het waterschap weer. Het is een begroting waarin de speerpunten uit het huidige coalitieakkoord zichtbaar zijn en bevat een ambitieus en uitdagend pakket aan opgaven. In deze begroting ziet u daar al voorbeelden van terug, onder andere op het vlak van weerbaarheid, zuivering en gebiedsgericht werken. We gaan koersvast vooruit!

Zo gaan we gaan onverminderd door met het inspelen op de gevolgen van de klimaatverandering en beperken van onze eigen impact op het klimaat. We versterken onze inzet voor het verbeteren van de waterkwaliteit, biodiversiteit en dierenwelzijn. En we investeren in onze weerbaarheid. We realiseren onze doelen en ambities door efficiënte inzet van onze eigen mensen, middelen, assets en instrumenten door gebiedsgericht kansen te benutten en in de samenwerking met onze partners. Want samen komen we verder.

De begroting van 2026 is daarmee een uitwerking van de Voorjaarsnota 2025, het Waterbeheerprogramma 2022-2027 (WBP) en het coalitieakkoord Waterverbinding: In vertrouwen kan veel (2023-2027). In een tijd waarin sprake is van grote maatschappelijke opgaven, schaarste aan mensen en middelen en forse autonome kostenstijgingen presenteert het college een sluitende begroting met verklaarbare tariefstijgingen voor 2026 en de daaropvolgende jaren.

Het college van dijkgraaf en hoogheemraden,
De Stichtse Rijnlanden
September 2025

Inleiding

De koers van HDSR in 2026

Koersvast in een veranderende wereld

De wereld om ons heen verandert. HDSR kijkt vooruit naar 2026 met heldere ambities én oog voor realisme. De maatschappelijke uitdagingen zijn complex en onderling verweven. Denk aan waterveiligheid, schoon en gezond water, klimaatadaptatie, woningbouw, biodiversiteit en duurzame landbouw. Onze rol beperkt zich niet tot waterbeheer alleen. We nemen onze verantwoordelijkheid in het ruimtelijk domein, in lijn met de landelijke strategie 'Water en bodem sturend'.

Onze ambitie is een duurzame, leefbare en toekomstbestendige omgeving. Om die ambitie waar te maken, moeten we veerkrachtig en ook koersvast zijn – in onze organisatie, in onze samenwerking en in de manier waarop we omgaan met onzekerheid en externe druk.

Weerbaarheid, wendbaarheid en veerkracht als voorwaarden voor succes

De opgaven waar we voor staan vragen niet alleen om visie en samenwerking, maar ook om een weerbaar en wendbaar waterschap.

- Fysieke en digitale weerbaarheid: Onze vitale assets en processen moeten voldoende bestand zijn tegen onverwachte, extreme omstandigheden. Cybersecurity, fysieke beveiliging en een betrouwbare energievoorziening zijn van essentieel belang. We nemen de maatregelen die passend en nodig zijn om onze kerntaken uit te kunnen blijven voeren.
- Organisatorische wendbaarheid: Onze mensen moeten voldoende toegerust zijn om te werken in een steeds complexer speelveld. Dat vraagt om voldoende capaciteit, kennis en lerend vermogen. We zetten in op versterking van onze uitvoeringskracht.
- Financiële veerkracht: De kosten van waterbeheer blijven stijgen, terwijl de financiële ruimte beperkt is. We bewaken een gezonde balans tussen ambities en middelen, en sturen strak op haalbaarheid.

De weerbaarheid op deze manieren vergroten is noodzakelijk om ons werk goed te kunnen doen en de gestelde doelen te bereiken.

Duurzaamheid in waterbeheer

Duurzaamheid staat structureel op de agenda van HDSR. We maken expliciet ruimte voor thema's als:

- Klimaatadaptatie en energietransitie;
- Biodiversiteit en natuurwaarden rond water;
- Recreatie en dierenwelzijn;
- Circulaire economie en hergebruik van grondstoffen.

Waar passend en mogelijk integreren we deze opgaven in ons dagelijks beheer.

Samenwerken aan ruimtelijke kwaliteit

In het snel veranderende maatschappelijke en ruimtelijke krachtenveld is samenwerking belangrijker dan ooit. We trekken op met andere overheden, inwoners, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven. In gebiedsprocessen komen veel maatschappelijke opgaven samen, ook op het gebied van water. Dit vraagt om een integrale aanpak en het slim combineren van middelen en maatregelen. Denk aan de programma's Gezond water, Bodemdaling veenweide en Toekomstbestendig waterbeheer. Onze inzet varieert per gebied en is afhankelijk van draagvlak, uitvoeringscapaciteit en cofinanciering.

We intensiveren onze inzet in 2026, onder andere door extra capaciteit vrij te maken voor samenwerking in deze processen.

Transparantie, vertrouwen en realistische keuzes

In een tijd waarin het vertrouwen in overheidsorganisaties onder druk staat, wil HDSR een betrouwbare partner zijn. We communiceren open over onze keuzes, ambities en beperkingen. Niet alles kan tegelijk, en ook wij lopen tegen grenzen aan – van de arbeidsmarkt, van beschikbare middelen, en van de samenwerking met partners.

We maken scherpe keuzes en stellen prioriteiten. Die keuzes zijn niet altijd makkelijk, maar noodzakelijk om ons werk goed en zorgvuldig te blijven doen.

Vooruitblik: prioriteiten 2026 en verder

De begroting 2026 bouwt voort op het Waterbeheerprogramma 2022–2027 en het coalitieakkoord

‘Waternverbinding: In vertrouwen kan veel’. In deze begroting:

- Leggen we accenten waar de urgentie hoog is;
- Investeren we in samenwerking en uitvoeringskracht;
- Zetten we in op weerbaarheid en risicobeheersing;
- Bieden we een doorkijk naar de jaren na 2026.

Wij realiseren ons dat we afhankelijk zijn van anderen, en dat niet alle gewenste resultaten direct te realiseren zijn. Ook ons absorptievermogen en uitvoeringskracht zijn begrensd. Dit vereist fasering en prioritering. Toch blijven we ambitieus. Want samen komen we verder.

Leeswijzer

Begrotingsstructuur

Met deze begroting geven we invulling aan de werkzaamheden en opgaven voor het waterschap in 2026. De begroting is net als vorig jaar ingedeeld op basis van de drie bestuurlijke programma’s: Zuiveringsbeheer, Watersysteembeheer en Besturen, organiseren en digitaliseren. De bestuurlijke programma’s zijn herleidbaar naar de 3 soorten waterschapsheffingen: de zuiveringsheffing, de verontreinigingsheffing en de watersysteemheffing (**Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.**). De bestuurlijke programma’s tellen samen exact op tot de som van de drie heffingen.

Tabel 1. Relatie waterschapsheffingen en bestuurlijke programma’s.

Zuiveringsheffing		Watersysteemheffing en Verontreinigingsheffing	
Bestuurlijk programma Zuiveringsbeheer	Bestuurlijk programma Besturen, organiseren en digitaliseren	Bestuurlijk programma Watersysteembeheer	Bestuurlijk programma Verontreinigingsheffing

Tabel 2 geeft de indeling weer van bestuurlijke programma’s en thema’s. Ook het onderscheid in dynamisch en regulier is zichtbaar en tenslotte geeft het weer voor welke opgaven er effectindicatoren bestaan.

Wanneer een opgave een nieuwe ontwikkeling is die we expliciet willen volgen, wordt dit als dynamische opgave aangemerkt. Op den duur is een dynamische opgave zodanig ingebed in het waterschapswerk, dat het als reguliere taak wordt benoemd. De aandacht en inzet voor het thema blijft hetzelfde, het wordt alleen dan vanuit de lijnorganisatie uitgevoerd.

Met effectindicatoren (zie bijlage 7.1) volgen we de voortgang van de transitie van de dynamische opgaven en een aantal reguliere taken. De verantwoording daarover rapporteren we in de jaarrekening.

Tabel 2. Opbouw begroting met indeling in heffingen, bestuurlijke programma's, WBP-thema's, dynamische opgaven en reguliere taken en effectindicatoren.

Heffing	Bestuurlijk Programma	Thema uit WBP	Dynamische/ reguliere opgave	Effect-indicator
Zuiveringsheffing	Zuiveringsbeheer	Zuiver afvalwater, energieneutraal en circulair	Dynamische opgave: <ul style="list-style-type: none"> • Circulaire Waterketen 	X
			Reguliere taken: <ul style="list-style-type: none"> • Nieuwbouw RWZI Zeist • Slibverwerking masterplan RWZI Nieuwegein • Demonstratie-onderzoek continue korrelslib • RWZI Utrecht - effluentkwaliteit • Investeringsopgaven • Proces Automatisering en datagedreven werken 	
Watersysteemheffing	Watersysteembeheer	Robuust en gezond watersysteem in een klimaatbestendig gebied	Dynamische opgave: <ul style="list-style-type: none"> • Gezond Water • Toekomstbestendig watersysteem 	X X
			Reguliere taken: <ul style="list-style-type: none"> • Beheer en onderhoud • Gebiedsgericht werken in het landelijk gebied • Waterakkoorden 	
		Waterveilige leef- en werkomgeving	Dynamische opgave: <ul style="list-style-type: none"> • Sterke Lekdijk 	X
			Reguliere taken: <ul style="list-style-type: none"> • Regionale keringen • Muskusrattenbeheer • Crisisbeheersing 	
Watersysteemheffing	Besturen, organiseren en digitaliseren	Waterbewust leven en genieten van water	Reguliere taken: <ul style="list-style-type: none"> • Waterbewust leven • Monitoring zwemwater 	X
		Bestuur, middelen en maatschappij	Dynamische opgave: <ul style="list-style-type: none"> • Duurzaamheid • Digitale transformatie • Weerbaarheid 	X
Zuiveringsheffing			Reguliere taken: <ul style="list-style-type: none"> • Dierenwelzijn • Communicatie, educatie en evenementen • Internationale samenwerking • Waterschapsverordening • Bedrijfsvoering van de organisatie 	

Met de indeling in deze begroting voldoen we aan de vereisten van de Bepalingen Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen (BBV-W). Hiermee is de begroting in lijn met de uitgangspunten uit het kabinetsbesluit dat vanaf 2025 van toepassing is.

Beleidsbegroting

1. Bestuurlijk Programma Zuiveringsbeheer

1.1 Zuiver afvalwater, energieneutraal en circulair

In dit hoofdstuk besteden we aandacht aan het zuiveren van afvalwater en in het bijzonder aan de dynamische opgave Circulaire Waterketen.

1.1.1 Dynamische opgave

Doel en beleidsindicator

Om goed en tijdig in te spelen op ontwikkelingen in de waterketen heeft het algemeen bestuur de Zuiveringsvisie 2050 van het programma Circulaire waterketen vastgesteld. In deze langetermijnvisie hebben we de belangrijkste trends, ontwikkelingen en innovaties geschetst en onze ambities voor het zuiveren van afvalwater in de toekomst vastgelegd.

De visie luidt: 'samen meer waarde halen uit de waterketen'. Er zijn drie transitiesporen:

1. De ambitie om al het water uit de keten samen nuttig in te zetten;
2. De ambitie om samen alle waarde uit de waterketen te benutten;
3. De ambitie om samen met onze omgevingspartners de infrastructuur 100% adaptief te maken.

Om dit te realiseren is samenwerking met onze ketenpartners, zoals gemeenten, drinkwaterbedrijven, AquaMinerals, Slibverwerking Noord-Brabant (SNB) en de markt essentieel. De realisatie van de drie transitiesporen uit de zuiveringsvisie wordt sinds 2023 opgepakt binnen het programma Circulaire Waterketen.

Ontwikkelingen

De ontwikkelingen voor de drie transitiesporen worden hieronder weergegeven.

1. Samen zetten we al het water uit de keten nuttig in

Doel van dit eerste spoor is dat we meer controle krijgen over ons influent en ons effluent een nuttige bestemming geven. Om meer grip te krijgen op de stoffen in ons influent hebben we samen met onze ketenpartners (gemeenten, omgevingsdiensten en Provincie Utrecht) in 2025 een gezamenlijk actieprogramma bedrijfsmatige lozingen opgesteld. In 2026 rollen we dit programma uit.

Rondom het nuttig inzetten van effluent lopen momenteel meerdere initiatieven. Samen met drinkwaterbedrijf Vitens nemen we in 2026 de nodige vervolgstappen om gezuiverd effluent in te zetten om de impact van drinkwaterwinning op de Utrechtse Heuvelrug te mitigeren en verdroging tegen te gaan. Samen met waterketenpartners zijn we actief betrokken bij het vierjarig (2024-2027) demonstratieproject de Ultieme Waterfabriek. Hiermee willen we op lokaal, regionaal en nationaal niveau laten zien dat het mogelijk is om drinkwater te maken uit effluent. In 2025 hebben we binnen de Ultieme Waterfabriek de eerste regionale casus uitgewerkt samen met drinkwaterbedrijf Oasen rondom zuiveringskring Woerden. In 2026 blijven we actief betrokken bij dit demonstratieproject.

Het waterschap, de gemeente Nieuwegein en drinkwaterbedrijf Vitens zijn bezig met de voorbereidingen om in Nieuwegein een klimaatadaptieve en waterneutrale binnenstad te realiseren. Het lokaal zuiveren van het lichtgrijs afvalwater voor circa 2.000 inwoners is één van de scenario's. Eind 2025/begin 2026 leggen we het ontwerp voor aan het algemeen bestuur en daarna willen we overgaan tot realisatie.

2. Samen benutten we alle waarde uit de waterketen

Onze stip op de horizon is een circulaire en klimaatpositieve waterketen. Hierbij gaan we zoveel mogelijk energie en grondstoffen uit ons afvalwater halen. Waar mogelijk streven we naar hergebruik en vermindering van de uitstoot, zoals van broeikasgassen via het versnellingsprogramma lachgas. Ook dringen we de nutriëntenbelasting vanuit het effluent terug conform de afspraken uit het Actieplan KRW. Via AquaMinerals en Slibverwerking Noord-Brabant (SNB) werken we aan onze doelen in samenwerking met andere deelnemende waterschappen.

Momenteel wordt er o.a. binnen SNB gewerkt aan een voorstel om fosfaat terug te winnen. Dit voorstel wordt eind 2025/begin 2026 ter besluitvorming voorgelegd.

Daarnaast willen we ons slib centraal gaan vergisten op rwzi Nieuwegein. Hiermee wordt een grote stap (ca. 30%) gezet richting energieneutraliteit. Een verkenningskrediet hiervoor wordt eind 2025/begin 2026 ter besluitvorming voorgelegd (zie 1.2.2).

In 2025 hebben we met onze samenwerkingspartners aangetoond dat we gevelbekleding voor onze bedrijfsgebouwen kunnen maken uit de teruggewonnen cellulose en in 2026 gaan we over tot realisatie bij rwzi De Meern.

Eind 2023 heeft het algemeen bestuur ingestemd met het oprichten van een waterschapscoöperatie voor de productie van Kaumera (een circulaire grondstof) en het oprichten van een gezamenlijke BV met Haskoning BV voor het vermarkten van Kaumera. Beide zijn inmiddels in bedrijf en in 2026 geven we hier verder invulling aan.

3. Samen maken we de infrastructuur van de waterketen adaptief en circulair

Er is een nieuwe bouwfilosofie opgesteld, die invulling geeft aan de uitdagingen uit de zuiveringsvisie voor onze assets. Deze bouwfilosofie hebben we in 2025 verwerkt in de werkwijzen van ons ingenieursbureau. Het modulair en adaptief bouwen geven we, samen met andere waterschappen, vorm door het toepassen van het innovatieve Verdygo-concept. Dit concept gaat uit van het bouwen in uniforme en gestandaardiseerde (zuiverings)modules en passen we nu voor het eerst toe bij de nieuwbouw van rwzi Zeist.

Effect op de begroting

De opgaven en ambities in het kader van Zuiveringsvisie 2050 zijn groot. Het programma Circulaire Waterketen is klein gestart en zal naar verwachting de komende jaren organisch doorgroeien. In 2026 worden conform de voorjaarsnota extra middelen ingezet om drie (innovatie)projecten mogelijk te maken: vervolgstappen nuttige inzet effluent Utrechtse Heuvelrug, innovatieproject 'Zuivering van de toekomst' en de doorontwikkeling van het Verdygo-concept.

1.1.2 Reguliere taken

HDSR zuivert dagelijks circa 220 miljoen liter afvalwater afkomstig van huishoudens en bedrijven. Hiermee dragen wij bij aan een schone en gezonde leefomgeving. Voor het zuiveren van het afvalwater maken we gebruik van 16 rioolwaterzuiveringen (rwzi's) en 54 gemalen. Onze medewerkers monitoren, beheren en onderhouden deze rwzi's en gemalen. Het zuiveringsproces en de instandhouding van de assets zijn goed op orde.

1.1.2.1 Nieuwbouw rwzi Zeist

De huidige rwzi Zeist is onvoldoende in staat om structureel aan de effluenteisen in het kader van de Kader Richtlijn Water (KRW) te voldoen. Dit staat het halen van onze doelen voor Gezond water in de weg. In 2022 heeft het bestuur gekozen voor volledige nieuwbouw van rwzi Zeist. Hierbij wordt het beste invulling gegeven aan alle (externe) eisen en ambities uit de zuiveringsvisie. Daarmee wordt rwzi Zeist het eerste prototype dat gebouwd gaat worden conform onze zuiveringsvisie. Het definitief ontwerp is in juli 2025 afgerond en de uitvoering begint in Q3 2025.

1.1.2.2 Slibverwerking en masterplan rwzi Nieuwegein

De stip op de horizon voor de verwerking van ons zuiveringsslib is dat we er zoveel mogelijk energie en grondstoffen uithalen. Het ultieme doel is dat zuiveringsslib geen afvalstof meer is, maar een grondstof voor bijvoorbeeld bio-bouwmaterialen of groene energie. De route daarnaartoe heeft tijd nodig. Sinds 1 januari 2023 is HDSR aandeelhouder van Slibverwerking Noord Brabant (SNB) geworden. Dit biedt HDSR meer zekerheid in de afzet van het zuiveringsslib en de mogelijkheid om onze energie- en grondstoffenambitie samen met de andere aandeelhoudende waterschappen te realiseren. Om zelf concrete stappen te zetten in het terugwinnen van energie en grondstoffen werken we momenteel aan een masterplan voor rwzi Nieuwegein. Op deze zuivering willen we een centrale slibgistingsinstallatie bouwen waar al ons zuiveringsslib (dus ook die van onze andere zuiveringen) kan worden vergist. Hiermee kunnen we een substantiële hoeveelheid biogas opwekken en de hoeveelheid slib reduceren die bij SNB verbrand moet worden. De rwzi Nieuwegein moet hiervoor worden uitgebreid en aangepast. Eind 2025 wordt een voorstel voorgelegd aan het AB voor een verkenningskrediet.

1.1.2.3 Demonstratie-onderzoek continue korrelslib

De 16 rwzi's van HDSR zijn kapitaalintensieve infrastructuur met een lange levensduur. Tot 2045 zijn investeringen op vrijwel alle rwzi's nodig om blijvend te voldoen aan de nieuwe lozingseisen van de EU en de gestage groei van de hoeveelheid rioolwater op te kunnen vangen. Het continue korrelslibproces zorgt ervoor dat slib sneller bezinkt en is een innovatie die de capaciteit van rwzi's flink kan vergroten. Deze winst kan worden verzilverd door meer rioolwater te behandelen en/of een betere effluentkwaliteit te bereiken. Daarmee kunnen investeringen worden verkleind en/of uitgesteld, wordt de levensduur van onze rwzi's verlengd en benutten we de huidige infrastructuur beter. Een consortium van vijf waterschappen, STOWA en Haskoning BV werkt samen aan een demonstratie-onderzoek van het innovatieve proces op rwzi Wijk bij Duurstede.

Voorjaar 2025 heeft het AB krediet hiervoor vrijgegeven, is een samenwerkingsovereenkomst getekend en zijn de werkzaamheden voor de bouw van de demonstratie-installatie gestart. In 2025 hebben de voorbereidende activiteiten plaatsgevonden (ontwerp, vergunningen, aanbesteding) en in 2026 wordt de demonstratie-installatie gebouwd. Het onderzoek start begin 2027 en duurt in totaal drie jaar.

1.1.2.4 Rwzi Utrecht - Effluentkwaliteit

HDSR heeft een gedoogbeslissing voor het lozen op de Vecht, omdat de vergunningseisen niet structureel worden gehaald. Eind 2024 is, voor het eerst na ingebruikname van de Nereda-installatie één reactor leeg gezet omdat er een verminderde zuurstofinbreng in het systeem werd geconstateerd. Het bleek dat een groot deel van de beluchtingselementen defect was en vervangen moest worden. De verwachting is dat in Q1 2026 alle 6 reactoren zijn vervangen. Tegelijkertijd loopt er een verbeterprogramma. Dit moet leiden tot een robuust systeem waardoor we in Q2 2027 lozen conform de reguliere (voortschrijdend jaargemiddelde) effluentkwaliteit, zoals is overeengekomen met Amstel Gooi en Vecht. Hiermee voldoen we aan de vergunningseisen.

1.1.2.5 Investeringsopgaven

De opgaven en ambities in het kader van Zuiveringsvisie 2050 zijn groot. Dat betekent een forse investeringsopgave de komende decennia. In 2024 is de eerste versie van het Strategisch Zuiveringsplan (SZP) opgesteld. In dit plan staat met welke uitdagingen en ambities Zuiver t aan de slag gaat tot 2050. Onderdeel hiervan is een lange termijnplanning. Hiermee kunnen de investeringsopgaven beter en meer gestructureerd worden opgepakt. In het SZP komen alle investeringsopgaven, zoals instandhouding van onze assets, ambities uit de zuiveringsvisie en externe ontwikkelingen integraal bij elkaar. Hierdoor krijgen we meer zicht op de totale opgave (scope en investeringsbudget) en kunnen bestuurlijke keuzes worden gemaakt. Het Strategisch Zuiveringsplan wordt jaarlijks geactualiseerd. De voornaamste aanpassing is de projectenplanning als gevolg van het definitief worden van de herziene richtlijn stedelijk afvalwater, waarin strengere eisen gesteld worden aan het zuiveren van afvalwater.

1.1.2.6 Proces Automatisering en data gedreven werken

Vanuit de Zuiveringsvisie zijn er belangrijke ontwikkelingen die vragen om aanpassingen in de organisatie en investeringen in technologie en personeel. Dit omvat verbeteringen in cyberveiligheid, de overgang naar data-gedreven werken en de ondersteuning van innovatieve projecten.

Om de cyberveiligheid te versterken, wordt de beheerorganisatie uitgebreid met extra personeel voor monitoring en analyse. Voor de overgang naar data-gedreven werken zijn nieuwe functies nodig, zoals data-analisten en data-engineers. Daarnaast worden er extra middelen ingezet voor het beheer van innovatieve projecten, inclusief contractbeheer en administratieve ondersteuning.

Deze maatregelen dragen bij aan het versterken van de organisatie door:

1. De weerbaarheid tegen cyberdreigingen te vergroten;
2. De efficiëntie en effectiviteit van datagebruik te verbeteren;
3. Innovatieve projecten te ondersteunen en te bevorderen.

De voorgestelde uitbreidingen in fte en investeringen brengen extra kosten met zich mee en zijn noodzakelijk om te voldoen aan wettelijke verplichtingen en om de organisatie toekomstbestendig te maken.

1.2 Financieel overzicht

Tabel 3. Financieel overzicht programma Zuiveringsbeheer.

Begroting 2026	Realisatie	Begroting	VJN 2025	Begroting
Programma Zuiveringsbeheer	2024	2025	Jaar 2026	2026
		Incl 1e BW		
Kosten				
Rentekosten	4.591	4.922	6.518	5.842
Afschrijvingskosten	16.365	16.404	16.257	15.892
Personeelskosten	6.175	7.298	8.040	8.098
Overige kosten	31.879	32.009	33.389	33.692
Toevoeging aan bestemmingsreservess	75	100	100	100
Totaal kosten	59.085	60.734	64.304	63.623
Overige opbrengsten				
Overige opbrengsten	3.898-	4.475-	6.070-	5.323-
Onttrekking aan bestemmingsreservess	530-	350-	350-	350-
Totaal overige opbrengsten	4.428-	4.825-	6.420-	5.673-
Saldo kosten en opbrengsten en bestemmingsreserves	54.658	55.909	57.884	57.950
Verdeling netto saldo over reguliere taken en dynamische opgaven				
Reguliere taken				
Zuiver afvalwater, energieneutraal en circulair	53.696	54.933	56.653	56.732
Totaal netto kosten	53.696	54.933	56.653	56.732
Dynamische opgaven				
Circulaire Waterketen	962	976	1.231	1.218
Totaal netto kosten	962	976	1.231	1.218

Toelichting financiële ontwikkelingen

- **Rentekosten:** De rentekosten voor zuiveringsbeheer stijgen ten opzichte van de begroting van 2025 mee met HDSR brede rentekosten als gevolg van de hogere rente op de geld- en kapitaalmarkt en toename van het financieringsvolume voor de investeringsopgaven. Het verschil ten opzichte van de Voorjaarsnota 2025 is een gevolg van vertraging in enkele investeringsprojecten (zoals medicijnresten-verwijdering rwzi Woerden) waardoor het onderhanden werk lager is dan destijds verwacht;
- **Afschrijvingskosten:** De afschrijvingskosten zijn lager doordat einde afschrijvingstermijn is bereikt bij enkele activa en nieuwe projecten later gereedkomen;
- **Personeelskosten:** De personeelskosten zijn in lijn met de Voorjaarsnota 2025. Naast indexering is conform de voorjaarsnota extra capaciteit begroot voor versterking cyberweerbaarheid, versterken van de organisatie zuiveringsbeheer en asset management;
- **Overige kosten:** Ook de overige kosten zijn in lijn met de Voorjaarsnota 2025. Naast indexering is conform de voorjaarsnota extra budget begroot voor het demonstratie-onderzoek continue korrelslib op rwzi Wijk bij Duurstede, gestegen kosten slibverwerking door wijzigingen in wet- en regelgeving in België (aanschaffing nulheffing op de verwerking van onze slibstromen) en de dynamische opgave circulaire waterketen (zie hieronder);
- **Overige opbrengsten:** De ontwikkeling van de overige opbrengsten houdt verband met de ontwikkeling zoals genoemd bij de rentekosten. Als gevolg van vertraging in enkele investeringsprojecten (zoals medicijnrestenverwijdering rwzi Woerden) is het onderhanden werk lager dan destijds verwacht. Hierdoor worden minder rentekosten ten laste van de investeringsprojecten gebracht (rentekosten ten laste van investeringsprojecten vormen overige opbrengsten in de exploitatie);

- Circulaire Waterketen: Conform de voorjaarsnota is het budget verhoogd voor drie onderzoeken en projecten binnen het programma Circulaire Waterketen: nuttige inzet van effluent op Utrechtse Heuvelrug, de Zuivering van de toekomst en de samenwerkingsovereenkomst Verdygo, waarin nieuwe modulaire zuiveringsmodules worden ontwikkeld.

2. Bestuurlijk Programma Watersysteembeheer

2.1 Robuust en gezond watersysteem in een klimaatbestendig gebied

In dit hoofdstuk volgt eerst een beschrijving van onze eigen dynamische opgaven in het watersysteem. Daarna leest u meer over de belangrijkste aandachtspunten bij de reguliere opgaven in het watersysteembeheer voor het komende jaar.

2.1.1 Dynamische opgaven

2.1.1.1 Gezond water

Doel en beleidsindicator

Met de dynamische opgave Gezond water werkt het waterschap aan het verbeteren van de waterkwaliteit en biodiversiteit in de watergangen in ons beheergebied. Hieronder vallen zowel de wettelijke opgave voor de Kaderrichtlijn Water (KRW) als de inzet voor de doelen in het overig water. Onder het overig water valt al het oppervlaktewater dat niet is aangemerkt als KRW-waterlichaam.

Om alles op alles te zetten voor de KRW-doelen is er over de hele linie van ons waterschap nog een (wettelijke) opgave te vervullen. Dit strekt zich uit over verschillende portefeuilles zoals waterbeheer, vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH), monitoring en zuiver.

Doelstellingen

Het oppervlaktewater in ons beheergebied is leefbaar voor mens, dier en plant. Nú en in de toekomst.

Beoogde maatschappelijke effecten

Schoon en gezond oppervlaktewater is van levensbelang voor planten en dieren om in te kunnen leven. Voor mensen is schoon oppervlaktewater een randvoorwaarde voor een gezonde leefomgeving. Tevens is het een belangrijke bron voor de winning van ons drinkwater.

Effectindicatoren

- Het aantal KRW-waterlichamen dat voldoet aan de biologische (vissen, waterplanten nutriënten) en chemische KRW-doelen;
- Het % stedelijk oppervlaktewater dat voldoet aan het waterkwaliteitsniveau zichtbaar of hoger.
- Het gemiddelde waterkwaliteitsniveau van het oppervlaktewater in het landelijk gebied (streefwaarde levendig);
- Het gemiddelde waterkwaliteitsniveau van het oppervlaktewater in natuurgebieden (streefwaarde levendig).

Ontwikkelingen

De maatregelen binnen de dynamische opgave Gezond water zijn volop in uitvoering. Daar bovenop heeft het algemeen bestuur, met het Actieplan KRW 2025, bijgestuurd in de acties die worden uitgevoerd. De bijsturing betrof zowel het uitvoeren van extra acties als het versnellen ervan. Dit alles met het doel om zo snel mogelijk aan onze KRW-verplichtingen te voldoen en alles op alles te zetten richting doelbereik. In 2026 bouwen we hierop voort. De ontwikkelingen voor de vijf actielijnen van het Actieplan zijn hieronder weergegeven.

Actielijn 1: Instrumentarium en werkwijze op orde

Het aanscherpen van de Waterschapsverordening op het gebied van waterkwaliteit is in 2025 versneld opgepakt. In 2026 wordt de laatste inhoudelijke slag gemaakt en worden de wijzigingen opgenomen in de Waterschapsverordening.

Met de extra middelen in de begroting 2026 wordt bij Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) ingezet op het verder doorontwikkelen en het vertalen van het aangescherpte juridisch instrumentarium naar de VTH-uitvoeringstaken. Doel hiervan is het actief en gericht inzetten van VTH voor het bereiken van de KRW-doelen.

Actielijn 2: Grip op emissies

De resultaten van de extra monitoring op gewasbeschermingsmiddelen, biociden en PAK's in 2025 worden in 2026 verwerkt in de KRW-toetsing. Dan hebben we zicht op de resterende probleemstoffen. Tevens wordt er in 2026, in samenwerking met de omgevingsdiensten, provincies en gemeenten verder uitvoering gegeven aan het actieplan indirecte lozingen. Dit actieplan wordt in het najaar 2025 bestuurlijk ondertekend. Ook wordt in 2026 doorgepakkt op het handelingsperspectief van ons waterschap op riooloverstorten en foutaansluitingen. In het eerste kwartaal wordt het algemeen bestuur geconsulteerd over de acties die hierop gezet kunnen worden.

Actielijn 3: Natuurlijk watersysteem

Belangrijke actie in 2026 onder de actielijn natuurlijk watersysteem is het grip krijgen op de baggeropgave in relatie tot waterkwaliteit. In 2026 worden er eenmalig extra middelen beschikbaar gesteld om de vertaling te kunnen maken van onderzoeksresultaten naar een nieuwe uitvoeringsstrategie van het baggerprogramma. Daarnaast zijn in de begroting eenmalig middelen opgenomen om financieel bij te dragen aan de realisatie van een vispassage bij de Zuidersluis door Rijkswaterstaat. Dit is nodig voor het KRW-doel voor vis in het Merwedekanaal. Ook starten in 2026 de eerste pilotprojecten vanuit de opgestelde kreeftenaanpak die gefinancierd worden met middelen uit het UPLG.

Actielijn 4: Samenwerken met en sturen op partners

In 2026 moet de opgave voor gebiedspartners voor de KRW in beeld zijn. We streven ernaar hier zoveel mogelijk afspraken over te maken. Voor de samenwerking met de agrarische sector is nog volop subsidiebudget beschikbaar voor projecten vanuit het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer. In het najaar 2025 worden hiervoor projectvoorstellen ingediend die in 2026 starten met de uitvoering.

Voor de natuurgebieden starten we met het onderzoeken, monitoren en analyseren van nieuwe gebieden met als doel om te komen tot concrete verbetermaatregelen.

Ook blijven we in 2026 intensief samenwerken met gemeenten. Binnen het programma Gezond Water Utrecht gaan maatregelen in uitvoering. Hiervoor worden middelen vanuit het budget van de Impulsregeling beschikbaar gesteld.

Actielijn 5: Goed voorbereid naar 2027 en verder

De in 2025 afgeleide doelen, maatregelen en opgestelde verantwoording doorlopen in 2026 de bestuurlijke besluitvorming.

Effect op de begroting

Extra middelen in de begroting Gezond water

Het versterken van VTH, het op orde krijgen van ons instrumentarium en het grip krijgen op de baggeropgave vragen extra financiële middelen en capaciteit. Deze zijn aangekondigd in de Voorjaarsnota en worden met deze Begroting 2026 geëffectueerd.

Verlaging middelen in de begroting Gezond water

Om de extra middelen die hierboven beschreven zijn te kunnen opvangen is met het Actieplan KRW en de Voorjaarsnota ook besloten om voor enkele maatregelen de beschikbare financiële middelen en/of capaciteit te verlagen. Dit betreft het verlagen van de financiële middelen voor samenwerking met de agrarische sector en natuurgebieden en het vrijgeven van overcapaciteit in de begroting op de thema's samenwerking met gemeenten en citizen science. Door het vrijgeven van deze capaciteit en middelen kan een deel van de benodigde versterking voor VTH, het op orde krijgen van ons instrumentarium en het herijken van het baggerprogramma worden opgevangen.

Het verlagen van de financiële middelen voor de samenwerking met de agrarische sector leidt niet tot verlaging van de ambitie of het aantal projecten dat kan worden uitgevoerd. Er is immers nog veel subsidie beschikbaar vanuit het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer. Van de ca. € 0,9 miljoen subsidie die toegezegd is, is nog € 0,5 miljoen beschikbaar voor de jaren 2026 en 2027.

Het verlagen van de financiële middelen voor de uitvoering van maatregelen door natuurorganisaties zal ook niet leiden tot verlaging van de ambitie. Wanneer het natuurorganisaties niet lukt om voor de uitvoering van maatregelen financiële middelen te verkrijgen vanuit provinciale subsidies, kunnen hiervoor de middelen beschikbaar gesteld worden die in het programma gezond water beschikbaar zijn voor het uitvoeren van gebiedsgerichte maatregelen.

Overheveling capaciteit vanuit de dynamische opgave naar de reguliere lijnorganisatie

Het borgen van de opgave en zorg voor waterkwaliteit en ecologie in de reguliere lijnorganisatie is een belangrijk doel van het programma Gezond water. Hierin worden goede stappen gezet. Daarom is nu de keuze gemaakt om in de begroting 2026 de extra capaciteit die in deze (of eerdere begrotingen) is aangevraagd over te hevelen van de dynamische opgave naar de reguliere lijnorganisatie. De capaciteit wordt gebruikt voor de versterking van de afdelingen Waterbeheer en Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH). Dit betekent dat de opgave voor gezond water steeds meer integraal wordt aangestuurd vanuit de reguliere lijnorganisatie, in plaats van vanuit het programma Gezond Water.

Een kansenkrediet om te kunnen overprogrammeren bij de realisatie van natuurvriendelijke oevers

Om de kans op het realiseren van 9 kilometer natuurvriendelijke oever te vergroten, en mogelijk meer, wordt een kansenkrediet opgenomen in de begroting.

2.1.1.2 Toekomstbestendig watersysteem

Doelen en beleidsindicatoren

Voor de dynamische opgave Toekomstbestendig watersysteem (TBWS) zijn de hoofddoelen en de effectindicatoren uit het waterbeheerprogramma (onder Robuust en gezond watersysteem in een klimaatbestendig gebied):

- Gebieden zijn waterrobuust en klimaatbestendig:
 - De mate waarin wateroverlast schade veroorzaakt aan de functies in het gebied.
 - De mate waarin watertekort schade veroorzaakt aan de functies in het gebied.
- Het regionaal watersysteem is toekomstbestendig:
 - Wateroverlast: de mate waarin het watersysteem aan de provinciale wateroverlast-normen voldoet EN binnen 7 dagen kan herstellen van een extreme neerslag/wateroverlast-situatie zoals Limburg 2021.
 - Watervraag/-beschikbaarheid: de mate waarin het watersysteem zowel lokale als regionale (extreme) droogte- en watertekort-situaties kan opvangen.
- Grondwaterbeheer is toekomstbestendig:
 - Effectindicator wordt eind 2025 opgesteld.

Ontwikkelingen

- Het accent ligt op een herijking van de strategie voor wateroverlast en uitwerking van de grondwatervisie.
- In 2026 ontvangt het algemeen bestuur de resultaten van de hertoetsing aan de normen wateroverlast en mogelijke oplossingsrichtingen en worden deze besproken. Dit gebeurt onder andere op basis van deze informatie:
 - Advies oplossingsrichtingen wateroverlast.
 - (Boven)regionale stresstesten.
- Het algemeen bestuur neemt in 2026 een besluit over de strategie en het uitvoeringsplan grondwater. We starten met in de visie omschreven doelen, zoals kennisuitbreiding en participatie.
- In het stedelijk gebied zetten we middels verschillende maatregelen en activiteiten vooral in op (regionale) samenwerking, reguleren en stimuleren van een klimaatbestendig watersysteem, leef- en bebouwde omgeving. Dit gebeurt onder andere met de Impulsregeling Water in de Leefomgeving, subsidie Blauwe Bewonersinitiatieven en meerjarige samenwerking met twee gemeenten vanuit de strategische samenwerkingsagenda.
- In het landelijk gebied sluiten we aan en adviseren we over klimaatbestendigheid in gebiedsprocessen en UPLG opgaven. Met de subsidieregeling Water en Bodem stimuleren we agrariërs zich voor te bereiden op extreem weer.

Effect op de begroting

In 2026 wordt € 50.000 voorbereidingskrediet voor het uitbreiden van de spuifunctie van de Oude Sluis gevraagd. Voor de jaren vanaf 2027 heroverwegen we in 2026 of er extra budget voor uitvoeringsmaatregelen nodig is.

2.1.2 Reguliere taken

2.1.2.1 Beheer en onderhoud

Doel en beleidsindicator

De reguliere beheer- en onderhoudstaken aan het watersysteem (o.a. maaien watergangen, onderhoud kunstwerken, baggeren, onderhoud oevers en exotenbestrijding) vormen een belangrijk onderdeel van het waterschapswerk. We beheren de kunstwerken en houden ze in stand, zodat ze maximaal kunnen bijdragen aan het op orde houden van een robuust watersysteem. Op basis van toestandsafhankelijk baggeren en maaien, beheren we onze watergangen en houden we ze op de gewenste diepte waarmee de juiste doorstroming en waterkwaliteit behouden blijft (of wordt ontwikkeld). Zo dragen we voor de langere termijn bij aan een robuust en gezond ecosysteem. Het baggeronderhoud is ondergebracht in het Groot Onderhoudsprogramma (GOP) Baggeren, waarin projecten doorlopend worden voorbereid en uitgevoerd.

Ontwikkelingen

Maaibeheer

Voor het maaien van watergangen blijven we steeds nadrukkelijk op zoek naar een optimale afweging van waterkwantiteit en waterkwaliteit/ecologie. Wel zien we een afname in biomassa van waterplanten in onze watergangen; het is aannemelijk dat exotische rivierkreeften hier een belangrijke oorzaak van zijn. Er is veel energie gezet op de afstemming tussen Rijk en waterschappen ten aanzien van de *Gedragcode Soortenbescherming voor beheer en onderhoud*. Dit heeft ertoe geleid dat we sinds 1 april 2025 voor ons beheer en onderhoud weer kunnen werken volgens een goedgekeurde gedragscode. Hiermee voldoen we aan de eisen die voortkomen uit de natuurwetgeving. Het werken conform de gedragscode voorkomt onnodig veel administratief werk omdat geen losse vergunningen aangevraagd hoeven te worden. Daarnaast bevorderen we mede door de gedragscode de biodiversiteit en geven we verder invulling aan ecologisch beheer.

Oeveronderhoud

Ten aanzien van het oeveronderhoud krijgen we steeds meer grip op het toestandafhankelijk en planmatig onderhoud. Ook vindt steeds meer correctief onderhoud plaats aan harde oeverconstructies. Dit onderhoud moet levensduurverlenging opleveren voor deze constructies waardoor we minder snel tot vervanging hoeven over te gaan. De resultaten uit de inspecties van 2025 en 2026 leiden in 2026 tot gerichte, correctieve onderhoudsacties aan constructieve oevers. De biologische monitoringsresultaten zijn medebepalend voor het uit te voeren onderhoud aan natuurvriendelijke oevers.

Exoten

Bij de bestrijding van ondergedoken exotische waterplanten hebben we in 2025 nadrukkelijker de samenwerking gezocht met de diverse gemeenten waarin deze ongewenste soorten voorkomen. Deze samenwerking gaan we voortzetten in 2026 en moet leiden tot gerichte verwijderingsacties.

Kunstwerken

Specifiek ten aanzien van de kunstwerken voeren we het onderhoud steeds meer uit op basis van een risicoclassificatie volgens de Cybersecurity Implementatie Richtlijn (CSIR). Het ene kunstwerk moet beter worden beschermd dan het andere. Assets die essentieel zijn voor de werking van het watersysteem en waar bij uitval grote impact te verwachten valt, worden “missie-kritische” assets genoemd. Dit zijn bijvoorbeeld kunstwerken voor de Klimaatbestendige Wateraanvoer (KWA) of kunstwerken die in een waterkering liggen. We maken bovendien steeds meer gebruik van data en digitale hulpmiddelen om onderhoud beter te plannen en te volgen. De verdere uitrol van de koppelingen met ons beheersysteem Ultimo en de inzet van Lange Termijn Asset Planning (LTAP) helpen daarbij. Ultimo is dé tool voor ons assetmanagement, ook in 2026 gaan wij verder met het optimaliseren van de applicatie. De implementatie van de LTAP-module is hier een voorbeeld van.

GOP baggeren

In de komende periode werken we aan een visie voor het GOP baggeren. Hierin brengen we de totale baggeropgave voor de korte en langere termijn in kaart en toetsen we deze op efficiëntie en doelmatigheid. Belangrijke aandachtspunten zijn het actualiseren van de legger en het vinden van een optimale balans tussen waterkwantiteit en ecologie. Daarnaast streven we naar intensievere samenwerking met onze stakeholders – waaronder overheden, ingelanden en particulieren – door hen al vroegtijdig te betrekken bij de voorbereiding van projecten.

Merwedekanaal

Het Rijk, de gemeente Utrecht en Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR) hebben een principeakkoord bereikt over de overdracht van het Merwedekanaal. Het Rijk draagt het eigendom over aan de gemeente Utrecht, en een aantal beheertaken zoals het baggeren komen over naar het waterschap. Dat gaat vergezeld van een overdrachtssom, waarover in 2026 het algemeen bestuur van HDSR en de gemeenteraad van Utrecht nog hun akkoord moeten geven.

Met een toekomstige overdracht komt het integrale waterbeheer bij HDSR te liggen en kunnen opgaven op het gebied van waterkwaliteit (KRW), klimaatadaptatie en een leefbare leefomgeving gezamenlijk met de gemeente Utrecht worden opgepakt.

Het gaat onder andere om het uitvoeren van het achterstallige bagger onderhoud en het aanleggen van natuurvriendelijke oevers. Beide opgaven zijn relevant voor het bereiken van de KRW-doelen voor het waterlichaam Merwedekanaal. Omdat de realisatie van deze opgave een aantal jaren in beslag neemt, is een tijdige start van deze onderzoeksfase cruciaal. HDSR stelt daarom, vooruitlopend op een toekomstig akkoord op de hele overdracht, een voorbereidingsbudget van € 0,8 miljoen beschikbaar in de Begroting 2026. Deze kosten kunnen gedekt worden uit de overdrachtssom, maar omdat daar nog geen definitief akkoord aan is gegeven loopt HDSR hier een risico. Dat risico wordt als beperkt gezien, omdat er een principeakkoord ligt en omdat de overdrachtssom door Rijkswaterstaat gefinancierd wordt uit bestaande middelen.

Effect op begroting

De huidige dotatie voor het baggeren wordt aangepast op basis van indexatie. Daarnaast is in de Voorjaarsnota 2025 besloten om de structurele dotatie voor het GOP Baggeren met € 2,5 miljoen te verhogen. Dit is opgenomen in deze begroting.

2.1.2.2 Gebiedsgerichte aanpak landelijk gebied

Doel en beleidsindicator

Water speelt een steeds grotere rol bij de uitdagingen in onze samenleving. Plannen voor een gebied raken vrijwel altijd de waterkwaliteit, de klimaatopgaven, de waterveiligheid of de beschikbaarheid van water. Dat betekent dat we nóg beter van elkaar moeten weten wat er in een gebied speelt, wat de plannen van onze afdelingen én externe organisaties zijn en wat de rol van water hierbij is. Om onze rol goed te kunnen blijven spelen zijn we gaan we verder met de doorontwikkeling en implementatie van ons interne proces en organisatie voor integraal gebiedsgericht werken.

Samen met onze partner werken door aan een integrale aanpak voor het landelijk gebied volgens de vastgestelde Koers Nationaal Programma Landelijk gebied HDSR 1.0. Hiermee worden opgaven voor natuur, water en klimaat in samenhang ingevuld. Dit zorgt ervoor dat onze doelen voor een robuust en gezond watersysteem mee kunnen liften op processen van derden: goede waterkwaliteit, klimaatbestendig gebied, minder bodemdaling en meer biodiversiteit. Het kan ook zo zijn dat onze doelen onder druk komen te staan doordat er meer water wordt gevraagd. Hierdoor blijft minder ruimte in het watersysteem over waardoor de kans op wateroverlast toeneemt. We zullen hier gezamenlijk een juiste afweging in moeten maken. De effecten van deze overkoepelende benadering wordt niet gemonitord.

Specifiek voor het veenweidegebied is het doel om de bodemdaling in 2030 met 50% te hebben gereduceerd. Een tweede doel is een reductie van 0,06-0,08 Mton CO₂.

Ontwikkelingen

Bodemdaling veenweide

De ambitie voor de reductie van de bodemdaling in het veenweidegebied is nog niet gerealiseerd. De onderliggende veranderopgaven zijn wel succesvol afgerond. Op een kleine 10% van de veengronden zijn maatregelen als WIS (WaterInfiltratieSystemen) getroffen. Daarnaast heeft ca. 40 % van het veenweidegebied een drooglegging van 45/40 cm of minder. Dit resulteert erin dat we ca. een kwart van onze opgave voor reductie van bodemdaling hebben gerealiseerd. In 2026 wordt de programmatische aanpak beëindigd en worden de werkzaamheden via de reguliere taken voortgezet. De resterende opgave wordt gerealiseerd via bovenregionale initiatieven als Klimaatslim Boeren Groene Hart, rijks en provinciale regelingen. HDSR zal hierin actief blijven participeren.

Integraal gebiedsgericht werken

HDSR wil de komende jaren gebiedsgericht met partners samenwerken aan gezamenlijke opgaven in het landelijk gebied. In 2026 wil het waterschap haar inzet in gebiedsprocessen continueren en intensiveren. Dit betekent dat we in een aantal gebieden een trekkende rol oppakken en in andere trajecten participeren en kennis in brengen. Het werken aan integrale gebiedsgerichte processen waarin opgaven van het waterschap en andere partijen samenkomen, vraagt om een andere manier van werken en organiseren. Deze verandering is inmiddels in gang gezet. Cruciaal bij deze andere werkwijze en organisatie is de inzet van medewerkers die hiervoor de juiste vaardigheden en kennis bezitten.

We werken nog steeds samen aan het opstellen van het Utrechts Programma Landelijk Gebied, dat in 2026 zal worden vastgesteld. En aan de beleidskaders van de provincie Zuid-Holland, die direct in de Omgevingsvisie worden opgenomen. Daarnaast wordt zowel in Utrecht als in Zuid-Holland doorgewerkt aan integrale gebiedsprocessen. Als de provinciale kaders duidelijker zijn, zal dat de deelgebieden meer houvast geven. Door de urgente stikstofproblematiek ligt de focus voor een deel op de Natura2000 gebieden. Maar ook in het veenweidegebied willen de provincies stappen zetten met het tegengaan van bodemdaling en broeikasgassen.

Het 'startpakket' van de Ministeriele Commissie Economie en Natuurherstel creëert nog niet voldoende randvoorwaarden om de doelen te kunnen halen. Desondanks willen alle gebiedspartijen graag aan de slag met 'wat er wel kan'. Er staat voor de eerste jaren ook een mooi bedrag voor de maatregelpakketten. Er wordt gewerkt aan financiële afspraken met de provincie. Als deze rond de jaarwisseling 2025-2026 klaar zijn, kan de uitvoering van start gaan.

Effect op de begroting

Bodemdaling veenweide

In de voorjaarsnota 2025 zijn ontwikkelingen geduid, die worden geëffectueerd in de voorliggende begroting. Naast de door ons bestuur vrijgemaakte middelen voor de reductie van bodemdaling in het veenweidegebied en de reductie van de broeikasgassen, zien we een duidelijk toename van financiering vanuit het Rijk en provincie. Voorbeelden hiervan zijn (1) de rijksregeling "Samenwerken in veengebied en overgangsgebieden voor Natura-2000 overgangsgebieden" en (2) de middelen uit het *Utrechts Programma Landelijk Gebied* (UPLG). Dankzij deze externe bijdragen ontstaat er binnen begroting 2026 ruimte om extra in te zetten op integraal gebiedsgericht werken. Zo versterken we onze positie om - naast de opgave rond bodemdaling - ook andere strategische doelen te realiseren. Voor de verdere uitwerking van de langere termijn zijn extra middelen nodig.

Integraal gebiedsgericht werken

De activiteiten die in het kader van de gebiedsprocessen gaan plaatsvinden, worden niet alleen gefinancierd uit de HDSR-begroting. Voor de exploitatie uitgaven zullen ook middelen van partners (provincies, Rijk) beschikbaar komen. Voor de verwachte toename in gebiedsprocessen is structureel extra capaciteit voor 1 fte projectbeheerder bij waterbeheer opgenomen, om gebiedskennis te kunnen inbrengen. Binnen planvorming kan bestaande ruimte worden benut.

Aanvullend maken we waar mogelijk gebruik van subsidie voor procesgelden, bijvoorbeeld als de provincie Utrecht dit ook voor 2026 weer beschikbaar stelt.

Voor het uitvoeren van de watermaatregelen uit de UPLG-maatregelpakketten en meekoppelkansen uit de gebiedsprocessen landelijk gebied is een bedrag opgenomen in de begroting 2026. Wanneer de gebiedsgerichte maatregelen voldoende concreet zijn voorbereid zal dit leiden tot kredietaanvragen voor afgebakende gebiedsprojecten.

Om te voorkomen dat de financiële afhandeling vertraging oplevert voor de voorbereidingsfase van de gebiedsprojecten, is in de begroting van 2025 een bestemmingsreserve opgenomen voor een zogenaamd 'revolving fund'. Hierdoor wordt het mogelijk om gebruik te maken van voorfinanciering uit eigen middelen voordat de definitieve (co)financiering van onze partners beschikbaar is. Het revolving fund wordt gecontinueerd in 2026.

2.1.2.3 De invloed van Water en bodem sturend

Doelen en beleidsindicatoren

Het is cruciaal om vroegtijdig inzicht te hebben in eventuele uitdagingen vanuit water en bodem bij ruimtelijke ontwikkelingen. Dit draagt bij aan het doel om toekomstbestendige (locatie)keuzes te maken voor nieuwe woon- en werklocaties. De recent door HDSR ontwikkelde webpagina [Water en bodem sturend](#) bevat informatie over onder andere de geschiktheidskaart voor woon- en werklocaties (provincie Utrecht) en de klimaatonderlegger (provincie Zuid-Holland). Ook is op deze pagina een folder over bouwen in Rijnenburg opgenomen.

Ontwikkelingen

In 2026 continueren we onze inzet om de uitgangspunten van het principe 'water en bodem sturend' verder te concretiseren:

- We zitten 'stroomopwaarts' aan tafel in diverse regionale processen om onze waterbelangen vroegtijdig in te brengen, zoals in de NOVEX-gebieden Groene Hart en Utrecht-Amersfoort, het programma [Groen Groeit Mee](#) en het MIRT-onderzoek A12-zone en Rijnenburg;
- Samen met het Rijk, provincies en gemeenten zetten we in om water en bodem echt sturend te laten zijn bij nieuwe locatiekeuzes. Dit doen we onder andere door nieuwe woon- en werklocaties te confronteren met de [Geschiktheidskaart woon- en werklocaties](#);
- Wij blijven ons standpunt om niet te bouwen in het buitendijks gebied bij verschillende initiatieven van gemeenten en projectontwikkelaars onder de aandacht brengen;
- Verder zetten we ons in om de zoekgebieden voor waterberging, die zijn aangeduid op onze geschiktheidskaart voor woon- en werklocaties, nader te concretiseren;
- Via het instrument [weging van het waterbelang](#) (voorheen watertoets genoemd) zetten we ook in op het klimaatbestendig- en bodemdalingsbestendig inrichten van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Hierbij streven we onder andere naar het zoveel mogelijk vasthouden en infiltreren van regenwater;
- We blijven in gesprek met Vitens om samen met hen campagne te voeren om drinkwaterverbruik te verminderen en waterbewustzijn te bevorderen. Ook infiltratie, vasthouden van grond- en regenwater en winning uit oppervlaktewater zijn onderwerpen van gesprek;
- Ten slotte dragen we bij aan (landelijk) onderzoek naar toekomstbestendige oplossingen, waaronder drijvend bouwen.

Effect op de begroting

Het beschikbare budget en capaciteit is voldoende om de geschetste ontwikkelingen op te pakken.

2.1.2.4 Waterakkoorden

Algemeen

Een waterakkoord bevat afspraken tussen betrokken waterbeheerders om het beheer van onderling verbonden watersystemen zo doelmatig mogelijk te laten verlopen, zowel onder normale omstandigheden als tijdens calamiteiten.

Ontwikkelingen

Voor 2026 staat geen actualisatie van waterakkoorden gepland.

Effect op de begroting

De waterakkoorden tussen Rijnland en de Stichtse Rijnlanden is een vast bedrag. In het waterakkoord Kockengen & Oudendam, een overeenkomst tussen Amstel, Gooi en Vecht (AGV) en De Stichtse Rijnlanden, stijgen de kosten door indexering en verrekening van afgevoerde hoeveelheden.

De waterafvoer is in de afgelopen jaren sterk toegenomen. In de begroting 2026 is daarom het totale bedrag voor de waterakkoorden verhoogd met de indexatie.

2.2 Waterveilige leef- en werkomgeving

In dit hoofdstuk beschrijven we hoe het waterschap samen met haar partners werkt aan waterveiligheid voor haar inwoners. Als eerste leest u over de opgave rond de Lekdijk, onze enige primaire kering. Daarna komen de regionale keringen, muskusrattenbeheer en het werken aan een professionele crisisorganisatie aan bod.

2.2.1 Reguliere taken

2.2.1.1 Sterke Lekdijk

Doel en beleidsindicator

Voor een waterveilige leef- en werkomgeving is het hoofddoel dat dat voor 2050 minimaal het wettelijke beschermingsniveau tegen overstromingen wordt geboden. De bijbehorende effectindicator is het percentage van de primaire waterkeringen dat voldoet aan de rijksnormen.

Op basis van de projectbesluiten en de oplevering van Salmsteke is 17,2 kilometer, ofwel 31% van de gehele Lekdijk veilig en voldoet aan de vigerende norm. Eind 2026 is, op basis van de dan vastgestelde projectbesluiten, de verwachting dat circa 40% van de gehele Lekdijk veilig en voldoet aan de vigerende norm.

Ontwikkelingen

In 2025 is dijkversterking Wijk bij Duurstede - Amerongen als tweede project in uitvoering gegaan en worden de projectbesluiten van dijkversterking Culemborgse veer - Beatrixsluis en Jaarsveld – Klaphek vastgesteld. In 2026 worden de projectbesluiten van dijkversterking Nieuwegein – Eiland van Schalkwijk en Salmsteke – Schoonhoven vastgesteld en start de uitvoering van Jaarsveld - Klaphek. Innovatie is een speerpunt van de Sterke Lekdijk. In 2025 is de ontwikkeling van de innovatieve dijkversterkingsmaatregel Soilmix-wand (een wand gemaakt door met een grote 'kettingzaag' cement in de ondergrond te mengen; deze gaat het meevoeren van zand vanonder de dijk door grondwaterstroming) afgerond en de worden ontwikkelstappen voor de Grofzandbarriere (een barrière van grof zand in de ondergrond die het meevoeren van zand van onder de dijk door grondwaterstroming tegengaat) genomen. Naast innovatieve versterkingsmaatregelen worden nieuwe rekenmethodieken doorontwikkeld in het innovatiepartnerschap Sterke Lekdijk. Hiermee kunnen dijkvakken beter worden getoetst en blijken deze soms toch te voldoen aan de veiligheidsnormen. Hierdoor hoeven er minder dijken versterkt te worden. Samen met de toepassing van innovatieve versterkingsmaatregelen beperkt dit de overlast voor de omgeving. Daarnaast vergroot het de duurzaamheid en verlaagt het de uitvoeringskosten. De afname van het geplande versterkingswerk brengt ook nieuwe uitdagingen: een toenemende opdracht voor het Groot Onderhoud Programma van HDSR in de komende jaren en een bijstelling in de verwachtingen van de omgeving.

Binnen Sterke Lekdijk besteden we veel aandacht aan communicatie en participatie. We zijn en blijven op meerdere manieren in gesprek met partijen in de omgeving. Mede omdat de maatregelen van de deelprojecten concreter worden, worden de gesprekken met direct belanghebbenden intensiever. Overige ontwikkelingen als congestie van het stroomnetwerk, stikstofregulering, inwerking getreden omgevingswet en de noodzakelijke grondverwerving kunnen de planning van werkzaamheden beïnvloeden.

Effect op de begroting

De kosten per kilometer dijkversterking stijgen. Ook landelijk zien we dat de kosten toenemen, en dat herkennen we binnen HDSR. De inflatie valt tot nu toe hoger uit dan geraamd bij de vaststelling van het uitvoeringskrediet Sterke Lekdijk. Positief is dat de omvang van de dijkversterkingsmaatregelen afneemt, mede als gevolg van de innovaties uit het innovatiepartnerschap Sterke Lekdijk. Verder is de ambitie voor emissiereductie naar beneden bijgesteld. De energievoorziening is vanwege netcongestie moeilijk realiseerbaar. Daarnaast zijn er financiële beperkingen vanuit de subsidieregeling HWBP. Er zijn nog twee deelprojecten waarvan de prognose gebaseerd is op kengetallen. Deze onzekerheden kunnen nog leiden tot druk op de beschikbare kredietruimte. De genoemde effecten op de benodigde hoogte van het krediet zullen bij de Voorjaarsnota 2026 zorgvuldig in beeld worden gebracht, voorzien van een handelingsperspectief. De totale eigen bijdrage van HDSR voor de Sterke Lekdijk is al enige tijd stabiel geprognosticeerd op 16% en in lijn met de bestuurlijke afspraken rondom het uitvoeringskrediet Sterke Lekdijk. De eigen bijdrage is inclusief het eigen synergiekrediet van HDSR en grondverwerving op locaties waar geen waterveiligheidsopgave en derhalve geen bijdrage van het HWBP is. De eigen bijdrage is daarom hoger dan 10%.

Vanaf 2025 zijn de kapitaallasten zichtbaar in de exploitatie, omdat de eerste investeringsprojecten zijn geactiveerd. In 2028 zullen de kosten van dijkversterking Wijk bij Duurstede - Amerongen naar verwachting worden geactiveerd.

2.2.1.2 Regionale keringen

Doel en beleidsindicatoren

De regionale waterkeringen vervullen een belangrijke functie voor het regionale watersysteem. Als onderdeel van de boezem zorgen ze voor de aan- en afvoermogelijkheid van water, van en naar het beheergebied van HDSR. Daarbij voorzien de regionale waterkeringen in waterveiligheid doordat ze regionale overstromingen voorkomen.

Het op orde brengen en houden van de regionale waterkeringen behoort tot het WBP-thema 'Robuust en gezond watersysteem in een klimaatbestendig gebied'. Als hoofddoel is het watersysteem met de daartoe behorende regionale waterkeringen op orde. Volgens de operationele doelstelling hebben we zicht op de opgaven en brengen we deze op orde conform afspraken met de toezichthoudende provincies.

Ontwikkelingen

HDSR heeft recent de tweede toetsronde op veiligheid voor de regionale waterkeringen voltooid. Met deze toetsing is inzichtelijk gemaakt hoe 330 kilometer waterkering zich verhoudt tot de wettelijke waterveiligheidsnormen. Hieruit volgt dat het overgrote deel van de waterkeringen in het beheergebied voldoet. Daarmee is de operationele doelstelling uit het WBP – zicht op de provinciale opgaven – reeds behaald. Ook toont dit aan dat de forse inzet die de afgelopen jaren is geleverd voor het op orde brengen en houden van dit areaal, heeft geloond. HDSR is goed in control wat betreft de regionale waterveiligheid. De uitkomsten van de toetsing zijn gerapporteerd aan de toezichthouders, de provincies Utrecht en Zuid-Holland.

In opvolging van de toets op veiligheid worden de afgekeurde waterkeringen projectmatig op orde gebracht. Daarnaast worden diverse waterkeringen onderhouden om ervoor te zorgen dat ze aan de norm blijven voldoen. Het op orde brengen en houden van deze waterkeringen wordt uitgevoerd via het Voortrollend GOP-RWK. Onder dit investeringsplan wordt in 2026 gewerkt aan diverse dijkverbeteringen zoals de Hollandse Kade, De Enkele Wiericke en de Lange Weidsche Boezem. Daarnaast wordt in 2026 de verbetering van de dijk aan de noordzijde van de Gekanaliseerde Hollandse IJssel gerealiseerd. Dit project valt onder het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP).

Effect op de begroting

De uitgaven voor het voortrollend GOP-RWK in 2026 zijn verwerkt in de vastgestelde meerjarenbegroting. Het hiervoor benodigde krediet is beschikbaar gesteld door het algemeen bestuur. Omdat het een voortrollend GOP betreft, wordt het totale kredietvolume jaarlijkse geactualiseerd aan de hand van de som van de komende vijf jaarschijven (2026-2030).

De uitgave voor de realisatie van project Gekanaliseerde Hollandse IJssel Noord is verwerkt in de vastgestelde meerjarenbegroting. Het benodigde krediet voor de realisatiefase is in 2025 door het algemeen bestuur beschikbaar gesteld. De subsidiebeschikking voor de realisatie van de waterveiligheidsmaatregelen is in 2025 verleend door het HWBP.

2.2.1.3 Muskusrattenbeheer in eigen gebied

Doel en beleidsindicator

Met het beheren van de muskusratpopulatie voorkomen we schade aan waterkeringen. Hiervoor wordt voor heel Nederland samengewerkt door 8 organisaties muskusrattenbeheer. Het muskusrattenbeheer in het gebied van HDSR wordt verzorgd door Muskusrattenbeheer West- en Midden Nederland (MRB WMNL), een samenwerkingsverband van zes waterschappen waar HDSR als organisatie gastheer voor is. Voor het muskus- en beverrattenbeheer vindt landelijke coördinatie, ontwikkeling en onderzoek plaats vanuit de Unie van Waterschappen, elk waterschap draagt financieel bij aan de landelijke Unie begroting.

In 2019 heeft de Unie van Waterschappen besloten de populatie muskusratten tot de landgrenzen terug te willen brengen. Het doel is om dit in een periode van 10 tot 15 jaar (gerekend vanaf 2019) te bereiken. We staan als HDSR achter de landelijk afgesproken strategie.

Ontwikkelingen

MRB WMNL staat voor een grote uitdaging. In het werkgebied van MRB WMNL laten de vangsten muskusratten een stijgende lijn zien en blijven de velduren achter. In het Bestuurlijk Overleg MRB WMNL zijn daarom afspraken gemaakt om in 2025 en 2026 de formatie MRB WMNL tijdelijk en gefaseerd fors uit te breiden.

Effect op de begroting

De hoge vangsten in het beheersgebied vragen om extra formatie bij MRB WMNL. Hierdoor neemt de bijdrage van HDSR aan MRB West- en Midden Nederland toe. De bijdrage voor 2026 is begroot op € 3,810 miljoen.

2.2.1.4 Crisisbeheersing

Doel en beleidsindicator

Crisisbeheersing draagt bij aan een waterveilige leef- en werkomgeving. Om de schade voor inwoners zoveel als mogelijk te beperken. Dit monitort HDSR door crisisopschalingen te evalueren en verbeteringen door te voeren. Onder meer door de crisisorganisatie van HDSR regelmatig te oefenen en te trainen.

Ontwikkelingen

De crisisorganisatie heeft Crisisbeheersing XL (CB XL) ingericht zodat meer collega's van HDSR een rol krijgen tijdens een grote opschaling (van 350 naar 500 collega's waaronder ook dijkbewaking valt). De ontwikkeling wordt eind 2025 afgerond binnen het programma Crisisbeheersing en Weerbaarheid.

Vele CB XL onderdelen zijn al uitgewerkt. Zo maakt de inrichting van een flexibele schil van betrokken medewerkers HDSR zelfredzamer bij een grote en/of langdurige crisis. Bijvoorbeeld na heel veel neerslag in ons beheergebied of door de gevolgen van een langdurige stroomuitval. HDSR is hierdoor beter voorbereid met als bonus dat binnen de organisatie nog duidelijker is hoe belangrijk het is dat we een sterke crisisbeheersing hebben.

Naast de toename van betrokkenheid van eigen collega's is in 2024 gestart met de analyse of ook burgers kunnen helpen bij een grote watercrisis en zo ja: hoe dat dan vorm kan krijgen en georganiseerd moet worden. Daarvoor is een samenwerkingsovereenkomst getekend tussen HDSR en 6 andere waterschappen met het Rode Kruis, te weten Ready 2Help. De samenwerking is geoefend en wordt in de oefening van november 2025 verder vormgegeven.

Het extra budget is onder meer ingezet voor extra spullen voor de collega's in de crisisbeheersing. Ook is budget gebruikt voor het vinden van bever(holen) m.b.v. warmtecamera's.

Effect op de begroting

Het eerdere (extra) beschikbare budget is voldoende. In het jaar van een grote oefening (om het jaar, zoals in november 2025) is het grootste deel van het crisisbudget daarvoor nodig. Het resterende budget wordt gebruikt voor de betaling van samenwerkingsverbanden, portofoonlicenties, et cetera.

2.2 Financieel overzicht

Tabel 4. Financieel overzicht programma Watersysteembeheer.

Begroting 2026	Realisatie	Begroting	VJN 2025	Begroting
Programma Watersysteembeheer	2024	2025	Jaar 2026	2026
		Incl 1e BW		
Kosten				
Rentekosten	3.772	4.404	5.298	6.066
Afschrijvingskosten	12.130	12.280	13.942	13.985
Personeelskosten	28.357	32.827	35.409	36.604
Overige kosten	28.313	31.849	31.027	34.208
Toevoeging aan bestemmingsreservess	7.072	6.622	8.943	8.943
Bijdrage Hoogwaterbeschermingsprogramma	9.310	8.910	8.706	8.700
Totaal kosten	88.953	96.892	103.326	108.507
Overige opbrengsten				
Overige opbrengsten	15.925-	16.298-	16.214-	19.360-
Onttrekking aan bestemmingsreservess	6.899-	8.125-	6.494-	8.402-
Totaal overige opbrengsten	22.824-	24.423-	22.709-	27.762-
Saldo kosten en opbrengsten en bestemmingsreserves	66.129	72.469	80.617	80.745
Verdeling netto saldo over reguliere taken en dynamische opgaven				
Reguliere taken				
Robuust en gezond watersysteem in een klimaatbestendig gebied	38.069	41.777	46.682	49.177
Waterveilige leef- en werkomgeving	21.114	22.620	24.854	25.052
Totaal netto kosten	59.183	64.398	71.537	74.229
Dynamische opgaven				
Bodemdaling Veenweide	1.385	1.608	1.655	-
Gezond Water	3.129	3.892	4.783	3.896
Toekomstbestendig Watersysteem	2.432	2.571	2.642	2.620
Totaal netto kosten	6.946	8.071	9.080	6.516

Toelichting financiële ontwikkelingen

- **Rentekosten:** De rentekosten voor watersysteembeheer stijgen ten opzichte van de begroting van 2025 mee met HDSR brede rentekosten als gevolg van de hogere rente op de geld- en kapitaalmarkt en toename van het financieringsvolume voor de investeringsopgaven. Het verschil ten opzichte van de Voorjaarsnota 2025 is een gevolg van het later in de tijd verwachten van subsidies Sterke Lekdijk en hogere investeringsuitgaven dan destijds verwacht. Hierdoor loopt het onderhanden werk in 2026 sterker op dan bij de Voorjaarsnota 2025 verwacht;
- **Afschrijvingskosten:** De afschrijvingskosten zijn in lijn met Voorjaarsnota 2025 en nemen ten opzichte van 2025 toe door het gereedkomen van nieuwe projecten;
- **Personeelskosten:** De toename van de personeelskosten is naast indexering het gevolg van de verwerking van de nieuwe ontwikkelingen uit de voorjaarsnota. Het betreft met name maatregelen op het gebied van de KRW-opgave en samenleven met de bever. Ten opzichte van de voorjaarsnota is € 410.000 extra personeelskosten opgevoerd voor de voorbereiding op het baggeren van het Merwedekanaal. Hier tegenover is een overige opbrengst begroot voor de nog te ontvangen. Zie verder de toelichting hierover in hoofdstuk 2.1.2.1;
- **Overige kosten:** De overige kosten zijn ruim € 3 miljoen hoger dan in de Voorjaarsnota 2025 gepresenteerd. Het betreft voorjaarsnota ontwikkelingen als de ontwikkeling van een besturingsondersteunend systeem (BOS) en grip krijgen op de baggeropgave in relatie tot waterkwaliteit. Het betreft echter vooral technische aanpassingen als gevolg van de volgende twee zaken. De verhoging van de dotatie aan de bestemmingsreserve baggeren om achterstanden in te lopen was bij de voorjaarsnota alleen verwerkt als dotatie, maar de werkelijke jaarlijkse kosten en onttrekking daarvan aan de bestemmingsreserve waren niet opgevoerd. Hierdoor zijn de overige kosten en overige opbrengsten nu € 2,5 miljoen hoger. Daarnaast is ten opzichte van de voorjaarsnota € 390.000 extra kosten opgevoerd voor de voorbereiding op het baggeren van het Merwedekanaal. Hier tegenover is een overige opbrengst begroot voor de nog te ontvangen overdrachtssom (Zie ook hoofdstuk 2.1.2.1);
- **Overige opbrengsten:** Zoals hierboven genoemd is ten opzichte van de voorjaarsnota de onttrekking aan de bestemmingsreserve baggeren € 2,5 miljoen hoger en is een overige opbrengst begroot van € 800.000 voor de nog te ontvangen overdrachtssom Merwedekanaal. Deze beide mutaties zijn resultaat neutraal (zowel kosten als opbrengsten). Het opnemen van de kosten en de nog te ontvangen overdrachtssom Merwedekanaal betekent een risico omdat de definitieve overeenkomst voor de overdracht nog beklonken moet worden (Zie ook hoofdstuk 2.1.2.1);
De hogere overige opbrengsten houden ook verband met de ontwikkeling zoals genoemd bij de rentekosten. Als gevolg van het later in de tijd verwachten van subsidies Sterke Lekdijk en hogere investeringsuitgaven dan eerder verwacht is het onderhanden werk hoger dan verwacht. Hierdoor worden meer rentekosten ten laste van de investeringsprojecten gebracht (rentekosten ten laste van investeringsprojecten vormen overige opbrengsten in de exploitatie);
- **Bodemdaling Veenweide:** Vanaf 2026 wordt voorgesteld bodemdaling Veenweide niet meer als dynamische opgave weer te geven maar als reguliere taak. De kosten zijn dan ook verwerkt in de reguliere taken;
- **Gezond Water:** De lagere kosten ten opzichte van de Voorjaarsnota 2025 zijn het gevolg van het opvoeren van een aantal nieuwe ontwikkelingen onder de reguliere taken in plaats van bij de dynamische opgave Gezond Water. Het betreft voornamelijk het versterken van Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH) en het instrumentarium voor de KRW-opgave.

3. Bestuurlijk Programma Besturen, organiseren en digitaliseren

3.1 Waterbewust leven en genieten van water

Aan dit thema uit het Waterbeheerprogramma is geen dynamische opgave verbonden. In dit hoofdstuk komt u meer te weten over de taken rond waterbewustzijn en -beleving die het waterschap als onderdeel van haar reguliere werk beschouwt.

3.1.1 Reguliere taken

3.1.1.1 Waterbewust leven

Doel en beleidsindicator

Het thema waterbewust leven loopt als een rode draad door al ons werk. In 2026 borduren we voort op onze ambities uit het Waterbeheerprogramma en het Coalitieakkoord. In het kort: “het hebben en houden van actieve en betrokken bewoners, bedrijven en overheden”. We doen dit door het creëren van bewustzijn bij al onze activiteiten. Hiermee sluiten we naadloos aan bij de meerjarenstrategie van communicatie (inclusief educatie en evenementen).

Ontwikkelingen

Samenvoeging Waterbewust leven en waterbewustzijn

We streven ernaar in 2026 het thema waterbewust leven en het bovenliggende communicatiedoel waterbewustzijn samen te voegen. Hierdoor wordt ons werk efficiënter en is er duidelijkheid waar de taak ligt.

Pilots en innovatie rondom ons watersysteem koppelen we bij voorkeur aan geplande onderhoudstrajecten of in het maatregelenpakket in de betreffende gemeente. Een voorbeeld is het aanleggen van een onderwater rif in Utrecht. Dit is een kleine ingreep en mogelijk een kans voor de biodiversiteit onder water.

Watererfgoed

Om watererfgoed tot inspiratie te laten zijn bij de opgaven van de toekomst, blijven we de basiskennis van de waterbeheerhistorie bij onze medewerkers vergroten en verspreiden. Daarom willen we ook in 2026 onze digitale watererfgoedkaart uitbreiden. Daarnaast blijven we de samenwerking met partnerorganisaties zoals het Regionaal Historisch Centrum Rijnstreek en Lopikerwaard, Landschap Erfgoed Utrecht en vrijwilligersorganisaties in ons gebied versterken.

Ook borgen we in vernieuwd beleid het beheer en onderhoud van watererfgoed, zoals verhoefslagpalen en peilschaalhuisjes, die ons eigendom zijn, maar geen functie meer hebben in het huidige waterbeheer. In 2026 implementeren we het vernieuwde beleid.

Actieve bewoners, bedrijven en overheden

Met onze regelingen bieden we bewoners, agrarische bedrijven en gemeenten handelingsperspectief om hun leefomgeving toekomstbestendig te maken en zelf in actie te komen. Hun actieve bijdrage helpt bij het realiseren van onze doelen: gezond water, biodiversiteit, klimaatadaptatie, een circulaire waterketen en waterbewust leven.

In 2026 continueren we onze subsidieregeling Blauwe Bewonersinitiatieven, subsidieregeling Regionaal Partnerschap Water en Bodem en de Impulsregeling Water in de Leefomgeving. Ook de specifieke samenwerking met de gemeente Utrecht wordt gecontinueerd.

Blauwe Bewonersinitiatieven

De subsidieregeling Blauwe Bewonersinitiatieven stelt bewonersgroepen in staat een financiële bijdrage aan te vragen voor lokale initiatieven die het waterbewustzijn en duurzaam waterbeheer bevorderen.

Regionaal Partnerschap Water en Bodem

Sinds 2024 is de subsidieregeling Regionaal Partnerschap Water en Bodem uitgebreid om agrarische bedrijven te ondersteunen bij het weerbaar worden tegen extreem weer. Ook in 2026 blijft dit budget beschikbaar, naast middelen voor maatregelen ter verbetering van de waterkwaliteit door agrariërs.

Impulsregeling Water in de Leefomgeving

Samen met gemeenten werkt het waterschap aan uitvoeringsmaatregelen voor een gezond en toekomstbestendig watersysteem in stedelijk gebied, onder andere via meerjarige samenwerkingsprogramma's. De Impulsregeling Water in de Leefomgeving speelt hierin een belangrijke rol. In 2026 gaan we een meerjarige samenwerking aan met gemeenten Woerden en Nieuwegein.

Daarnaast zetten we in 2026 de samenwerking met de gemeente Utrecht voort binnen het uitvoeringsprogramma Gezond Stadswater Utrecht. Hiervoor is geld vanuit de impulsregeling gereserveerd binnen het programma Gezond Water.

Effecten op begroting

Bovenstaande ontwikkelingen hebben geen effecten op de begroting. De in 2026 in de begroting opgenomen middelen zetten we vooral in op personeel, communicatie en bijdragen aan initiatieven van anderen.

3.1.1.2 Monitoring zwemwater

Doel en beleidsindicator

Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden heeft zeven officiële zwemlocaties in haar gebied. De provincie wijst locaties aan als zwemwater en houdt toezicht op de zwemwaterkwaliteit en de fysieke veiligheid. Het waterschap verricht de waterkwaliteitsmetingen gedurende het zwemwaterseizoen.

Daar waar we zien dat vaak gezwommen wordt werken we samen met provincie, gemeente en eigenaren aan ecologische en technische maatregelen om de waterkwaliteit te verbeteren. Met de gemeente gaan we actief het gesprek aan. De inzet op het thema zwemwater betreft hoofdzakelijk het monitoren van de waterkwaliteit in de officiële zwemwaterlocaties in ons beheergebied. Dit blijven we ook in 2026 doen.

Ontwikkelingen

Op basis van de waterkwaliteit van de laatste vier jaar (2021 t/m 2024) vallen vijf locaties onder de kwaliteitsklasse 'uitstekend' en één valt onder 'goed'. De kwaliteitsklasse van zwemwaterlocatie Voorveldse Polder was de afgelopen jaren 'slecht', maar staat momenteel op 'aanpassingen aan locatie' in verband met maatregelen die zijn genomen in 2024. In de Strijkviertelpas, één van de 'uitstekende' locaties, zien we de afgelopen jaren dat soms hogere concentraties blauwalg voorkomen. We zamelen hier de komende jaren aanvullende data in om een watersysteemanalyse in 2027 uit te kunnen voeren. Vanuit het programma Gezond Water blijft HDSR samenwerken met provincie, gemeenten en eigenaren om de waterkwaliteit te verbeteren in het overige oppervlaktewater.

Effect op de begroting

De ontwikkelingen op het gebied van zwemwater passen binnen het kader voor de begroting.

3.2 Bestuur, middelen en maatschappij

In dit hoofdstuk behandelen we de dynamische opgaven Duurzaamheid, Digitale Transformatie en Weerbaarheid. Ook komen de reguliere taken binnen dit programma aan bod.

3.2.1 Dynamische opgaven

3.2.1.1 Duurzaamheid

Doelen en beleidsindicator

HDSR wil uiterlijk in 2050 een emissieloos, circulair en meer biodivers waterschap zijn. Om dat te versnellen is de dynamische opgave duurzaamheid in het leven geroepen, die de rol heeft van aanjager en transitieversneller voor de organisatie. In 2026 continueert de opgave de activiteiten om de organisatie aan te jagen. Daarbij wil HDSR ook maatschappelijke waarde toevoegen. Er zijn vijf inhoudelijke thema's waaraan gewerkt wordt. Bij de ontwikkelingen wordt per thema naast het specifieke doel ook de beleidsindicator weergegeven.

Ontwikkelingen

Emissieloos (inclusief energieneutraliteit)

- Doelstelling: in 2050 95% minder broeikasgassen t.o.v. 1990 (in 2030 49%). In 2030 energieneutraal.
- Effectindicator: Mate van reductie van de totale uitstoot van broeikasgassen door HDSR, uitgedrukt in CO₂-equivalenten.

We continueren de onderzoeken naar de mogelijkheden om lachgas te reduceren. Ook starten we met het certificeringsproces voor trede 4 van de CO₂-prestatieladder en gaan we een verkenning uitvoeren naar de mogelijkheden om de restemissies uit de rwzi's te compenseren (CO₂-opslag).

Om energieneutraal te worden, vervolgen we de intensivering van duurzame opwek. Uit onderzoek blijkt dat het mogelijk is om meer energie op te wekken. Bijvoorbeeld door het plaatsen van extra zonnepanelen, via andere manieren en in combinatie met accu's. Om dit te concretiseren wordt de haalbaarheid voor zes rwzi's nader onderzocht. Ook blijven we inzetten op samenwerking met energiecoöperaties om samen duurzame zon- en/of windenergie op te wekken.

Aquathermie

- Geen doelstelling, wel rolbepaling: aanjager+
- Maatschappelijk effect: bijdrage/versnellen warmtetransitie; geen effectindicator.

Voor aquathermie nemen steeds meer gemeenten aquathermie op in hun warmteprogramma's die in 2026 bestuurlijk worden vastgesteld. Desondanks blijft onze inzet ook daarna nodig bij de uitvoering van de wijkuitvoeringsplannen. De ecologische monitoring in het Merwedekanaal wordt gecontinueerd. En we creëren meer duidelijkheid over de vergunbare warmtepotentie in ons oppervlaktewater door aanvullende modelberekeningen.

Door externe ontwikkelingen (wijziging Warmtewet en een toenemende vraag naar aquathermie als duurzame warmtebron) verwachten we dat de positie van de waterschappen kan wijzigen. Andere partijen kunnen een groter beroep op ons doen om aquathermieprojecten te helpen slagen. Dit kan door mee te investeren in thermische energie uit oppervlaktewater (TEO) of thermische energie uit afvalwater (TEA), waarbij investeren in TEA ook bijdraagt aan het energieneutraal worden van het waterschap. Om die redenen willen we in beeld brengen wat de gevolgen van deze ontwikkelingen zijn voor onze rol en welke scenario's er zijn.

Circulariteit

- Doelstelling: volledig circulair in 2050; 50% minder primair grondstoffengebruik in 2030.
- Effectindicator: Vermeden milieu-impact door minder inkoop (virgin/ruwe) grondstoffen en winning grondstoffen uit eigen bronnen.

Voor circulariteit wordt dataverzameling en monitoring belangrijk(er). Om die reden willen we een verkenning uitvoeren naar de mogelijkheden voor een monitoringsysteem. We zien ook dat circulariteit een 'onzichtbaar' thema is: niet zo zichtbaar als zonnevelden, windmolens, de otter of vispassages. Door circulair te ontwikkelen, worden we duurzamer en doen we ook dingen niet. Zoals activiteiten die tegenwerken. De dingen die we niet doen en de effecten van een circulaire aanpak willen we verkennen en zichtbaar maken.

Duurzaam opdrachtgeverschap

- Doelstelling: Duurzaam Opdrachtgeverschap is vanaf 2020 standaard.

We zetten, mede vanuit circulariteit, in op het ontwikkelen van een digitale bibliotheek waar gegevens, inclusief de MKI-score, te vinden zijn over de meest voorkomende assets binnen ons werkgebied. Bij het aanbesteden van deze assets willen we werken met een MKI-plafond, waarbij de markt wordt uitgedaagd om de milieu-impact te reduceren. Tot slot gaan we onderzoeken hoe we de toepasbaarheid van roestvrij staal kunnen beperken.

Biodiversiteit

- Doelstelling: Biodiversiteit wordt versterkt; we houden biodiversiteit in stand en versterken waar mogelijk.
- Effectindicator: De mate van versterkte natuur (door ons waterbeheer en) op onze terreinen.

Voor biodiversiteit continueren we de activiteiten uit het actieplan: Uitvoeren van de eerder opgestelde monitoringsplannen voor de verschillende assets, inrichting van het terrein op de rwzi Driebergen, uitvoering geven aan het biodiversiteitsfonds en aanleg van fauna-uittredeplaatsen.

Effect op de begroting

Alle activiteiten passen binnen de begroting. Er zijn geen extra middelen of capaciteit aangevraagd.

3.2.1.2 Digitale transformatie

Doel en beleidsindicator

Om richting te geven aan de digitale transformatie heeft het algemeen bestuur in 2022 de visie op digitale transformatie vastgesteld, waarin negen actielijnen zijn opgenomen. Een jaar later is de ledenvergadering van de Unie van Waterschappen akkoord gegaan met het visiedocument '[Vaarkaat, digitaal op koers](#)'. Hierin staat als gezamenlijk doel dat alle waterschappen in 2029 datagedreven en innovatief werken.

Ontwikkelingen

De wereld verandert in rap tempo. Ons werk wordt complexer en tegelijkertijd bieden digitale ontwikkelingen veel kansen. De samenleving verwacht dat we die digitale ontwikkelingen benutten. Aan de ene kant vragen deze ontwikkelingen om het vergroten van onze digitale weerbaarheid en het beperken van digitale risico's. Aan de andere kant dwingen ze ons om de nieuwe kansen van digitale technologie te benutten. Daarmee kunnen we ons werk slimmer doen met de beschikbare mensen en middelen, ook met onze samenwerkingspartners. Denk aan toepassingen voor bijvoorbeeld het vroegtijdige signaleren van vreemde stoffen via data-analyse, het slim aansturen van rioolwaterzuiveringen en real-time controle over het watersysteem.

Om de kansen van digitale technologie en data te benutten en onze digitale weerbaarheid te vergroten, is meer nodig dan alleen de juiste technologie en kwalitatief goede data. We hebben ook de juiste kennis, vaardigheden en houding nodig. Daarnaast zijn passende processen belangrijk, net als structureel tijd en ruimte om te werken aan verbetering en verandering. Met de dynamische opgave Digitale Transformatie werken we hieraan. Zo worden we een weerbare, lerende en wendbare organisatie, die digitale technologie en data veilig en doelmatig inzet om onze maatschappelijke doelen te bereiken.

De ontwikkelingen voor het programma digitale transformatie, de negen thema's en de samenwerking met het Waterschapshuis worden hieronder weergegeven.

Programma digitale transformatie

Vanaf 2025 is er een programmaorganisatie opgezet die gericht is op de integrale coördinatie van de digitale transformatie, waarbij aandacht wordt besteed aan de betrokkenheid van de organisatie. Hierbij ligt de nadruk op het menselijke aspect als factor in het veranderproces. Deze aanpak sluit aan op de projectactiviteiten die binnen de organisatie plaatsvinden.

Informatiebeveiliging en privacy op orde

In het coalitieakkoord staat de ambitie beschreven om naar BIO-niveau 4 (Baseline Informatiebeveiliging Overheid) te groeien en in deze bestuursperiode minimaal naar niveau 3. Begin 2026 zal een audit tonen op welk niveau HDSR zich nu bevindt. De belangrijkste transformatie-activiteiten voor 2026 zijn:

- Digitale weerbaarheid verhogen: aansluiten op de SOC-dienstverlening (Security Operations Center) van het Waterschapshuis en verbeteren van de technische veiligheid van procesautomatisering;
- Digitale toegangscontrole versterken: implementeren van digitale identiteiten- en toegangsbeheer om veilige en beheersbare toegang te waarborgen;
- Veilig digitaal gedrag bevorderen: ontwikkelen van een organisatiecultuur waarin medewerkers op een verantwoorde wijze omgaan met digitale middelen;
- Fysieke beveiliging verbeteren: uitvoeren van kwetsbaarheidsanalyses op kritische objecten waaronder zuiveringsinstallaties, gemalen en stuwen en het verbeteren van de toegangsbeveiliging van Poldermolen 2 en 3.

Duurzame & toegankelijke informatie

Om aan de Archiefwet te voldoen zijn samen met de Archiefinspectie de prioriteiten bepaald. De belangrijkste transformatie-activiteiten voor 2026 zijn:

- Duurzame informatie verbeteren: implementeren van procesgericht werken en archiveren bij vier afdelingen volgens de Selectielijst Waterschappen, zodat informatie vindbaar, betrouwbaar en duurzaam wordt opgeslagen volgens de vastgestelde bewaartermijnen;
- Digitale documenten archiveren: opschonen en ordenen van de informatiehuishouding ter voorbereiding voor de aansluiting op het e-Depot van het RHC;
- Toegankelijkheid informatie verbeteren: inrichten van de Microsoft Teams- en SharePoint-omgevingen met als doel het digitaal samenwerken aan en met informatie te faciliteren.

Digitale dienstverlening

HDSR anticipeert op landelijke (e-)wetgeving door een visie op de digitale dienstverlening die eind 2025 aan het algemeen bestuur ter besluitvorming is voorgelegd. Met deze visie en de vertaling naar een passend dienstverleningsconcept kunnen we de gewenste resultaten benoemen en vervolgens realiseren. Hiermee wordt opvolging gegeven aan het Rekenkameronderzoek. De belangrijkste transformatie-activiteiten voor 2026 zijn:

- Dienstverleningsconcept ontwikkelen: vertalen van de visie op digitale dienstverlening naar een dienstverleningsconcept, waar servicenormen uit voortvloeien die als instrument worden ingezet om de dienstverlening professioneler en effectiever te maken. Dit kan worden getoetst in een Klanttevredenheidsonderzoek (KTO);
- Wet open overheid (Woo) implementeren: realiseren van openbaar stellen van de resterende vastgestelde soorten informatie volgens planning, waardoor HDSR voldoet aan de wet en de transparantie vergroot;
- Ingang één dienstverlening en klantcontact verkennen: onderzoeken hoe één ingang kan bijdragen aan vereenvoudigen van de toegankelijkheid en verhogen van efficiency.

Betrouwbare & schaalbare infrastructuur

Een solide infrastructuur is essentieel voor groei en innovatie. In 2025 is het cloudplatform verder geoptimaliseerd en geprofessionaliseerd en zijn er diverse projecten uitgevoerd ter verbetering van de cyberweerbaarheid. De belangrijkste transformatie-activiteiten voor 2026 zijn:

- Digitale weerbaarheid verhogen: technisch aansluiten van het Security Operations Center (SOC) en verbeteren van de technische veiligheid van procesautomatisering i.s.m. het Security Office;
- Digitale toegangscontrole versterken: technisch realiseren van digitale identiteiten- en toegangsbeheer om veilige en beheersbare toegang te waarborgen i.s.m. het Security Office;
- Netwerkperimeter verbeteren: technisch vernieuwen van de grens tussen het beveiligde interne netwerk van HDSR en het openbare internet zodat HDSR betere controle kan uitoefenen over de toegangsverlening voor inkomend en uitgaand netwerkverkeer.

Beheerst & betrouwbaar applicatielandschap

Het structureren van het applicatielandschap ondersteunt de juiste werking van bedrijfsprocessen, borgt de veiligheid van data en informatie, draagt bij aan naleving van wet- en regelgeving en creëert een fundament voor het optimaliseren van processen, digitale dienstverlening en innovatie. De belangrijkste transformatie-activiteiten voor 2026 zijn:

- Applicatie Lifecycle Management inrichten: definiëren van het eigenaarschap van elke applicatie en het goed inrichten van beheertaken;
- Beheersbaarheid en kostenefficiëntie verbeteren: optimaliseren van applicatiegebruik met bijbehorende licenties en contracten. Applicaties met vergelijkbare functionaliteit worden samengevoegd;
- Applicaties conform doelarchitectuur inrichten: alle applicaties krijgen een applicatieprofiel die de landingsplaats bepaald waar een applicatie nu of in de toekomst wordt gehuisvest;
- Applicaties verhuizen: migreren van de eerste groep applicaties naar de aangewezen landingsplaats en borgen dat deze groep voldoet aan privacy- en beveiligingswetgeving.

Datagedreven & asset georiënteerd werken

De overkoepelende ambitie uit het bestuurlijke visiedocument 'Vaarkaat, digitaal op koers' is dat de sector en ieder individueel waterschap in 2029 is toegerust om datagedreven te werken. Om deze ambitie te bereiken moeten een aantal fundamentele zaken op orde zijn. De belangrijkste transformatie-activiteiten voor 2026 zijn:

- Datagovernance opzetten: opstellen van afspraken, processen en verantwoordelijkheden binnen HDSR om data op een betrouwbare, veilige en doelgerichte manier te delen en te beheren;
- Data-organisatie inrichten: definiëren van heldere rollen, verantwoordelijkheden van medewerkers en overlegstructuren zodat data kwalitatief en effectief kan worden benut;
- Datamonitor ontwikkelen: centraal inzicht verkrijgen van databeschikbaarheid, datakwaliteit, dataprocessen en dataconsumptie.

Digitaal samenwerken en leren en Slimme digitale werkprocessen

Nieuwe technologie levert niet vanzelf het beloofde gemak en efficiëntie op, omdat medewerkers deze anders dan bedoeld of helemaal niet gebruiken. Aandacht voor de menskant is blijvend nodig. De belangrijkste transformatie-activiteiten voor 2026 zijn:

- Aanpak adoptie uitrollen: stimuleren van eenduidig werken en ondersteunen met slimmer digitaal samenwerken;
- Microsoft 365 adoptie vergroten: ondersteunen bij het slimmer gebruiken van kantoorsoftware.

Innoveren

Nieuwe technologieën, zoals (generatieve) artificiële intelligentie (AI), in combinatie met geavanceerde mogelijkheden voor datageneratie, versterken de digitale transformatie aanzienlijk. AI is breed toepasbaar binnen vrijwel alle domeinen en werkprocessen van ons waterschap, waardoor het maatschappelijke en economische potentieel groot is. De ontwikkelingen op dit gebied zijn reeds in volle gang. In 2026 zal HDSR, in samenwerking met het Waterschapshuis, diverse pilots initiëren om de meerwaarde van AI binnen de waterschapssector te onderzoeken. HDSR streeft naar optimaal en ethisch gebruik van AI met behoud van controle over onze processen.

Effect op de begroting

In de Voorjaarsnota 2025 zijn aanvullende financiële middelen toegekend aan de begroting ter ondersteuning van de dynamische opgave digitale transformatie, met als doel het versterken van de digitale weerbaarheid van HDSR te versnellen.

3.2.1.2 Weerbaarheid

Doel en beleidsindicator

De wereld verandert snel. Met name de toegenomen geopolitieke onrust, handelsoorlogen en dreigingen baren zorgen. Als waterschap willen we weerbaar zijn om onze kritieke taken te kunnen blijven uitvoeren. Door de ministers van Justitie & Veiligheid en Defensie is HDSR gevraagd weerbaarder te worden op hybride dreigingen. Dit betekent dat HDSR zich (nog meer) moet voorbereiden op een (opzettelijke) verstoring van onze werkzaamheden en assets. Rijk en veiligheidsregio's verwachten dat uitval en schaarste zich vaker en voor langere tijd gaat voordoen. Voor de provincie Utrecht betreft dit met name energie.

In het waterbeheerprogramma is weerbaarheid nog niet benoemd. In de besprekingen over de voorjaarsnota is het thema uitgebreid aan de orde gekomen. Weerbaarheid is een nieuw en urgent thema, dat voortvarendheid opgepakt moet worden. Weerbaarheid is gekoppeld aan het programma Crisisbeheersing. Als HDSR in staat is om de bedrijfscontinuïteit langer zelfstandig onder controle te houden, door (beter) voorbereid te zijn op schaarste aan middelen of uitval van energie en scenario's, draagt dit bij aan een waterveilige leef- en werkomgeving.

Ontwikkelingen

HDSR is landelijk sterk en proactief aanwezig op crisisbeheersing en ook op Weerbaarheid. HDSR draagt eigen kennis uit en haalt landelijk actief op bij ministeries en UvW en veiligheidsregio's.

De aanpak van Weerbaarheid kent meerdere onderdelen. Sommige onderdelen kunnen in 2026 al snel invulling krijgen, zoals een deel van de fysieke beveiliging van de belangrijkste locaties en assets en de aanschaf van schaarse middelen en noodaggregaten. Voorbereiding op cyberaanvallen is al jaren in goede handen van I&A.

Andere onderdelen vragen verdere uitwerking, zoals omgaan met polarisatie, (bestuurlijke) ondermijning en het creëren van bewustzijn en handelingsperspectief bij medewerkers en bestuurders bij schade of verstoringen die langer duren.

Effect op de begroting

In de Begroting 2026 zijn middelen opgenomen voor:

- De aanschaf van een voorraad van schaarse middelen;
- Beveiliging van de meest kritieke assets op locatie;
- De aanschaf van portofoons (als telefoons het niet meer doen);
- Een fte adviseur weerbaarheid;
- Het inrichten van een dijkpost die niet op een waterzuivering is gesitueerd.

3.2.2 Reguliere taken

3.2.2.1 Dierenwelzijn

Doel en beleidsindicator

De nota dierenwelzijn is het vervolg op het coalitieakkoord voor dierenwelzijn. Het huidige beheer en onderhoud rondom het watersysteem met focus op ontwikkeling van de ecologie en biodiversiteit in het gebied heeft er in de loop van de jaren voor gezorgd dat er ook veel meer aandacht is voor het welzijn van dieren.

Ontwikkelingen

De ontwikkeling van de Nota Dierenwelzijn is gericht op het creëren van een beleidsdocument dat de uitgangspunten voor dierenwelzijn, dat wat al gebeurt binnen het waterschap vastlegt. De scope is ons eigen handelen en de impact hiervan op dieren die leven in het beheergebied van HDSR. De presentatie aan het AB heeft als doel om te laten zien wat we doen en wat we nog verder willen en kunnen doen. Het proces moet resulteren in besluitvorming door het Algemeen Bestuur (AB) eind 2025.

Effect op de begroting

Deze ontwikkelingen hebben geen effect op de begroting van 2026.

3.2.2.2 Communicatie, educatie en evenementen

Doel en beleidsindicator

In 2026 zetten we met een gerichte aanpak op communicatie, educatie en evenementen in op het ondersteunen van de doelstellingen van ons waterschap en in het bijzonder op het vergroten van het waterbewustzijn van onze inwoners en betrokkenen. In 2025 onderzoeken we hoe we hier gericht op kunnen monitoren. De inzichten passen we toe vanaf 2026.

Ontwikkelingen

Communicatie

Met communicatie zetten we in 2026 in op het vergroten van waterbewustzijn. Dit doen we via de vier kernthema's uit de meerjarenstrategie communicatie. Deze thema's - waarop HDSR volgens ons bestuur herkend en erkend wil worden - zijn: veilige dijken en bescherming tegen water, schoon en gezond water, klimaatbestendige ruimtelijke ordening en een toekomstbestendig watersysteem. Daarbij sluiten we waar mogelijk aan bij de landelijke publiekscommunicatie en -campagnes vanuit de Unie van Waterschappen om zo de effectiviteit en herkenbaarheid te vergroten.

Verder bereiden we ons voor op de waterschapsverkiezingen van 2027. Met communicatie dragen we bij aan hoge opkomst, geïnformeerde kiezers en bekendheid met en draagvlak voor het werk van ons waterschap. Ook hier sluiten we aan bij de landelijke aanpak en neemt een communicatieadviseur van HDSR deel aan de werkgroep van de Unie van Waterschappen. Zo kunnen we optimaal gebruik maken van de samenwerkingsmogelijkheden en de communicatie over de verkiezingen goed coördineren.

Educatie

Educatie continueert in 2026 de focus op de thema's weersextremen, waterkwaliteit en water & bodem sturend. Daarbij sluiten we aan bij de landelijke educatiestrategie waterschappen 2025-2027 en de landelijke communicatiestrategie voor publiek.

Ook starten we in 2026 met de voorbereidingen voor een regionaal Jeugd Waterdebat als opmaat naar de waterschapsverkiezingen in 2027. Hiermee willen we jongeren actief betrekken bij de verkiezingen en bij het werk en de rol van het waterschap.

Evenementen

Het jaar 2025 markeerde het begin van de strategische inzet van bestuurlijke evenementen binnen ons waterschap. Met de aanstelling van een evenementencoördinator is een basis gelegd en zijn de eerste evenementen, zoals de 100^e vispassage en de Kompas-dag, georganiseerd.

In 2026 bouwen we voort op deze basis en implementeren we de lessen die in het eerste jaar zijn geleerd. We dragen via impactvolle bestuurlijke evenementen bij aan de netwerkpositie van ons waterschap en bestuur. Ook vergroten we het waterbewustzijn onder onze stakeholders.

Jeugdbestuur en waterraad

Het werk van het waterschap doen we voor de lange termijn. Daarom vinden we het belangrijk dat de stem van de jonge generatie goed wordt gehoord. Hiervoor hebben we een jeugdbestuur, bestaande uit een jeugddijkgraaf en -hoogheemraad (15-18 jaar), en een waterraad (18-25 jaar). De waterraad is een jongerenpanel, wat door middel van activiteiten het waterschapswerk leert kennen en het bestuur voorziet van gevraagd en ongevraagd advies. Zo hebben zij in de laatste vergadercyclus voor de zomer een breed advies aangeboden aan het algemeen bestuur. Dit ging over klimaatadaptatie, circulariteit en waterkwaliteit, maar ook over hoe HDSR het waterbewustzijn van jongeren zou kunnen vergroten. In dit laatste hebben zij zelf ook een rol. De waterraadsleden zijn enthousiaste, jonge ambassadeurs van het waterschap. Ieder jaar ontwikkelen we het jeugdbestuur en de waterraad door. Zo streven we naar een diversiteit aan achtergronden binnen de groep en werken we verder aan de adviesrol van de waterraad.

Effect op de begroting

Bovenstaande ontwikkelingen worden gerealiseerd binnen het beschikbaar gestelde budget, met uitzondering van de voorbereidingen op de verkiezingen. Deze kosten worden betaald uit de bestemmingsreserve die in 2024 is gevormd.

3.2.2.5 Internationale samenwerking

Doel en beleidsindicator

Vanuit maatschappelijke verantwoordelijkheid en solidariteit draagt ons waterschap bij aan het oplossen van watervraagstukken in het buitenland. We doen dit samen met andere waterschappen door onze bijdrage te leveren aan het Blue Deal-programma. Het doel van het Blue Deal-programma is om in de periode 2018 – 2030 in totaal 20 miljoen mensen te helpen aan schoon, voldoende en ‘veilig water’. Het Blue Deal-programma rapporteert over de voortgang.

Een ander doel van internationale samenwerking is om ‘leren uit het buitenland’ te intensiveren, wat helpt bij het oplossen van onze eigen wateropgave. In Dutch Water Authorities (DWA) verband moet dit verder worden ontwikkeld. Dat geldt ook voor het rapporteren hierover.

Een laatste doel is dat inzet op internationale samenwerking ons waterschap aantrekkelijker als werkgever maakt. Bij de huidige medewerkers merken we dat een grote groep interesse heeft in buitenlandse projecten. De medewerkers die meedraaien in een Blue Deal-project, vanuit verschillende onderdelen van de organisatie, zijn daar heel gemotiveerd voor.

Ontwikkelingen

Vanuit ons waterschap zijn in 2026 ongeveer 10 medewerkers actief in 6 Blue Deal-landen: Zuid-Afrika, Kenia, Ethiopië, Vietnam, Indonesië en Colombia. Onder andere op het gebied van klimaatadaptatie, crisisbeheersing, droogte, communicatie en gegevensbeheer.

Vanaf 2025 heeft het algemeen bestuur besloten om de uren van ons waterschap uit te breiden van 1.500 uur naar 3.000 uur per jaar.

Effect op de begroting

De in de voorjaarsnota aangekondigde middelen zijn in deze begroting verwerkt.

3.2.2.6 Waterschapsverordening

Doel en beleidsindicator

De huidige Waterschapsverordening voldoet nog niet geheel aan de ambities van HDSR en de nieuwe beleidskaders van de Omgevingswet. In 2024 en 2025 is de doorontwikkeling van de Waterschapsverordening aanzienlijk versneld. In 2026 willen wij dit vasthouden. De versnelling die wij realiseren is het resultaat van extra ambtelijke en bestuurlijke aandacht. Met een realistische cyclus voor het updaten van de Waterschapsverordening geven wij houvast aan bestuur en organisatie. De lange termijn planning van het algemeen bestuur is daarbij leidend.

De doorontwikkeling van de Waterschapsverordening bestaat uit drie trajecten:

1. Verbeteren (correcties en beleidsarme aanvullingen);
2. Vereenvoudigen (van bestaande regelgeving);
3. Verrijken (nieuwe beleidsrijke onderwerpen).

De doelstellingen van het Programma Waterschapsverordening zijn:

1. Beleidsneutrale verbeteringen van de huidige Waterschapsverordening
De Waterschapsverordening controleren en beleidsneutrale wijzigingen doorvoeren op de huidige versie om deze duidelijker, eenvoudiger en toegankelijker te maken. Denk aan (spel)fouten, nummering, incorrecte verwijzingen, dubbelingen, et cetera;
2. (Digitale) dienstverlening: Bevorderen van transparantie en vereenvoudiging van regelgeving in de Waterschapsverordening, als solide onderlegger voor het verbeteren van onze (digitale) dienstverlening. De Waterschapsverordening herzien om regels duidelijker, eenvoudiger en toegankelijker te maken, zodat gebruikers (via het DSO) de regels beter begrijpen en kunnen toepassen. Dit leidt tot een vermindering van de administratieve lasten, een beter te beheren Waterschapsverordening en een efficiënte uitvoering van het beleid. Dit is waarschijnlijk niet geheel beleidsneutraal te realiseren;
3. Integratie van nieuwe beleidskaders en maatschappelijke ontwikkelingen
De Waterschapsverordening uitbreiden en verrijken met beleid dat inspeelt op de 'bruidsschat' van de Omgevingswet, evenals nieuwe onderwerpen zoals Klimaatadaptatie, Duurzaamheid en Gezond Water. Dit maakt het beleid toekomstbestendig en kan het inspelen op nieuwe uitdagingen en ambities. Hierbij wordt de onderlinge samenhang tussen verschillende beleidsgebieden bewaakt, wat een integraal waterbeheer waarborgt.

Ontwikkelingen

- Ook in 2026 verwachten we meerdere verrijkingen op maatschappelijk relevante thema's door te voeren, onder andere Primaire keringen, de Kaderrichtlijn Water, Klimaatadaptief bouwen en Ecologie;

- De Waterschapsverordening kent verschillende aanpalende documenten: de legger, het beheer register, onderhoudsverordening, beleidsregels. Deze zijn nog niet altijd goed belegd in de organisatie, er is een extra inspanning nodig in 2026 om dit beter te organiseren;
- Om onze (digitale) dienstverlening te verbeteren zetten we in 2026 intensiever in op vereenvoudigen. Hier komt een specifieke aanpak voor. Dit resulteert ook in een andere balans binnen het programma tussen verrijkingen en vereenvoudigen;
- 2026 is het jaar waarin we de programma aanpak willen afbouwen en inzetten op overdracht aan de lijn. Dit betekent dat de lijnorganisatie mogelijk op sommige punten moet worden versterkt.

Effect op de begroting

Het beschikbare budget is voldoende om de geschetste ontwikkelingen in 2026 op te pakken.

3.2.2.7 Bedrijfsvoering van de organisatie

Doel en beleidsindicator

Een toekomstbestendige organisatie vraagt om een slagvaardig, wendbare en integere bedrijfsvoering. Belangrijk daarbij is dat we koers houden in een dynamische omgeving. We doen dit via de 'hartslag' van de organisatie: de P&C cyclus. Zo houden we een vinger aan de pols en versterken we de samenwerking tussen afdelingen. Onze ambitie is om als organisatie betrouwbaar, slagvaardig en toekomstbestendig te opereren. Daarvoor zijn de volgende aspecten belangrijk:

- Inclusie en diversiteit;
- Het versterken van een lerende organisatiecultuur;
- Veiligheid;
- De implementatie van het vernieuwde inkoop- en aanbestedingsbeleid;
- Het (financieel) in control zijn.

Ontwikkelingen

De organisatie in control

De toenemende complexiteit van de opgaves en de groei van de organisatie vergen aandacht bij het prioriteren van de activiteiten en de verdeling van de schaarste: hoe zorgen we ervoor dat de bestuurlijke ambities op de juiste wijze en op het juiste moment worden gerealiseerd. Hierbij wordt iedere keer weer gekeken of de benodigde veranderingen qua timing en capaciteit ingebed kunnen worden binnen de bestaande activiteiten. Zijn er voldoende middelen en capaciteiten beschikbaar, of met andere woorden is het maakbaar, is dan de leidende vraag. Dit vergt een zorgvuldig ingericht proces waarbij de ambtelijke stuurlijnen en bestuurlijke beslismomenten periodiek en met een vaste frequentie op elkaar zijn afgestemd. De cadans die hiervoor nodig is, noemen we de 'hartslag' van de organisatie. De besluitmomenten over de planning- en controlproducten door het AB zijn hier bepalend voor.

HR-strategie

In 2025 hebben we de uitkomsten van de strategische personeelsplanning (SPP) uitgewerkt. Daaruit zijn vijf thema's naar voren gekomen die worden uitgewerkt in een HR-strategie voor de komende jaren. De thema's zijn:

- Leiderschap;
- Eigenaarschap;
- Lerende organisatie;
- Inclusie en diversiteit;
- Toekomstige inzetbaarheid.

De concretisering in programma's en projecten is gedeeltelijk al gestart en zal voor een belangrijk deel in 2026 zijn beslag krijgen. Het thema 'Diversiteit en Inclusie' wordt vanwege de bestuurlijke aandacht specifiek uitgewerkt. Dit doen we eveneens met het thema 'Lerende organisatie'.

Inclusie en diversiteit

HDSR werkt aan een diverse en inclusieve organisatie, waarbij iedereen welkom is, iedereen mag zijn wie die is. Dit komt niet alleen tot uiting in de manier waarop we met elkaar omgaan, maar ook in de inhoud en vormgeving van onze arbeidsvoorwaarden. De werkgroep die voor dit onderwerp is opgericht zet haar werk ook in 2026 voort, onder meer door bewustwordingstrainingen en workshops. Door ruimte te geven aan verschillen, vergroten we wederzijds begrip en collectieve kwaliteit.

HDSR draagt al jarenlang indirect bij aan de Banenafpraak via Social Return On Investment (SROI). Daarmee is HDSR één van de voorlopers binnen de waterschappen. In 2026 vullen we dit aan door de Banenafpraak een nieuwe impuls te geven. Concreet zetten we in op het realiseren van een aantal plekken voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (uit het doelgroepenregister) binnen onze eigen organisatie. Dat doen we onder andere door samenwerking te intensiveren met werkgeversservicepunten en met de gemeenten uit ons beheersgebied. We verwachten dat het na 2026 succesvol kan doorgroeien.

Lerende Organisatie

We willen voorbereid zijn op de vragen van morgen. Een lerende organisatie staat stil bij wat beter kan. Leren is verweven met het dagelijks werk omdat we geloven dat dat cruciaal is om wendbaar en slagvaardig te blijven. Dat we reflecteren, leren en verbeteren en onze kennis ontwikkelen is hierin belangrijk.

Daarnaast vraagt het om bewuste keuzes op het gebied van de inzet, begeleiding en waardering van talent, opvolgingsmanagement en de manier waarop we sturen. In 2026 gaan we nog bewuster sturen op resultaat én ontwikkeling. Medewerkers weten wat er van hen verwacht wordt en krijgen ruimte om te groeien: binnen hun rol of richting een nieuwe. Daarbij kijken we verder dan vakbekwaamheid en staan toekomstgerichte competenties zoals aanpassingsvermogen, samenwerking en eigenaarschap centraal.

Arbodienstverlening en ziekteverzuim

De continuïteit van verzuimbegeleiding is in het geding door structurele problemen bij de huidige arbodienstverlener. Vandaar dat de keuze gemaakt is om met een andere dienstverlener in zee te gaan. Daarmee werken we in 2026 aan een betere arbodienstverlening die zal leiden tot meer preventie van en begeleiding bij ziekteverzuim.

Duurzame vervoersmobiliteit

In de cao Werken voor Waterschappen 2025-2026 zijn afspraken vastgelegd om te komen tot groenere arbeidsvoorwaarden op het gebied van vervoersmobiliteit. Deze afspraken, zoals de aanschaf van een fiets uit het IKB-budget of de mogelijkheid tot het maken van privéreizen met een zakelijke OV-businesscard, worden in de loop van 2025 geconcretiseerd en daarna ingevoerd. Zij vormen dan een mooie aanvulling op de maatregelen die wij nemen om onze duurzaamheidsambities te bereiken.

Veiligheid

Bij ons waterschap hechten we vanuit goed werkgeverschap veel waarde aan veilig en gezond werken. Op basis van de veiligheidsambitie en de onderliggende veiligheidsverklaring bevordert HDSR de bewustwording en de verdere ontwikkeling van veilig en gezond werken voor iedereen. Het beleid publieksagressie is in 2025 verder uitgewerkt in protocollen en goede voorbeelden. In 2026 zal de nieuwe trainingsmethodiek verder worden geïmplementeerd met als doel één duidelijke (organisatie)grens voor iedereen. Verder is in 2025 is het digitale platform voor veilig werken ingericht, waarna in 2026 extra modules worden toegevoegd en aandacht wordt gegeven aan de implementatie. Het verbeteren van de veiligheidscultuur blijft een doorlopend aandachtspunt binnen onze organisatie. Hiervoor worden verschillende interventies ingezet, zoals toolboxen, opleidingen en veiligheidsrondgangen.

CO₂-prestatieladder

HDSR heeft de certificering voor niveau 3 van de CO₂-prestatieladder gecontinueerd. Begin 2025 is een nieuw handboek gepubliceerd met nu drie treden in plaats van vijf niveaus. De wijzigingen uit het nieuwe handboek worden in 2025 en 2026 geïmplementeerd. Daarnaast worden de mogelijkheden onderzocht om stappen te zetten op basis van de vernieuwde CO₂-prestatieladder, zoals CO₂-reductie in de keten.

Nieuw inkoop- en aanbestedingsbeleid

Op 6 juni 2025 heeft de Commissie Bestuur, Digitalisering en Financiën (CBDF) van de Unie van Waterschappen het nieuwe inkoop- en aanbestedingsbeleid waterschappen 2025 'professioneel inkopen met maatschappelijke impact' definitief vastgesteld. In het najaar 2025 zal dit nieuwe beleid inclusief het bijbehorende interne uitvoeringskader ter besluitvorming worden voorgelegd aan het college. De door de Unie gekozen lijn in het nieuwe inkoop- en aanbestedingsbeleid valt volledig samen met het reeds door het HDSR algemeen bestuur vastgestelde beleid. Het al bestaande HDSR inkoop uitvoeringskader blijft daarmee ook gehandhaafd. In de praktijk verandert er voor de organisatie dan ook niet veel.

Financieel in control

HDSR is zich ervan bewust dat haar opgaves maatschappelijke opgaves zijn, gefinancierd uit belastingopbrengsten. Omdat het bestuur de belastingdruk op de ingezetenen grenzen bepaalt, blijven de financiële kaders een nadrukkelijk uitgangspunt bij het sturen op doelen en ambities. Binnen HDSR werken we met de principes van "three lines of defence", wat inhoudt dat er meerdere checks en balances zijn bij het aangaan van verplichtingen en in de uitvoering.

We zien ook een toenemende groei van de investeringsportefeuille door de groeiende complexiteit en omvang van de investeringen binnen HDSR. Om de juiste denk- en slagkracht te kunnen blijven leveren aan de organisatie is een robuuste bezetting van project control nodig. Dit tezamen maakt dat een uitbreiding op business control nodig is. Zo houden we een duurzame en adequate rol bij de kaderstelling, adviseren, monitoren en toetsen voordat bestuurlijke besluitvorming aan de orde is.

Ten slotte voorziet HDSR dat het aantal fiscale vraagstukken toeneemt door complexer wordende samenwerkingsvormen van HDSR met haar gebiedspartners. Dit leidt tot fiscale kansen en risico's die tijdig en juist ingeschat moet worden om zo een correcte financiële huishouding en afwikkeling te garanderen. Het aantrekken van structurele capaciteit voor fiscale vraagstukken voorkomt ondoelmatige inzet van externe adviseurs en zorgt voor het verder professionaliseren van HDSR op fiscaal vlak.

Rechtmatigheidsverantwoording

Vanaf 2025 is het college verantwoordelijk voor het afgeven van een rechtmatigheidsverantwoording bij de jaarstukken. In de paragraaf Bedrijfsvoering in de jaarstukken wordt door het college toegelicht in hoeverre er financieel rechtmatig is gehandeld. De kaders hiervoor zijn in 2024 en 2025 door het algemeen bestuur vastgesteld. In 2026 worden de jaarstukken over het boekjaar 2025 opgesteld en worden de eerste ervaringen opgedaan. Volgens onze accountant is de organisatie goed voorbereid om een rechtmatigheidsverantwoording op te kunnen stellen.

Effect op de begroting

Bovenstaande ontwikkelingen hebben zoals aangekondigd in de voorjaarsnota invloed op de begroting voor uitbreiding van project- en business control en fiscale expertise (Cf Voorjaarsnota 2025).

3.3 Financieel overzicht

Tabel 5. Financieel overzicht programma Besturen, organiseren en digitaliseren.

Begroting 2026	Realisatie	Begroting	VJN 2025	Begroting
Programma Besturen, Organiseren en Digitaliseren	2024	2025	Jaar 2026	2026
		Incl 1e BW		
Kosten				
Rentekosten	210	251	207	221
Afschrijvingskosten	1.410	1.809	2.152	2.163
Personeelskosten	30.512	34.508	38.500	37.819
Overige kosten	17.879	20.440	21.609	21.813
Toevoeging aan bestemmingsreservess	139	149	29	243
Totaal kosten	50.149	57.157	62.498	62.259
Overige opbrengsten				
Overige opbrengsten	6.229-	6.000-	6.351-	6.007-
Onttrekking aan bestemmingsreservess	163-	910-	910-	769-
Totaal overige opbrengsten	6.392-	6.910-	7.261-	6.775-
Saldo kosten en opbrengsten en bestemmingsreserves	43.757	50.247	55.237	55.484
Verdeling netto saldo over reguliere taken en dynamische opgaven				
Reguliere taken				
Bestuur, middelen en maatschappij	42.065	45.761	48.936	48.751
Waterbewust leven en genieten van water	-	-	-	-
Totaal netto kosten	42.065	45.761	48.936	48.751
Dynamische opgaven				
Digitale Transformatie	276	2.652	4.296	4.293
Duurzaamheid	1.072	1.470	1.630	1.627
Weerbaarheid	-	-	-	445
Waterbewust Leven	334	364	374	368
Toekomst Bestendig Begroten	9	-	-	-
Totaal netto kosten	1.692	4.486	6.301	6.733

Toelichting financiële ontwikkelingen

- **Personeelskosten:** de personeelskosten bij BOD nemen met € 3,3 miljoen toe in vergelijking met de begroting van 2025. Deze toename komt door de inzet op nieuw beleid; digitale transformatie, gezond water (KRW) en verder bouwen aan een robuuste organisatie;
- **Overige kosten:** de overige kosten nemen in de begroting met € 1,4 miljoen toe. Ten opzichte van de voorjaarsnota is € 0,445 miljoen beheerkosten begroot voor het security operations center (SOC) voor de operationele technologie (primaire processen). Deze kosten waren bij de voorjaarsnota nog niet inzichtelijk maar zijn belangrijk voor weerbaarheid tegen cyberdreigingen. Het SOC wordt eind 2025 geïmplementeerd en dit betreft de structurele beheerkosten (licenties, dataopslag). De implementatiekosten zijn onderdeel van de dynamische opgave digitale transformatie. Verder wordt de verhoging met name veroorzaakt door hogere contributies/bijdragen aan derden. Bijvoorbeeld de verhoging van onze bijdrage aan Rijksfactuur met € 0,4 miljoen.

Dynamische opgaven

- **Digitale transformatie:** het budget voor digitale transformatie neemt toe met € 1,6 miljoen. De doorwerking van staand beleid uit de Voorjaarsnota 2024 zorgt voor de uitbreiding met 6,75 fte. Aan nieuw beleid volgend uit Voorjaarsnota 2025 is nog een toename van 4,5 fte begroot;

- Weerbaarheid: doel van weerbaarheid is het bouwen van een organisatie welke bestand is tegen dreiging van buiten, zowel fysiek als digitaal. In de begroting is gekozen 'weerbaarheid' als een (nieuwe) dynamische opgave te labelen. Deze keuze is na het opstellen van de voorjaarsnota gemaakt, vandaar dat de begrote kosten nu specifiek zichtbaar worden. De kosten zijn onder meer bestemd voor de aanschaf van middelen om weerbaarheid te vergroten (bijv. aggregaten), het inrichten van een calamiteitenloods voor de dijkbewaking en verder uitwerken van risico's en daaruit te nemen passende maatregelen.

4. Dekkingsmiddelen

4.1 Overzicht dekkingsmiddelen

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de dekkingsmiddelen conform de nieuwe BBVW. Daarbij zijn de belastingopbrengsten van de verschillende heffingen weergegeven en worden de overige dekkingsmiddelen apart vermeld. Bij HDSR bestaan deze alleen uit de post Dividenden waarop het te verwachten dividend van de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) is begroot. Bij de berekening van de benodigde dekking uit belastingen en egalisereserves wordt deze post in mindering gebracht op de netto kosten.

Binnen HDSR wordt niet gewerkt met een rekenrente maar worden de volledige begrote of gerealiseerde rentekosten verdeeld over de assets en het onderhanden werk. Er is daarom geen sprake van een Saldo van de financieringsfunctie. Ook begroten we geen Overige algemene opbrengsten.

Tabel 6. Overzicht dekkingsmiddelen (bedragen x € 1.000).

Dekkingsmiddelen	Realisatie 2024	Begroting 2025 na 1 ^e BW	VJN 2025	Begroting 2026
Belastingopbrengsten				
Watersysteemheffing	90.153	95.619	104.867	104.997
Zuiveringsheffing	65.729	74.921	79.854	80.203
Verontreinigingsheffing	270	130	226	214
Totaal belastingopbrengsten	156.153	170.670	184.946	185.414
Overige dekkingsmiddelen				
Dividenden	235	235	241	235
Saldo van de financieringsfunctie	-	-	-	-
Overige algemene opbrengsten	-	-	-	-
Totaal overige dekkingsmiddelen	235	235	241	235

4.2 Kostentoedeling

Alle begrote kosten en overige opbrengsten worden geregistreerd op kostendragers. Deze zijn te onderscheiden in twee soorten: kostendragers die direct volledig aan een programma worden toegerekend en kostendragers die bijdragen aan verschillende programma's, de indirecte kostendragers. De kosten op de laatstgenoemde worden via de verhouding van de begrote uren verdeeld naar de directe kostendragers en op die wijze verdeeld over de programma's.

Ook voor de berekening van de belastingtarieven wordt gebruik gemaakt van de kostendragers. De (deels toegerekende) kosten en opbrengsten op de directe kostendragers worden via een verdeelsleutel verdeeld naar de zuiveringsheffing en de watersysteemheffing.

De uiteindelijke toedeling van kosten naar de verschillende belastingcategorieën verschilt per heffing. Binnen de watersysteemheffing wordt de verdeling van de toegerekende netto kosten naar de verschillende belastingcategorieën geregeld door de kostentoedelingsverordening. In de vergadering waarin deze begroting ter besluitvorming aan het algemeen bestuur voorligt, besluit het algemeen bestuur ook over de nieuwe kostentoedelingsverordening voor de watersysteemheffing voor het belastingjaar 2026. Bij het opstellen van de nieuwe kostentoedelingsverordening zijn de uitgangspunten van het nieuwe belastingstelsel gehanteerd. Daarbij zijn de kenmerken van ons beheergebied leidend. Voorbeelden hiervan zijn bevolkingsdichtheid en het aantal hectaren natuur en aantal hectaren ongebouwd, beide ten opzichte van het aantal inwoners. Daarbij is ook onderzocht of ons beheergebied bijzondere kenmerken heeft en of de wijze waarop wij onze beheertaken uitvoeren redenen kunnen zijn om af te wijken van de uitkomsten van de nieuwe systematiek. Het algemeen bestuur heeft geoordeeld dat dit niet het geval is. Wel heeft het bestuur ervoor gekozen de wegendifferentiatie van 100% in stand te houden en een nieuwe differentiatie in te

voerend; de differentiatie voor waterbergingsgebieden van -75%. Feitelijk hebben deze beide differentiaties geen effect op de verdeling van de kosten van de watersysteemheffing over de verschillende belastingcategorieën maar wel binnen de categorieën.

Voor de zuiveringsheffing is er voor de verdeling van de kosten niets veranderd: de netto kosten van de zuiveringsheffing komen volledig voor rekening van de belastingplichtigen voor het tarief zuiveringsheffing.

Tabel 7. Kostentoedelingspercentages 2026.

Belastingcategorie	Kostentoedelingsverordening 2024	Kostentoedelingsverordening 2026	Ontwikkeling 2026/2024
Watersysteemheffing Ingezetenen	42,0%	41,10%	-2,1%
Watersysteemheffing Ongebouwd	7,1%	6,39%	-10,0%
Watersysteemheffing Natuur	0,1%	0,05%	-50,0%
Watersysteemheffing Gebouwd	50,8%	52,46%	+3,3%
Zuiveringsheffing	100,0%	100,0%	0,0%

4.3 Lastendruk

Via het eigen belastingstelsel bekostigen de waterschappen hun taken grotendeels zelf. Deze wijze van bekostiging garandeert dat er voldoende geld is voor de essentiële bescherming tegen overstromingen en goed waterbeheer, zonder dat er sprake is van financiële concurrentie met andere overheidstaken. Omdat ieder beheergebied anders is en de besturen van de waterschappen andere keuzes maken, verschilt de belastingdruk van waterschap tot waterschap. In deze paragraaf wordt alleen de belastingdruk voor een meerpersoonshuishouden met een eigen woning weergegeven. De waterschappen hebben dit gezamenlijk als financieel kengetal benoemd en hanteren, voor de vergelijkbaarheid, daarbij dezelfde uitgangspunten.

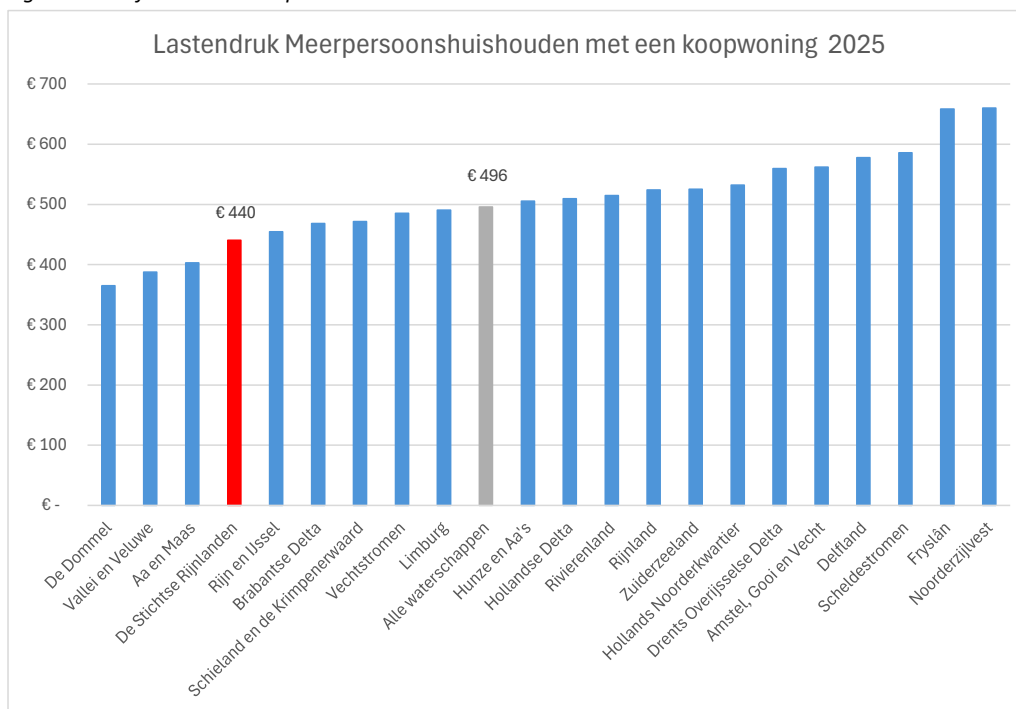
Tabel 8. Ontwikkeling Lastendruk meerpersoonshuishouden met eigen woning.

	HDSR 2024	HDSR 2025	HDSR 2026	Landelijk gemiddelde 2025
Watersysteemheffing Ingezetenen	€ 110,31	€ 117,23	€ 126,98	€ 116,08
WOZ-waarde	€ 422.932	€ 450.000	€ 498.600	€ 450.000
Watersysteemheffing Gebouwd tarief	0,02320%	0,02272%	0,02261%	0,02969%
Watersysteemheffing Gebouwd	€ 98,12	€ 102,24	€ 112,73	€ 133,61
Zuiveringsheffing (3 vervuilingseenheden)	€ 198,33	€ 220,94	€ 235,44	€ 246,06
Meerpersoonshuishouden met koopwoning	€ 407	€ 440	€ 475	€ 496
Ontwikkeling t.o.v. vorig jaar		8,3%	7,9%	8,3%

De WOZ-waarde van de koopwoning in bovenstaande berekening voor 2025 is gesteld op € 450.000. In de rekenvoorbeelden van HDSR, die bij de belastingverordeningen worden gebruikt, worden voor 2025 voor meerpersoonshuishoudens twee verschillende WOZ-waarden gehanteerd: van € 450.000 en van € 600.000. Die waarden sluiten beter aan bij de gemiddelde WOZ-waarde in ons beheergebied.

Bij het opstellen van de begroting van 2026 is de lastendruk van andere waterschappen voor 2026 nog niet beschikbaar. Daardoor kan alleen een vergelijking worden gemaakt met de gegevens van 2025. Uit onderstaande grafiek blijkt dat de lastendruk van HDSR voor 2025 (€ 440) ten opzichte van de andere waterschappen en het gemiddelde van de waterschappen (€ 496) laag is.

Figuur 1. Grafiek lastendruk per huishouden.

Een waterschap kan op grond van de wet kwijtschelding verlenen als een belastingsschuldige niet in staat is om, anders dan met buitengewoon bezwaar, een belastingaanslag geheel of gedeeltelijk te betalen. Of geheel of gedeeltelijk kwijtschelding wordt verleend hangt af van de betalingscapaciteit en het vermogen van de belastingsschuldige. Bij de berekening daarvan mag worden afgeweken van de ministeriële regeling. Bij het bepalen van de kosten van bestaan mogen ruimere regels worden gesteld dan 90% van de bijstandsnorm. HDSR voert een actief en maximaal kwijtscheldingsbeleid en gaat voor de kosten van bestaan uit van 100% van de bijstandsnorm. Daardoor wordt maximale kwijtschelding verleend. Ook ondernemers die een zelfstandig bedrijf of beroep uitoefenen kunnen voor hun privébelastingen voor kwijtschelding in aanmerking komen.

Aan bijstandsgerechtigden, inwoners die uitsluitend een AOW-uitkering hebben en ondernemers met een BBZ-uitkering, wordt in de regel geautomatiseerd kwijtschelding verleend. Deze groep bestaat ongeveer uit 16.000 belastingplichtige huishoudens en hoeft dus geen verzoek om kwijtschelding in te dienen. Dit houdt in dat er voor de zuiveringsheffing rekening wordt gehouden met ongeveer 30.000 automatisch kwijtgescholden vervuilingseenheden. Kwijtschelding is in principe alleen mogelijk voor de belastingcategorieën Ingezetenen en Zuiveringsheffing. Bij de Zuiveringsheffing geldt kwijtschelding alleen voor woningen. In uitzonderlijke gevallen wordt ook bij de categorie Gebouwd kwijtschelding verleend. In onderstaande tabel zijn per belastingcategorie de bedragen opgenomen die naar verwachting voor 2026 worden kwijtgescholden. Deze bedragen zijn gebaseerd op de opgave van de heffingsmaatstaven (zie bijlage 7.2). Bij de vaststelling van de belastingtarieven wordt hiermee rekening gehouden. Op die manier wordt de derving van belastingopbrengsten door het verlenen van kwijtschelding binnen de betreffende belastingcategorie opgevangen. Feitelijk verhoogt kwijtschelding de netto kosten die aan een belastingcategorie zijn toegerekend.

Tabel 9. Begrote kwijtschelding 2026 (bedragen x € 1.000).

	Begroting 2025	Begroting 2026	Ontwikkeling 2026/2025
Watersysteemheffing Ingezetenen	2.909	3.248	11,7 %
Watersysteemheffing Ongebouwd	-	-	- %
Watersysteemheffing Natuur	-	-	- %
Watersysteemheffing Gebouwd	-	-	- %
Subtotaal watersysteemheffing	2.909	3.248	11,7 %
Zuiveringsheffing woningen/ bedrijven	3.269	3.763	15,1 %
Subtotaal watersysteem- en zuiveringsheffing	6.178	7.011	13,5 %
Verontreinigingsheffing	-	-	- %
Totaal belastingopbrengsten	6.178	7.011	13,5 %

Tabel 10. Begrote kwijtschelding 2026 (bedragen x € 1.000).

	Belastingen 2026	Kwijtschelding 2026	Aandeel kwijtschelding
Watersysteemheffing Ingezetenen	43.655	3.248	7,4 %
Watersysteemheffing Ongebouwd	6.731	-	0,0 %
Watersysteemheffing Natuur	49	-	0,0 %
Watersysteemheffing Gebouwd	54.563	-	0,0 %
Subtotaal watersysteemheffing	104.997	3.248	3,1 %
Zuiveringsheffing woningen/ bedrijven	80.203	3.763	4,7 %
Totaal watersysteem- en zuiveringsheffing	185.200	7.011	3,8 %

De stijging van de begrote bedragen voor kwijtschelding bedraagt gemiddeld 13,5%. Deze stijging heeft twee oorzaken. De belastingtarieven voor de categorieën waarin kwijtschelding vooral plaatsvindt stijgen: het tarief voor Ingezetenen met 8,3% en het tarief voor Zuiveringsheffing met 6,6%. Daarnaast neemt ook het aantal gezinnen dat voor kwijtschelding in aanmerking komt met ruim 3% toe. Ten opzichte van de totale belastingopbrengsten bedraagt de kwijtschelding 3,8%. Dat is hoger dan het landelijk gemiddelde doordat het beheergebied van HDSR relatief veel stedelijk gebied heeft.

4.5 Ontwikkeling belastingtarieven

In onderstaande tabel zijn de belastingtarieven voor 2026 afgezet tegen de belastingtarieven van 2025. De berekening van onderstaande tarieven wordt uitgebreid toegelicht in de stukken bij de belastingverordeningen. Deze liggen in dezelfde vergadering van het algemeen bestuur ter besluitvorming voor. Een punt dat wel enige toelichting behoeft is het feit dat de categorie Gebouwd vanaf belastingjaar 2026 aparte tarieven heeft voor woningen en niet-woningen. Hieronder is de toelichting hierover uit de Handreiking Tarieven voor woningen en niet-woningen van de Unie van Waterschappen opgenomen.

Binnen de categorie Gebouwd blijft de waarde van onroerende zaken, de WOZ-waarde, de heffingsmaatstaf. De categorie gebouwd bestaat uit twee soorten objecten: woningen en andere gebouwde objecten (niet-woningen). De watersysteemheffing gebouwd kent op dit moment één tarief (uitgedrukt in een percentage van de WOZ-waarde) dat voor beide soorten objecten (woningen en niet-woningen) gelijk is. Een waterschap biedt aan de gehele categorie gebouwd hetzelfde voorzieningenniveau, maar omdat de hoogte van de aanslagen gebaseerd is op de waarde van de gebouwde objecten, is de lastenontwikkeling van de twee soorten objecten binnen de categorie niet gelijk. Dit komt doordat de waardeontwikkeling van woningen enerzijds en van niet-woningen anderzijds veelal (sterk) verschillend is. Door het verschil in waardeontwikkeling krijgen eigenaren van woningen in de huidige systematiek met een hogere dan wel lagere lastenontwikkeling te maken dan eigenaren van niet-woningen, terwijl er geen sprake is van een verandering van het voorzieningenniveau. Het urgente knelpunt van de ongelijkmatige lastenontwikkeling zou zich binnen de categorie Gebouwd dus blijven voordoen als hiervoor geen oplossing zou komen.

Als oplossing voor dit knelpunt introduceert het wetsvoorstel de verplichting voor waterschappen om binnen de categorie gebouwd voor woningen een ander tarief te hanteren dan voor niet-woningen. Het verschil tussen deze twee tarieven moet worden gebaseerd op het verschil in waardeontwikkeling tussen de twee soorten objecten in het gebied van het waterschap. Dit leidt ertoe dat er dus ook binnen de categorie gebouwd een gelijkmatiger lastenontwikkeling ontstaat.

Tabel 11. Voorgestelde belastingtarieven 2026.

	Vastgesteld 2025	Begroting 2026 kostendekkend	Begroting 2026 voorgesteld	Ontwikkeling 2026/2025
Watersysteemheffing Ingezetenen (per huishouden)	€ 117,23	€ 132,08	€ 126,98	8,3 %
Watersysteemheffing Ongebouwd (per hectare)	€ 120,03	€ 119,54	€ 120,61	0,5 %
Watersysteemheffing Natuur (per hectare)	€ 6,87	€ 4,53	€ 5,00	-27,2 %
Watersysteemheffing Gebouwd woningen (van de WOZ-waarde)	0,02272%	0,02420%	0,02261%	-0,5 %
Watersysteemheffing Gebouwd niet-woningen (van de WOZ-waarde)	0,02272%	0,02671%	0,02496%	9,9%
Zuiveringsheffing/ verontreinigingsheffing (per vervuilingseenheid)	€ 73,65	€ 81,68	€ 78,48	6,6 %

4.6 Mate kostendekkendheid

De mate waarin de tarieven per belastingcategorie de aan deze categorie toebedeelde netto kosten dekken zegt iets over benodigde inzet van egalisereserves voor een gelijkmatige tariefontwikkeling voor de komende jaren. In onderstaande tabel is per tarief aangegeven in welke mate het tarief de toegerekende netto kosten dekt. Een percentage dat kleiner is dan 100% betekent dat het tarief de kosten niet volledig dekt en een percentage van meer dan 100% betekent dat het tarief hoger is dan kostendekkend. Precies 100% betekent een kostendekkend tarief. Voor het lager dan kostendekkend vaststellen van belastingtarieven is de inzet van egalisereserves nodig om, samen met de belastingopbrengsten die via het tarief worden gegenereerd, alle kosten te dekken. Bij een tarief dat hoger is dan kostendekkend groeit de egalisereserve van de betreffende belastingcategorie.

Tabel 12. Mate van kostendekkendheid belastingtarieven 2026.

	Begroting 2026 kostendekkend	Begroting 2026 voorgesteld	Mate van kostendekkend -heid 2026	Mate van kostendekkend -heid 2025
Watersysteemheffing Ingezetenen (per huishouden)	€ 132,08	€ 126,98	96,1 %	95,1 %
Watersysteemheffing Ongebouwd (per hectare)	€ 119,54	€ 113,96	100,9 %	99,1 %
Watersysteemheffing Natuur (per hectare)	€ 4,53	€ 5,00	110,4 %	81,8 %
Watersysteemheffing Gebouwd woningen (van de WOZ-waarde)	0,02420%	0,02261%	93,4 %	95,1 %
Watersysteemheffing Gebouwd niet-woningen (van de WOZ- waarde)	0,02671%	0,02496%	93,4 %	95,1 %
Zuiveringsheffing (per ve)	€ 81,68	€ 78,48	96,1 %	95,4 %

Mate van kostendekkendheid 2026 per heffing.

	Kosten	Belasting-opbrengsten	Kostendekkend -heid 2026	Kostendekkend -heid 2025
Watersysteemheffing (incl. VOH)	€ 110.706	€ 105.211	95,0 %	95,4 %
Zuiveringsheffing	€ 83.473	€ 80.203	96,1 %	95,4 %
Totaal HDSR	€ 194.179	€ 185.414	95,5 %	95,4 %

Voor de meeste belastingtarieven worden in 2026 egalisereserves ingezet om de tarieven te dempen. Alleen voor Ongebouwd en Natuur zijn de tarieven hoger dan kostendekkend en worden middelen aan de egalisereserves toegevoegd; totaal ruim € 68.000. De mate van kostendekkendheid voor de Watersysteemheffing is ten opzichte van 2025 gedaald van 95,4% tot 95,0% en voor de zuiveringsheffing is juist gestegen van 95,4% in 2025 tot 96,1% in 2026. Totaal is er sprake van een kleine stijging.

5. Paragrafen

5.1 Financiële positie

5.1.1 Treasury

Wet- en regelgeving

De Rijksoverheid heeft regels opgelegd op het gebied van, onder meer, het financieringsbeleid en rentemanagement door waterschappen. Deze regels zijn opgenomen in de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) en de regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo). De Wet Fido verplicht de waterschappen tot het hebben van een treasurystatuut en het opnemen van een financieringsparagraaf in de begroting en het jaarverslag. Het treasurybeleid van HDSR is vastgelegd in de verordening Beleids – en verantwoordingsfunctie Waterschap HDSR en in het Treasurystatuut. Ons beleid is gericht op het financieren van activiteiten tegen zo laag mogelijke financieringskosten, waarbij de renterisiconormen worden gehanteerd. Het waterschap financiert zijn taakuitoefening met eigen vermogen (reserves) en vreemd vermogen (leningen en rekening-courant).

Ontwikkelingen en rentevisie

Door eigen waarneming en informatie vanuit de bankwereld wordt getracht de renteverwachting te bepalen. Dit blijft moeilijk te voorspellen door economische en internationale ontwikkelingen (onder meer de inflatieontwikkelingen en de geopolitieke spanningen). De basis van onze rentevisie vormt de renteverwachting over 12 maanden van de grote Nederlandse banken. Daarnaast adviseert het adviesbureau Thésor over relevante renteontwikkelingen, waarvan hieronder de hoofdlijn wordt weergegeven.

Het jaar 2025 was voor Europa een turbulent jaar. Geopolitieke spanningen, zoals de aanhoudende oorlog in Oekraïne en het conflict in Gaza, zorg(d)en voor onrust. Binnen NAVO-verband is afgesproken dat lidstaten voortaan 5% van het BPP moeten uitgeven aan defensie, in plaats van 2%. Dit beïnvloedde de stemming op de Europese aandelenmarkten, maar leidde ook tot een stijging van de langetermijnrente. Ook de Nederlandse staatsrente liep op. In de Verenigde Staten (VS) stond de terugkeer van Donald Trump als president centraal. Een belangrijk punt van zorg is Trumps agressieve handelsbeleid. Inmiddels zijn met meerdere landen bilaterale afspraken gemaakt, maar de impact ervan op zowel de Amerikaanse als mondiale economie moet nog steeds duidelijk worden. Een ander belangrijk punt zijn de voorgestelde belastingverlagingen wat tot verhoogde onzekerheid heeft geleid onder beleggers.

De Europese Centrale Bank begon in juni 2024 met een reeks renteverlagingen. In totaal zijn er acht verlagingen doorgevoerd, waarna de beleidsrente op 2,00% is gestabiliseerd. Belangrijkste reden voor deze pauze is de onzekerheid rondom de wereldhandel en effecten op inflatie & economie. Als gevolg hiervan is de rente voor kortere looptijden gedaald, terwijl de rente voor langere looptijden juist is gestegen.

Eind augustus 2025 bedraagt de rente op de kapitaalmarkt voor een lening met een rentevaste periode (fixe) van 30 jaar tot 40 jaar ongeveer 3,60%. Vanuit voorzichtigheid rekent HDSR in haar meerjarenbegroting met een rente voor nieuwe financiering van 3,75%.

De in rekening gebrachte rente op het rekening-courant krediet van HDSR is, als gevolg van de lager liggende Euribor rentes interessanter geworden. Als gevolg van deze daling blijft het aantrekkelijk om deels in de financieringsbehoefte te voorzien door middel van financiering met kort geld (binnen de kaders van de Wet FIDO). Temeer ook ter voorkoming van overliquiditeit.

De financiering van de activiteiten is gebaseerd op integrale financiering. Er wordt in ieder geval een langlopende geldlening aangetrokken als de kasgeldlimiet (structureel) dreigt te worden overschreden. De uiteindelijke keuze voor een looptijd hangt af van de duur van de financieringsbehoefte, de actuele renteomstandigheden op het moment van afsluiten van de lening en de inpasbaarheid van deze looptijd in de bestaande langgeldenportefeuille. Om een te risicovolle financieringspositie te voorkomen zijn wettelijke normen vastgelegd voor de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Liquiditeitsprognose, financieringsbehoefte en transacties

De langjarige liquiditeitsprognose is bijgewerkt op basis van de Begroting 2026 en de meerjarenraming met als basis de verwachte liquiditeitspositie per 31 december 2025. De verwachting is dat er in 2026 een financieringsbehoefte ontstaat van ongeveer € 110 miljoen en ook de komende jaren wordt een dergelijke financieringsbehoefte voorzien. Een deel van de meerjarige financieringsbehoefte is in 2023 al ingevuld door € 80 miljoen leningen met uitgestelde opnamedatum aan te trekken, hiervan is afgelopen 2 jaar al € 30 miljoen gestort en volgt nog € 30 miljoen in 2026 en € 20 miljoen in 2027. Daarmee is het renterisico verlaagd. De resterende financieringsbehoefte moet komende jaren nog ingevuld worden, hierover loopt HDSR renterisico. Van de financieringsbehoefte kan maximaal € 30 miljoen binnen rekening courant worden gefinancierd (kredietlimiet). Aanvullend kan kortlopend worden gefinancierd met kasgelden binnen de kasgeldlimiet.

Een methode om het renterisico in beeld te brengen is de bedrijfseconomische renterisicometing (totaal externe financieringsbehoefte waarover renterisico wordt gelopen afgezet tegen het totale saldo externe financiering in betreffende jaar). Een acceptabele signaleringswaarde hiervoor is 15%. Dit ter voorkoming van risicopieken in enig jaar. Deze norm betekent dat HDSR stuurt op een spreiding van renterisico's (signalerend) die spreidt over minimaal 7 jaar. In onderstaande tabel is een mandaat berekend voor af te sluiten financiering in 2026 van 100% van de financieringsbehoefte voor het jaar 2026, 50% voor het jaar 2027 en 25% voor de 3 jaren daarna. In totaal betreft dit ongeveer € 197 miljoen. Met dit mandaat kan de treasurycommissie in 2026 op basis van de ontwikkelingen in liquiditeitsbehoefte en rentevoorzichten keuzes maken in de beheersing van het renterisico. Daarmee kan bijvoorbeeld ook onderzocht worden of het verstandig is evenals in 2023 een deel van de meerjarige financieringsbehoefte met uitgestelde opnamedatum aan te trekken. Hiermee kan gestuurd worden om de komende 5 jaar (ruim) binnen een bedrijfseconomisch renterisico van 15% te blijven.

Daarbij worden we ondersteund door adviesbureau Thésor en wordt rekening gehouden met eventuele actualiteiten (materiele veranderingen in de liquiditeitsprognose en renteverwachtingen). Bij deze keuzes spelen ook de hardheid van de benodigde financiering en de risicobereidheid van HDSR mee.

Tabel 13. Financieringsbehoefte volgens liquiditeitsprognose en geplande invulling (bedragen x € 1.000).

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Financieringsbehoefte kortlopend (mutatie rekening courant)	14.385	1.180	-1.621	-591	6.942
Financieringsbehoefte langlopende leningen	110.000	130.000	60.000	80.000	110.000
Totaal financieringsbehoefte	124.385	131.180	58.379	79.409	116.942
Vastgelegd met uitgestelde opnamedatum (langlopend)	30.000	20.000	0	0	0
Resterende financieringsbehoefte (renterisico)	94.385	111.180	58.379	79.409	116.942
Bedrijfseconomisch renterisico	19,2%	18,2%	8,9%	10,9%	14,1%
Mandaat aantrekken langlopende leningen in 2026 (%)	100%	50%	25%	25%	25%
Mandaat aantrekken langlopende leningen (€)	80.000	55.000	15.000	20.000	27.500
Bedrijfseconomisch renterisico bij volledige invulling mandaat	2,9%	10,3%	7,2%	9,1%	12,1%

De weergegeven financieringsbehoefte is met name een gevolg van de geplande uitvoering van grote projecten zoals opgenomen in de meerjaren investeringsraming (bijvoorbeeld Sterke Lekdijk en rwzi's Zeist en Nieuwegein). Anderzijds zorgt het inzetten van bestemmingsreserves en egalisatiereserves ter dekking van de toenemende exploitatielasten ook voor financieringsbehoefte. De omvang en timing van de financieringsbehoefte zijn onzeker vanwege de grote inkomende subsidiestromen voor projecten zoals de Sterke Lekdijk en het grillige verloop van de investeringsuitgaven. Daardoor kan er tijdelijk sprake zijn van een liquiditeitsoverschot of aanvullende kortlopende financieringsbehoefte. Hierbij kan in deze onvoorziene omstandigheden de financieringsbehoefte worden ingevuld met de kortgeldfaciliteiten (rekening-courant krediet of kortgeldleningen) binnen de kasgeldlimiet.

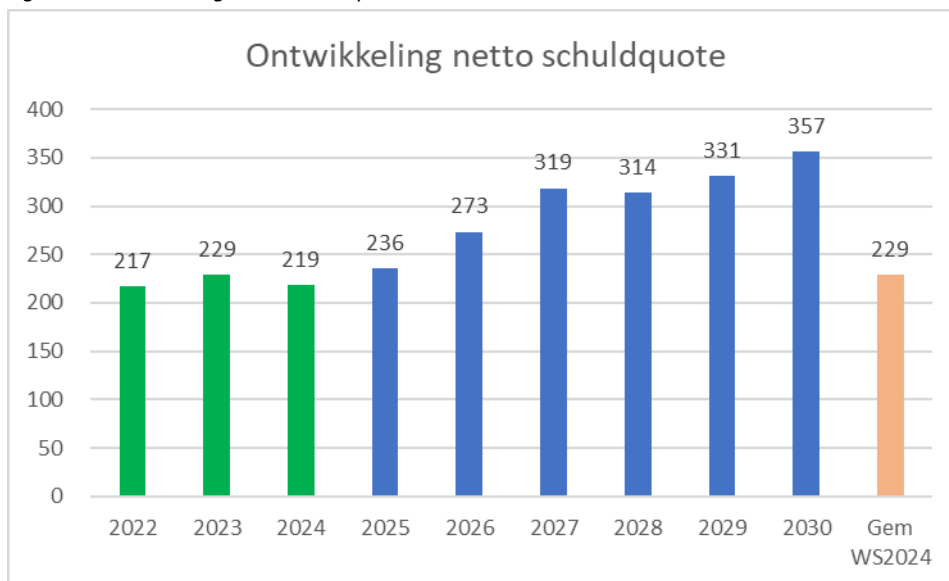
De reguliere aflossingsverplichtingen op bestaande leningen bedragen € 11,5 miljoen. De aflossingen zijn ook opgenomen in de liquiditeitsprognose 2026. Vanwege de financieringsbehoefte is het nodig dit te herfinancieren. De verwachte stand van de langlopende leningen inclusief de financieringsbehoefte per 31 december 2026 bedraagt € 468,1 miljoen. Het verwachte verloop van de langlopende leningen is in de onderstaande tabel verwerkt.

Tabel 14. Financieringsportefeuille 2025 (bedragen x € 1,0 miljoen).

Omschrijving	Mutatie	Bedrag
Prognose: langlopende leningen 31 december 2025		369,6
Reguliere aflossingen 2026	-11,5	
Financieringsbehoefte lange termijn	110,0	
Prognose: langlopende leningen 31 december 2026		468,1

Als gevolg van de toenemende financieringsbehoefte zal de schuldquote (verhouding netto schulden t.o.v. belastingopbrengsten) na jaren van daling tot vlakke ontwikkeling een stijging laten zien. In onderstaande grafiek is te zien dat HDSR nog onder het gemiddelde van de waterschappen (boekjaar 2024) zit. De prognose voor komende jaren is indicatief en afhankelijk van beleidskeuzes en de realisatie van de investeringsprojecten en ontwikkeling van de belastingopbrengsten.

Figuur 2: Ontwikkeling netto schuldquote.

Schatkistbankieren

Sinds eind 2013 gelden de regels voor het Schatkistbankieren. Dit heeft tot gevolg dat alle provincies, gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen hun tegoeden moeten aanhouden in de Nederlandse schatkist. De financiële gevolgen voor ons waterschap zijn beperkt. Alleen in geval van overliquiditeit wordt tijdelijk een bedrag gestort op een rekening bij de overheid.

Risicobeheer

De houding van HDSR ten aanzien van financiële risico's is defensief en risicomijdend. Het interne risicobeleid richt zich op het inzichtelijk maken, beheersen of verminderen van toekomstige risico's. De uitvoering van de treasurytaak mag niet leiden tot een vergroting van de risico's voor onze organisatie. Hierbij geldt dat het niveau van renterisico's in de komende jaren de wettelijke normen niet overschrijdt. Met de wettelijke normen bedoelen wij de kasgeldlimiet en de renterisiconorm, zoals vastgelegd in de Wet Fido (zie onderdeel externe toetsing).

Interne toetsing

De treasury-activiteiten blijven ook in 2026 een onderzoeksonderwerp bij de interne rechtmatigheidscontrole.

Externe toetsing

De provincie Utrecht is aangewezen als toezichthouder voor de Wet Fido. Zij toetst of aan de normen uit de Wet Fido wordt voldaan. Er zijn twee wettelijke normen te onderscheiden:

- Kasgeldlimiet;
- Renterisiconorm.

Kasgeldlimiet

De wettelijke kasgeldlimiet bepaalt hoeveel, gemiddeld over een periode van 3 maanden, maximaal met kort geld (rekening-courant) gefinancierd mag worden. De kasgeldlimiet wordt berekend als een percentage van het begrotingstotaal per 1 januari van het betreffende begrotingsjaar. Voor waterschappen is dit vastgesteld op maximaal 23%. De kasgeldlimiet bedraagt voor het waterschap in 2026 ongeveer € 57,770 miljoen.

Renterisiconorm

De renterisiconorm is een percentage van het begrotingstotaal. Voor waterschappen is het percentage bepaald op maximaal 30% van het begrotingstotaal. De renterisiconorm heeft als doel het renterisico bij

herfinanciering te beheersen. Dit betekent dat jaarlijks niet meer dan 30,0% van het begrotingstotaal mag worden geherfinancierd. Het renterisicopercentage in 2026 bedraagt voor het waterschap circa 4,6% en is berekend door de aflossingen vanuit de leningenportefeuille af te zetten tegen het begrotingstotaal. Het renterisicopercentage ligt ruim binnen de norm.

Tabel 15. Renterisiconorm van het begrotingstotaal (bedragen x € 1,0 miljoen).

Omschrijving	Bedrag	Percentage	Toelichting
Begrotingstotaal 2026	251,2		Bruto begrotingstotaal incl. MRB
1. Renterisico 30% van begroting	75,4	30,0 %	% van begrotingstotaal
A. Renteherzieningen	0,0		
B. Aflossingen	11,5		Aflossingen in 2026
2. Renterisico (A en B)	11,5		Berekende renterisico
1. Renterisiconorm	75,4	30,0 %	% van begrotingstotaal
2. Renterisico werkelijk	11,5	4,6 %	% van begrotingstotaal
3. Ruimte renterisiconorm	63,9	25,4 %	% van begrotingstotaal

Tussentijdse rapportages

In de tussentijdse rapportages (Burap) wordt verantwoording over de financieringstransacties afgelegd en waar vereist het beleid bijgesteld op basis van de geactualiseerde liquiditeitsprognose.

5.1.2 Rentelasten

De rentelasten en -baten bestaan uit de rentelasten op externe financiering zoals (kas)geldleningen en saldo in rekening courant en interne rentelasten op bestemmingsreserves of waarborgsommen waaraan rente wordt toegevoegd. De rentelasten worden per maand berekend en omgeslagen over het totaal aan materiële en immateriële vaste activa met een aantal uitzonderingen. De omslagrente varieert daardoor per maand en er ontstaat geen renteresultaat omdat alles direct wordt verdeeld. Het onderhanden werk op de investeringsprojecten maakt ook onderdeel uit van de vaste activa waaraan maandelijks rente wordt toegerekend. De rente op het onderhanden werk wordt ten laste van de exploitatie geboekt bij de gekoppelde kostenplaats en kostendrager. De rente op het onderhanden werk wordt vervolgens direct door geboekt naar de projecten. De tegenboeking hiervan vormt een opbrengst in de exploitatie zodat dit wegvalt tegen de eerdere renteboeking. Hierdoor is inzichtelijk hoeveel rente er naar de investeringsprojecten gaat en niet direct door belastingopbrengst gedekt hoeft te worden. En op deze manier wordt het onderhanden werk verhoogd, worden de rentelasten bij gereed komen van een project geactiveerd en vervolgens afschreven over de periode dat het actief in gebruik is. Uitzonderde activa waarover geen rente wordt berekend zijn de gronden en projecten waarbij sprake is van voorfinanciering (bijvoorbeeld wanneer ontvangen subsidie voor de investeringskosten uit worden ontvangen). In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de rentelasten en het begrote gemiddelde omslagpercentage. Het omslagpercentage stijgt doordat de rente op nieuwe leningen hoger ligt dan op de bestaande portefeuille.

Tabel 16. Overzicht rentelasten en omslagrente (bedragen x € 1.000).

	2025	2026
Rentelasten geldleningen	10.151	11.701
Rentelasten rekening courant	362	319
Interne rentelasten	109	109
Totaal rentelasten	10.622	12.129
Omslagrente	2,2%	2,2%
Rentelasten exploitatie	8.846	9.553
Rentelasten investeringen	1.776	2.576

5.1.3 Weerstandsvermogen

Inleiding

Het weerstandsvermogen is het vermogen van een waterschap om financiële tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat de bedrijfsvoering wordt aangetast. Door voldoende weerstandsvermogen aan te houden wordt voorkomen dat grote financiële tegenvallers zich direct vertalen in een hogere factuur voor de belastingplichtigen.

Risicomanagement

Het beleid dat HDSR voert ten aanzien van risicomanagement is vastgelegd in de *“Beleidsnota Weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen 2024-2027”*. In deze nota is de werkwijze vastgelegd en zijn de uitgangspunten bepaald ten aanzien van weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen. Op basis hiervan is de paragraaf weerstandsvermogen opgesteld.

HDSR acht het noodzakelijk om risico's inzichtelijk te hebben, daarom wordt twee keer per jaar een risico-inventarisatie uitgevoerd. Het actuele risicoprofiel komt tot stand door interviews met betrokkenen. Hierbij wordt het softwareprogramma NARIS® (Nederlands Adviesbureau Risicomanagement-Informatie Systeem) gebruikt. Op hoofdlijnen zijn de risico's onder te verdelen in:

- Strategische/ tactische risico's: deze raken het bestuur en hebben te maken met de lange termijn doelstellingen van het waterschap. Het zijn zowel interne als externe risico's waaronder proces- en projectrisico's;
- Compliance- en verslaggevingsrisico's: dit betreffen de risico's die samenhangen met het voldoen aan de wet- en regelgeving en de risico's die samenhangen met het tijdig en juist rapporteren aan interne en externe belanghebbenden;
- Operationele risico's: deze zijn onder te verdelen in veiligheidsrisico's en risico's die voortkomen uit projecten en processen. Bij de laatste twee soorten gaat alleen om risico's die, onder andere vanwege de omvang, niet binnen het project of de normale bedrijfsvoering kunnen worden opgevangen en daardoor bestuurlijk relevant zijn. Het waterschap bestaat om veiligheidsrisico's die te maken hebben met de missie weg te nemen. Hiervoor is een apart calamiteitenplan.

In totaal zijn 54 risico's in beeld gebracht en gekwantificeerd door de afdelingen. Aan de hand van de gegevens hierover is een risicosimulatie uitgevoerd. De grootste risico's van HDSR liggen in de projectensfeer bij de projecten Sterke Lekdijk (uitvoeringsrisico's in de realisatiefases), claims a.g.v. schade aan oevers door onze activiteiten (bijv. baggeren), inzet bij grote calamiteiten (CrisisXL). De grootste compliance risico's liggen op het gebied van het voldoen aan effluent-kwaliteitseisen op rwzi Utrecht. Het grootste procesrisico betreft ICT Cybercrime (virus, hacken).

Benodigde weerstandscapaciteit

Het te voeren beleid voor het aanhouden en berekenen van 'weerstandsvermogen' is, net als risicomanagement, vastgelegd in de "Beleidsnota Weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen 2024-2027". De weerstandscapaciteit wordt gevormd door de omvang van de middelen en de mogelijkheden waarover het waterschap beschikt of kan beschikken, waarmee tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden. De benodigde weerstandscapaciteit is het bedrag dat nodig is om alle risico's financieel af te dekken. Het gaat dan om de (rest)risico's waarvoor binnen de projecten of programma's geen (kostenefficiënte) maatregelen zijn of kunnen worden getroffen. De laatste actualisatie van het risicoprofiel is uitgevoerd in de zomer van 2025. Daaruit volgt dat het voor 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 7,197 miljoen. Sinds het jaarverslag 2024 zijn de meeste risico's gelijk gebleven of in meer of mindere mate groter geworden. De benodigde weerstandscapaciteit is ten opzichte van het jaarverslag 2024 met € 0,4 miljoen gestegen.

Afgenomen risico's zijn:

- Uitval van apparatuur/ servers bij I&A omdat inmiddels veel vernieuwd is en continu vervangen wordt;
- Het later ontvangen van HWBP-subsidies die voorgefinancierd moeten worden omdat er met HWBP-afspraken over zijn gemaakt.

Toegenomen risico's zijn:

- Cybercrime (betreffende zowel bedrijfsvoering (IT) als procesaansturing (OT));
- Uitvoeringsrisico's bij Sterke Lekdijk voor wat betreft KRW en stikstof.

Nieuw opgenomen risico's zijn:

- Uitvoeringsrisico's voor Sterke Lekdijk indien meerdere overheden gelijktijdig actief zijn in hetzelfde areaal;
- Bij Bedrijfsvoering afkoop van het contract met Arbo Unie.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit wordt gevormd door de omvang van de middelen (en de mogelijkheden om deze te genereren) waarover het waterschap beschikt of kan beschikken, waarmee tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden. De algemene reserves (watersysteem en zuivering) vormen het beschikbare weerstandsvermogen. De algemene reserve wordt gevoed uit het resultaat van het voorafgaande jaar; een besluit hierover wordt genomen bij behandeling van deze jaarrekening door het algemeen bestuur.

Omvang en beoordeling van de weerstandscapaciteit ultimo 2024

Onderstaande tabel geeft de beschikbare weerstandscapaciteit en de reserves door het algemeen bestuur.

Tabel 17. Algemene reserve (bedragen x € 1,0 miljoen).

Algemene reserves	Stand ultimo 2024
Watersysteem	5,436
Zuivering	6,844
Totaal algemene reserve	12,280

Ratio weerstandsvermogen: relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Het weerstandsvermogen is de mate waarin de organisatie in staat is middelen vrij te maken (weerstandscapaciteit) om onverwachte financiële tegenvallers (risico's) op te vangen. De ratio weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de benodigde en de beschikbare weerstandscapaciteit.

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, wordt gekeken naar de verhouding tussen de gewenste weerstandscapaciteit (op basis van de financieel gekwantificeerde risico's) en de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van de berekening vormt het weerstandsvermogen, zoals hieronder weergegeven. Deze berekening is gebaseerd op de stand van de algemene reserves conform jaarrekening 2024.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{\text{€ 12,280 miljoen}}{\text{€ 7,2 miljoen}} = 1,70$$

Zoals in de 'Beleidsnota Weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen 2024-2027' is vastgesteld, waarden we de ratio weerstandsvermogen volgens onderstaande normtabel. HDSR streeft naar een ruim voldoende weerstandsvermogen met een ratio weerstandvermogen die groter is dan 1,4 en lager is dan 2,0. Aan dit streven wordt invulling gegeven door deze ratio bij de jaarrekening opnieuw te bepalen en indien nodig besluitvorming aan het algemeen bestuur voor te leggen om de omvang van de algemene reserves bij te stellen.

Normtabel

Tabel 18. Normtabel weerstandsvermogen.

Weerstand velden		
Waarderingcijfer	Ratio	Betekenis
A	> 2.0	Uitstekend
B	1.4 – 2.0	Ruim voldoende
C	1.0 – 1.4	Voldoende
D	0.8 – 1.0	Matig
E	0.6 – 0.8	Onvoldoende
F	< 0.6	Ruim onvoldoende

Op basis van de vastgestelde norm blijkt dat de ratio weerstandsvermogen van HDSR zich op dit moment binnen de gestelde marge bevindt. Dit houdt in dat er geen mutaties van de algemene reserves nodig zijn ten laste of ten gunste van de egaliseringsreserves. Mutaties in de reserves vinden plaats bij vaststelling van de jaarrekening.

5.1.4 Reserves

Tabel 19. Egaliseringsreserves (bedragen x € 1.000).

Egaliseringsreserves 2026	Stand 1-1-2026*	Dotatie 2026	Onttrekking 2026	Stand 31-12-2026	Dekking
Watersysteemheffing ingezetenen	15.594	0	1.758	14.196	31,3%
Watersysteemheffing overig ongebouwd	2.763	62	0	2.825	40,0%
Watersysteemheffing natuur	38	6	0	44	79,9%
Watersysteemheffing gebouwd	26.153	0	3.805	22.347	38,6%
Subtotaal Watersysteemheffing	44.908	68	5.563	39.412	35,7%
Zuiveringsheffing	22.725	0	3.270	19.455	23,3%
Totaal bestemmingsreserves tariefegalitatie	67.633	68	8.832	58.868	30,3%

* De stand per 1-1-2026 is gebaseerd op de jaarrekening van 2024 en de begroting van 2025 (inclusief de 1^e begrotingswijziging en inclusief verdeling van het saldo van de bestemmingsreserve GHU)

Tabel 20. Bestemmingsreserves (bedragen x € 1.000).

	Bestemmingsreserves	Beginstand 2026*	Toevoeging 2026	Onttrekking 2026	Eindstand 2026
1	Transitie	1.601		594	1.007
2	Groen/blauwe diensten	0	450	450	0
3	HWBP-projecten	455			455
4	Inzet KWA (Havenbedrijf Rotterdam)	3.093	61		3.154
5	Restauratie Woordersluis	1.495			1.495
6	Assetmanagement	269			269
7	Innovatie Revolving Fund	926			926
8	Impulsregeling Water in de leefomgeving	2.618	1.875	1.875	2.618
9	Overwaarde SNB Samenwerking	4.200		350	3.850
10	Wet Open Overheid (Woo)	481	213	75	619
11	Baggerprogramma	0	6.657	6.076	581
12	Revolving Fund	1.000			1.000
13	Verkiezingen	330	30	100	260
	Totaal	16.468	9.286	9.520	16.234

* De beginstand 2026 is gebaseerd op de eindstand 2024 en de BW 1 2025.

De bestemmingsreserves zijn hieronder per onderwerp toegelicht.

Ad 1. Transitie

Uit deze reserve wordt in 2026 rekening gehouden met een onttrekking van € 0,594 miljoen om incidentele kosten van de verandering van de organisatie in het kader van de groei van de projectenorganisatie op te vangen.

Ad 2. Groen/Blauwe diensten

Deze reserve is ingesteld ten laste van het jaarrekeningresultaat 2016 voor cofinanciering van groen/blauwe diensten door de Stichtse Rijnlanden aan externe partijen (agrarische collectieven). Met het vormen van deze bestemmingsreserve kunnen voor dit doel bestemde bedragen worden gemuteerd. Voor 2026 wordt zowel € 0,450 miljoen aan de bestemmingsreserve toegevoegd als onttrokken ter dekking voor kosten.

Ad 3. HWBP-projecten

Deze bestemmingsreserve is bij de jaarrekening van 2017 ingesteld en gevuld met het positieve saldo van het voorverkenningstraject Project Overstijgende Verkenning Dijkversterking Centraal Holland. Deze reserve is specifiek ingesteld voor het opvangen van onvoorziene lasten verbonden aan HWBP-projecten, die door HDSR worden uitgevoerd.

Ad 4. Inzet KWA (Havenbedrijf Verdieping Nieuwe Waterweg)

In het boekjaar 2018 is € 2,750 miljoen van het Havenbedrijf Rotterdam ontvangen. Het havenbedrijf heeft de Nieuwe Waterweg verdiept en daardoor zal in de toekomst de KWA vaker en langduriger moeten worden ingezet. Deze bijdrage is bedoeld als compensatie voor de voorziene extra kosten die uit de extra inzet voortvloeien, zowel bij Hoogheemraadschap van Rijnland als bij ons waterschap. Onttrekkingen zullen plaatsvinden als de extra inzet van de KWA daadwerkelijk plaatsvindt. Voor 2026 zijn geen onttrekkingen begroot. Wel worden, volgens afspraak en als uitzondering, renteopbrengsten aan deze bestemmingsreserve toegerekend. Dat leidt in 2026 tot een storting van € 61.000 (rekenrente 2,0%).

Ad 5. Restauratie Woerdersluis

Het eigendom van de Woerdersluis in Spaarndam is door HDSR overgedragen aan het Hoogheemraadschap van Rijnland. Ons waterschap draagt nog bij aan de kosten van de restauratie. Naar verwachting er begin 2026 € 1,5 miljoen aan reserve opgebouwd. Door prijsontwikkelingen is deze opbouw mogelijk te laag. Dit zal in de volgende voorjaarsnota worden bekeken en zondig gevolgen hebben voor toekomstige toevoegingen.

Ad 6. Asset management

In de Jaarrekening 2020 is een bestemmingsreserve Asset Management ingesteld. De bestemmingsreserve is nodig om goed vanuit de beginselen van asset management te kunnen werken. Bij asset management is het belangrijk om beslissingen te kunnen nemen die leiden tot kosten die buiten de kapitaallasten vallen. Hierbij valt te denken aan kosten voor verkenningen van doelmatige investeringsprojecten of inhaalafschrijvingen van doelmatige vervangingsinvesteringen. Omdat het benodigde bedrag hiervoor per jaar sterk kan variëren wordt gekozen voor een stabiele begroting en jaarrekening door het vormen van een bestemmingsreserve. In de Begroting 2026 worden geen kosten voor deze activiteiten begroot.

Ad 7. Innovatie Revolving Fund

In de Jaarrekening 2021 is een bestemmingsreserve Innovatie Revolving Fund ingesteld. In de komende jaren is behoefte aan middelen om innovatieve projecten op te starten. Vanwege hun innovatieve karakter is de onzekerheid of deze projecten ook tot investeringen zullen leiden, groter dan bij reguliere projecten. Als een project niet tot een investering leidt, worden de gemaakte onderzoekskosten ten laste van de exploitatie gebracht. Wat ongewenste fluctuaties van de kostenontwikkeling tot gevolg kan hebben over de jaren heen. Zonder een dekkingsmiddel kan dit risico ertoe leiden dat innovatieprojecten niet van de grond komen. Door een bestemmingsreserve in te stellen is een vast bedrag beschikbaar voor meerdere jaren om in te zetten ter dekking van de onderzoekskosten van innovatieve projecten die het niet tot een investering hebben gebracht.

Ad 8. Impulsregeling Water in de leefomgeving

Samen met gemeenten wordt gewerkt aan ondersteuning van maatregelen voor een gezond en toekomstbestendig watersysteem in de stad, via meerjarige afspraken. Hierbij speelt de Impulsregeling water in de leefomgeving een grote rol. In 2026 is € 1,875 miljoen beschikbaar voor deze regeling en dit wordt ook weer toegevoegd aan deze bestemmingsreserve. De € 1,875 miljoen is onderverdeeld in drie delen: € 1,0 miljoen klimaatadaptatie, € 0,775 miljoen gezond water en € 0,1 miljoen voor circulaire waterketen.

Ad 9. Overwaarde SNB Samenwerking

In de Jaarrekening 2023 is besloten om uit het restant van de bestemmingsreserve voor de sloop van de RWZI Utrecht een bedrag van € 5,250 miljoen toe te voegen aan de bestemmingsreserve Overwaarde SNB. De betaalde overwaarde van € 5,250 miljoen wordt in 15 jaar ten laste van deze bestemmingsreserve afgeschreven (of geherwaardeerd). Jaarlijks wordt € 350.000 onttrokken aan de bestemmingsreserve.

Ad 10. Wet Open Overheid

Vanaf 2022 is de Wet open overheid in werking getreden. De kosten van de uitvoering hangt af van het aantal verzoeken om gegevens openbaar te maken. Deze onvoorspelbaarheid van de kosten maakt dat er een bestemmingsreserve is ingesteld. Voor de implementatie en uitvoering van deze wet stelt het ministerie van BZK voor de periode 2022-2027 een bijdrage beschikbaar. Voor 2026 is de verwachting dat de te ontvangen subsidie hoger is dan de kosten. Hierdoor loopt de bestemmingsreserve op naar € 0,6 miljoen.

Ad 11. Baggerprogramma

In de Jaarrekening 2023 is besloten om de voorziening 'Toestandsafhankelijk Watersysteemonderhoud' op te heffen. Het eindsaldo van deze voorziening is naar rato van het onderdeel baggeren gestort in de nieuw te vormen bestemmingsreserve Baggerprogramma. Het resterende deel van het saldo is ten gunste van de egaliseringsreserves van de watersysteemheffing gebracht. Voor 2026 is de verwachting dat de toevoeging aan de reserve € 0,6 miljoen hoger is dan de onttrekking. Dit is gewenst om zo in te spelen op toenemende kosten voor baggeren.

Ad 12. Revolving Fund

In de Jaarrekening 2024 is, volgens besluitvorming bij Voorjaarsnota 2024, deze bestemmingsreserve ingesteld. De activiteiten die in het kader van het NPLG gaan plaatsvinden, worden niet alleen gefinancierd uit de HDSR-begroting. Voor de exploitatie uitgaven zullen ook rijks- en provinciale middelen beschikbaar komen. Om te voorkomen dat de financiële afhandeling vertraging oplevert voor de voorbereidingsfase van de gebiedsprojecten, is deze bestemmingsreserve in het leven geroepen. Hierdoor wordt het mogelijk gebruik te maken van voorfinanciering uit eigen middelen vóór dat de definitieve (co)financiering van Rijk en Provincie uit NPLG / UPLG beschikbaar is. De ontvangen (co)financiering zal weer terugstromen in het 'revolving fund' zodat later weer andere gebiedsgerichte activiteiten voorgefinancierd kunnen worden. De onttrekkingen uit de bestemmingsreserve zullen onderbouwd worden aan het algemeen bestuur middels een begrotingswijziging.

Ad 13. Verkiezingen

Deze bestemmingsreserve dekt de kosten van communicatie en projectleiding af voor de verkiezingen die één keer in de vier jaar worden gehouden. In 2024 is uit de algemene reserve een extra dotatie van € 300.000 gedaan om het budget voor de volgende verkiezingen al op een passende hoogte te brengen.

5.1.5 Voorzieningen

Tabel 21. Overzicht voorzieningen (bedragen x € 1.000).

	Voorzieningen	Beginstand 2026*	Toevoeging 2026	Onttrekking 2026	Eindstand 2026
1	Uitkeringen voormalig bestuursleden	34	10	7	37
2	Pensioen voormalig bestuurders (Appa)	1.108	100	85	1.123
3	Uitkering voormalig personeel	329	230	149	410
4	Thuiswerkbudget	339	1	27	313
5	Persoonsgebonden basisbudget (PBB)	3.113	989	450	3.652
6	Regeling vervroegd uittreden (RVU)	259	77	79	257
7	Groot onderhoud kantoor Poldermolen 2	575	230	290	515
8	Groot onderhoud dijkhuis Jaarsveld	408	59	0	467
	Totaal voorzieningen	6.165	1.696	1.088	6.773

* De beginstand 2026 is gebaseerd op de eindstand 2024 en de begroting 2025

Ad 1. Uitkeringen voormalig bestuursleden

Voor de uit te betalen pensioenen voor (voormalige) bestuursleden wordt periodiek de toekomstige verplichting door een actuaire berekend en zo nodig wordt de voorziening op de hoogte van de berekening aangepast. De voorziening is gebaseerd op de contante waarde van de toekomstige verplichtingen.

Ad 2. Pensioen voormalig bestuursleden (Appa)

In 2022 is een voorziening ingesteld voor het beheren van het pensioen van voormalig leden van het college. Op basis van de Appa (Algemene pensioenwet politieke ambtsdaggers) hebben zij recht op een uitkering en pensioen. Er bestaat geen Appa-pensioenfonds. Dit betekent dat de ex-bestuurder de Appa-aanspraken rechtstreeks ontleent aan het waterschap. HDSR is dus zelf verantwoordelijk voor de opbouw, administratie en betalingen van de Appa-aanspraken. Daarbij laat het zich ondersteunen door marktpartijen. Dit product wordt per 1 januari 2022 niet meer aangeboden door ASR-verzekeringen, tot dan toe nog de enige verzekeringsmaatschappij die een dergelijk product aanbood. HDSR heeft in 2022 besloten het tot dan toe gespaarde kapitaal zelf te beheren. Voor de actuariële berekeningen en overige diensten die met dit product samenhangen, maakt HDSR gebruik van de diensten van een gespecialiseerd bedrijf.

Ad 3. Uitkeringen voormalig personeel

Deze voorziening wordt aangehouden voor nog te betalen bedragen aan voormalig personeel. De omvang van de voorziening wordt jaarlijks opnieuw berekend.

Ad 4. Thuiswerkbudget

In de cao zijn afspraken gemaakt over de totstandkoming van een structurele thuiswerkregeling in het coronatijdperk en in de toekomstige werksituatie. Hierbij staat goed werkgeverschap centraal met aandacht voor duurzaam, veilig en gezond werken. In de regeling wordt een thuiswerkbudget per medewerker voor 5 jaar beschikbaar gesteld. Voor elke medewerker die wekelijks over een langere periode thuis werkt is totaal een budget van € 600 beschikbaar. De medewerker kan op declaratiebasis middelen voor een arbo- en ergonomische verantwoorde thuiswerkplek aanschaffen. Voor nieuwe medewerkers is een budget van € 850 beschikbaar.

Ad 5. Persoonsgebonden basis budget (PBB)

Het doel van het persoonsgebonden basis budget (PBB) is met plezier werken in je huidige en toekomstige functie. Medewerkers in de sector waterschappen kunnen vanaf 1 januari 2021 dit budget van € 6.000 inzetten voor opleidingen of andere activiteiten die nodig zijn voor ontwikkeling, loopbaan en vitaliteit. Per jaar wordt een bedrag van € 1.200 per medewerker gereserveerd. Als dit bedrag in een jaar niet wordt uitgegeven dan wordt dit gestort in deze voorziening. Als er in een jaar meer dan € 1.200 per medewerker wordt uitgegeven zal dit meerdere aan deze voorziening worden onttrokken.

Ad 6. Regeling vervroegd uittreden (RVU)

De overheid biedt de mogelijkheid geboden aan medewerkers die maximaal 36 maanden voor hun AOW zitten om eerder te stoppen met werken. Op individuele basis komen werkgever en werknemer dan tot afspraken. Daarom is deze voorziening in 2021 ingesteld.

Ad 7. Groot onderhoud kantoor Poldermolen 2

De jaarlijkse dotatie aan de voorziening voor groot onderhoud Poldermolen 2 is gebaseerd op het onderhoudsplan. Voor 2026 is de toevoeging aan de voorziening opgenomen van € 230.000. In de MJOP staat voor 2026 € 290.000 aan groot onderhoud gepland. De kosten voor groot onderhoud worden gedekt uit de voorziening.

Ad 8. Groot onderhoud dijkhuis Jaarsveld

De jaarlijkse dotatie aan de voorziening voor groot onderhoud Dijkhuis Jaarsveld is gebaseerd op het onderhoudsplan. Voor 2026 is een toevoeging aan de voorziening opgenomen van € 59.000 en worden in 2026 geen groot onderhoudskosten verwacht. Behoudens wat nodig is om het gebouw geschikt te maken voor een nieuwe bestemming. Deze analyse zal eind 2025 plaats vinden.

5.1.6 Wendbaarheid

Flexibiliteit in de begroting maakt het makkelijker om tegenvallers op te vangen. Een begroting met een hoog aandeel kapitaallasten (afschrijvingen en rente) is minder flexibel dan een begroting met een laag aandeel van deze kosten. In onderstaande tabel zijn de aandelen van afschrijvings- en rentelasten afgezet tegen het totaal van de netto kosten. Door het oplopen van de kapitaallasten wordt de wendbaarheid van de begroting komende jaren minder groot.

Tabel 22. Ontwikkeling kapitaallasten.

	2026	2027	2028	2029	2030	WS2025
% afschrijvingen van totale kosten	13,2	13,3	14,5	15,3	14,9	15,1
% rente van totale kosten	5,0	6,4	7,2	7,6	8,2	4,5
% kapitaallasten van totale kosten	18,2	19,6	21,7	22,9	23,1	19,6

Hierbij moet worden aangetekend dat ramingen per definitie onzeker zijn en dat dit zeker geldt voor ramingen die meerdere jaren vooruitkijken. De ontwikkeling van de kapitaallasten meerjarig hangt nauw samen met de ontwikkeling van de rente en het tempo waarin investeringsprojecten kunnen worden uitgevoerd en afgerond.

5.1.7 EMU-saldo

Om zicht te hebben op het Economische en Monetaire Unie (EMU) -saldo van de lokale overheid, zijn alle decentrale overheden verplicht om de berekening van het EMU-saldo in de begroting op te nemen (Wet HOF). Daarnaast is de verplichting om de financiële informatie op kwartaalbasis aan het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) te verstrekken.

Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven in een jaar van de totale overheid (Rijk en decentrale overheden). De Stichtse Rijnlanden is als decentrale overheid medeverantwoordelijk voor het Nederlandse EMU-saldo. Bij het bepalen van het EMU tekort wordt een andere boekhoudmethode toegepast. Hierdoor is het goed mogelijk dat bij een sluitende begroting wel een overheidstekort kan bestaan.

De EMU-referentiewaarden van de waterschappen worden door de Unie van Waterschappen berekend. Daarbij is er van uitgegaan dat de decentrale overheden de met het vorige kabinet afgesproken ruimte van 0,5% BBP behouden en dat de ruimte van de waterschappen daarbinnen 0,06% BBP blijft. Op basis hiervan heeft de Unie van Waterschappen indicatieve referentiewaarden per waterschap berekend. De indicatieve referentiewaarde voor De Stichtse Rijnlanden in 2026 bedraagt € 31 miljoen negatief. Een referentiewaarde is geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat een waterschap in de gezamenlijke ruimte voor de decentrale overheden heeft.

Het Rijk stuurt alleen op het EMU-tekort van alle decentrale overheden gezamenlijk. De minister heeft er mee ingestemd dat hogere EMU-tekorten van de ene groep decentrale overheden in een bepaald jaar lagere tekorten of overschotten van andere groepen kunnen compenseren. Het kabinet heeft aangegeven geen boetes op te leggen. Verder mag een EMU-tekort geen belemmering zijn voor investeringen.

In onderstaande tabel is de opbouw van het EMU-saldo weergegeven. Hieruit blijkt voor 2026 een EMU-tekort van € 100 miljoen. Dit tekort (en ook in 2027) is boven de indicatieve referentiewaarde en is met name een gevolg van de investeringsplanning. In 2026 en 2027 zijn het vooral de projecten Sterke Lekdijk en rwzi Zeist waar grote uitgaven plaatsvinden. Daarbij wordt in 2026 relatief weinig subsidie voor Sterke Lekdijk ontvangen (in 2024 is relatief veel subsidie ontvangen en in 2027 en 2028 wordt veel subsidie verwacht). Voor ons vraagt dit tekort geen directe actie, dit wordt door de Unie van Waterschappen op het totaalniveau van alle waterschappen geconsolideerd. Via de Unie van Waterschappen zal bij een nieuw kabinet worden aangedrongen op meer EMU ruimte om de grote investeringsopgaven waar HDSR, en de gehele sector, voor staat mogelijk te maken.

Tabel 23. Ontwikkeling EMU-saldo t/m 2030 (bedragen x € 1 miljoen).

Opbouw EMU-saldo	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
1. Exploitatiesaldo voor mutatie reserves	-2,338	0,493	1,458	2,435	3,413	4,389
2. Invloed investeringsuitgaven						
-/- Bruto investeringen *	-97,766	-160,398	-216,282	-149,636	-149,274	-151,577
+/+ Investeringssubsidies **	39,182	36,595	92,299	91,358	68,548	24,928
+/+ Afschrijvingen	31,799	32,040	33,508	39,216	43,700	45,629
3. Invloed voorzieningen						
+/+ Toevoegingen aan voorzieningen	1,819	1,696	1,696	1,696	1,696	1,696
-/- Onttrekkingen aan voorzieningen	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
-/- Betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	-1,555	-1,088	-1,088	-1,088	-1,088	-1,088
4. Invloed reserves (betalingen uit reserves)	-7,754	-9,520	-9,520	-9,520	-9,520	-9,520
5. Deelnemingen en aandelen	0,118	0,118	0,118	0,118	0,118	0,118
Berekend EMU-saldo	-36,495	-100,064	-97,811	-25,421	-42,407	-85,425

5.2 Assetmanagement

Het raamwerk staat als het gaat om het doelmatig beheren van de kapitaalintensieve assets. Komende periode wordt gewerkt om de elementen verder inhoudelijk vorm te geven en de bijbehorende processen in te regelen.

5.2.1 Beleidskader

Er zijn twee maatgevende kaders als het gaat om assetmanagement. Enerzijds is het WBP leidend als het gaat om de ambities van HDSR (wat willen we realiseren). Anderzijds is het Strategisch Asset Management Plan maatgevend als het gaat om de procesmatige aanpak en geeft antwoord op de vraag: "Hoe onderhouden en beheren we de assets?"

5.2.2 Implementatie assetmanagement

De implementatie van asset management gebeurt via de lijnorganisatie. In de lijnorganisatie wordt gewerkt aan het borgen van de balans tussen prestatie-kosten-risico's.

Denk hierbij bijvoorbeeld aan het inrichten van (werk)processen om expliciet te werken aan vooraf gedefinieerde prestaties. Een ander voorbeeld is het inrichten en gebruik van ons onderhoudsbeheersysteem (Ultimo). Dit is de centrale applicatie die ons helpt om (risicogestuurd) onderhoud aan onze technische installaties te organiseren. Een ander voorbeeld waarbij we in de lijn werken aan de implementatie van assetmanagement is het verhogen van de weerbaarheid van onze Procesautomatisering waarmee de zuiveringen en kunstwerken in het watersysteem worden bediend. Op basis van een (landelijke) norm worden de installaties voorzien van een risicoclassificatie. Aan de hand van deze classificatie worden maatregelen getroffen, zodat de bedrijfsvoering van kritische elementen in ons areaal gegarandeerd blijft.

Op strategisch vlak wordt er gewerkt aan een lange termijn asset planning. Bij Zuiver is dit het strategische Zuiveringsplan en bij Waterbeheer wordt het gebiedsgericht werken ontwikkeld. Deze twee ontwikkelingen resulteren in projectenportefeuille voor de komende 15 jaar met daarbij inzicht in de financiële consequenties als het gaat om de investeringen.

5.3 Openbaarheid (Woo)

Sinds 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) van kracht, als opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De wet versterkt het recht van burgers op toegang tot overheidsinformatie en verplicht overheidsorganisaties, waaronder waterschappen, tot zowel passieve als actieve openbaarmaking van informatie. HDSR beschikt over een Woo-contactpersoon, die burgers en journalisten helpt bij het vinden van informatie en het indienen van Woo-verzoeken. Daarnaast zijn er verschillende activiteiten ondernomen voor de implementatie van de Woo: aanvullen Woo-index, uitrollen e-learning, implementatie anonimiseringssoftware, realisatie publicatieoplossing en het stapsgewijs informeren van de organisatie. HDSR voldoet aan tranche 1 van de Woo. In 2026 geeft HDSR verder uitvoering aan de Woo door de start van een Woo-coördinator en te voldoen aan het openbaar maken van informatie volgens alle tranches (vijftien informatiecategorieën). De kosten voor implementatie worden gedekt door de Woo-subsidie.

5.4 Verbonden partijen

Een verbonden partij is een rechtspersoon, waarin het waterschap een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Van een bestuurlijk belang is sprake indien het waterschap zeggenschap heeft, wat blijkt uit het hebben van een stemrecht of door middel van vertegenwoordiging in het bestuur van de organisatie. Onder een financieel belang wordt verstaan dat het waterschap middelen beschikbaar heeft gesteld die niet verhaalbaar zijn in geval van faillissement van de verbonden partij of in het geval dat de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

5.4.1 Visie

HDSR heeft diverse samenwerkingsverbanden met andere overheden en instellingen. Daar waar het voordeel oplevert om samen te werken zal deze samenwerking worden opgezet of worden gecontinueerd. Dit voordeel kan direct zijn (minder kosten en/of betere kwaliteit), maar ook indirect bijvoorbeeld in de vorm van een netwerk, naamsbekendheid of gemeenschappelijk kennis vergaren.

5.4.2 Overzicht

Er zijn op dit moment twaalf partijen waarin HDSR participeert:

1. Nederlandse Waterschapsbank
2. Muskusrattenbeheer West- en Midden-Nederland
3. Belastingssamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht (BghU)
4. Regionaal Historisch Centrum Rijnstreek en Lopikerwaard
5. Netwerk Water & Klimaat
6. AQUON

7. Het Waterschapshuis
8. Unie van Waterschappen
9. Vereniging werken voor waterschappen (Vwww)
10. AquaMinerals B.V.
11. SNB Slibverwerking
12. Kaamera

In bijlage 7.3 is per partij een toelichting opgenomen.

6. Financiële begroting

6.1 Uitgangspunten en normen

Het uitgangspunt voor de Begroting 2026 is het kader dat met de Voorjaarsnota 2025 door het algemeen bestuur is vastgesteld. De normen en uitgangspunten voor de verwerking van de indexering zijn ten opzichte van voorjaarsnota aangepast op basis van de meest actuele cijfers van het Centraal Plan Bureau (CPB).

Tabel 24. Geactualiseerde loon- en prijsindexcijfers (CPB).

	2026	2027	2028	2029	2030
Loonvoet sector overheid	2,8%	3,5%	4,3%	5,1%	3,8%
Prijs materiële overheidsconsumptie (imoc)	2,3%	2,3%	2,2%	2,2%	2,2%

Bron 2026: Concept-Macro Economische Verkenning 2026

[Concept-Macro Economische Verkenning 2026 | CPB Website](#)

Bron 2027-2030: Actualisatie Verkenning middellange termijn tot en met 2030 (juli 2025)

[Actualisatie Verkenning middellange termijn tot en met 2030 \(juli 2025\) | CPB Website](#)

Ten opzichte van de Voorjaarsnota 2025, het financieel kader voor deze begroting, zien we de volgende ontwikkelingen:

- De loonsom in de begroting is met 3,7% geïndexeerd ten opzichte van begroting van vorig jaar. Hierin is de 1% cao verhoging en de verwachte CPI-verhoging per maart 2026 verwerkt. In de voorjaarsnota is met dezelfde indexatie gerekend;
- De prijsontwikkeling voor overige kosten en opbrengsten van 2026 wordt 2,3%, terwijl in het kader met 2,1% is gerekend. Dit is een verhoging van 0,2%-punt;
- Voor de periode 2027-2030 bedraagt de ontwikkeling van de loonvoet gemiddeld 4,2% en voor de overige kosten en opbrengsten gemiddeld 2,2%. Ten opzichte van de Voorjaarsnota 2025 is met name de ontwikkeling van de loonvoet in 2027 met 1,6% naar beneden bijgesteld en in 2029 met 0,6% naar boven.

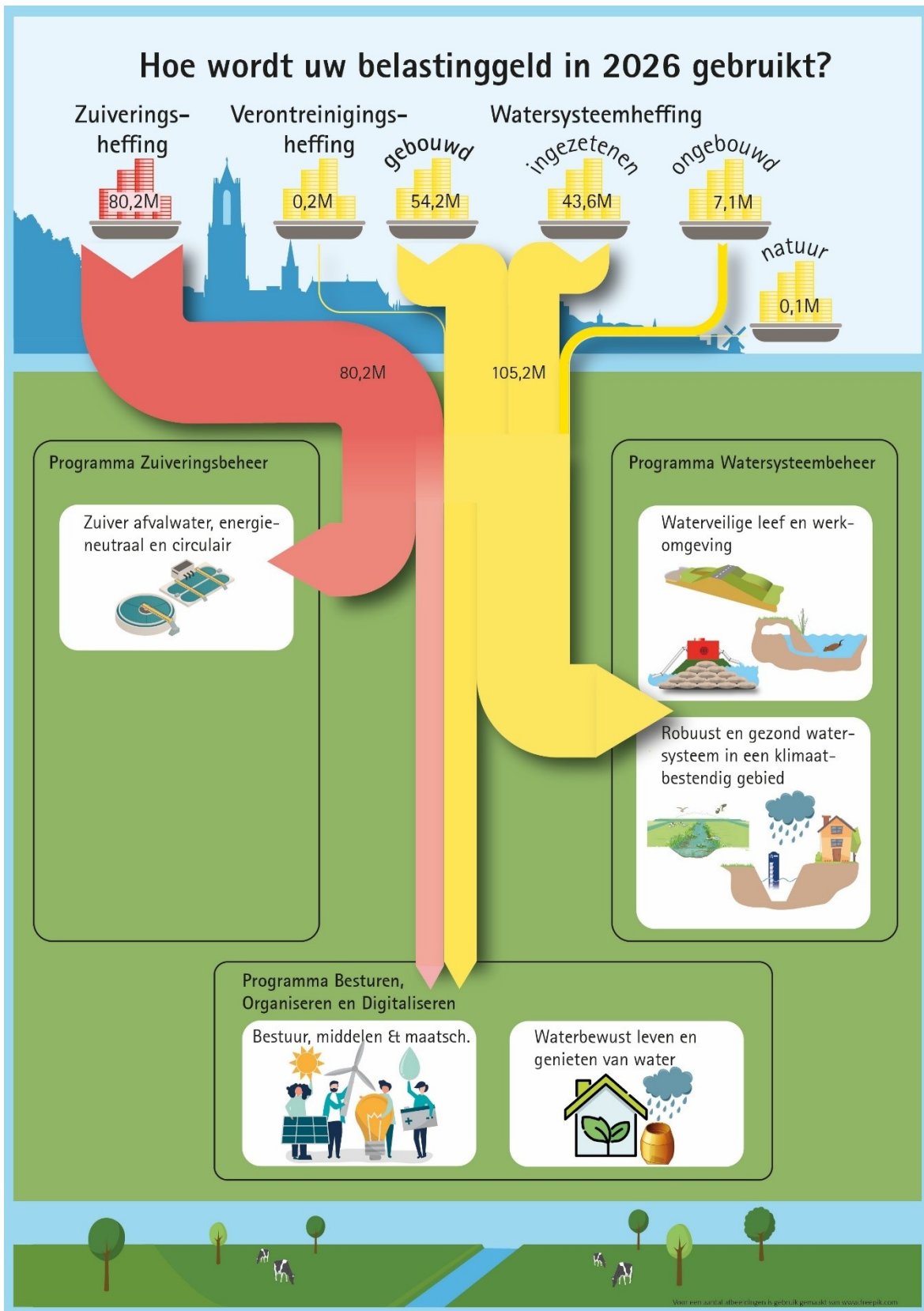
Bij het begroten van de kosten worden nog twee andere uitgangspunten gehanteerd:

- Bij doorlopende contracten voor overige kosten en opbrengsten wordt tegen de vastliggende condities begroot en wordt niet zondermeer de indexering toegepast;
- Nieuwe vacatures worden begroot met een gemiddelde instroomdatum van 1 april (fte * 0,75). In de meerjarenraming tellen deze vacatures in het volgende jaar volledig mee in de personeelskosten.
- De loonsom wordt begroot tegen de maximale relatieve schaal positie (rsp) om daarmee ruimte te houden voor inhuur bij langdurige ziekte.

6.2 Baten en lasten

Dit hoofdstuk bevat een totaaloverzicht van de begroting. Hierin zijn de baten en lasten van het waterschap weergegeven. Voor het bekostigen van de waterschapstaken heft de Stichtse Rijnlanden waterschapsbelasting via de watersysteemheffing, de verontreinigingsheffing en de zuiveringsheffing. De zuiveringsheffing wordt gebruikt voor het zuiveren van afvalwater. De watersysteemheffing wordt aangewend voor de taken op gebied van het watersysteem en de waterveiligheid. Een deel van de kosten van de passieve beheersing van de kwaliteit van het oppervlaktewater wordt gedekt door de verontreinigingsheffing. Onderstaande figuur geeft een grafisch totaaloverzicht van de begroting.

Figuur 3. Verdeling van de begrote belastingopbrengsten over de bestuurlijke programma's.

Voor het uitvoeren van haar taken maakt het waterschap kosten en realiseert het overige opbrengsten. Het saldo van de kosten en overige opbrengsten bedraagt in totaal € 194,179 miljoen. Deze netto kosten zijn verdeeld over drie bestuurlijke programma's waaronder de verschillende thema's vallen:

- Programma Zuiveringsbeheer (€ 57,950 miljoen) met de thema's 'Zuiver afvalwater, energieneutraal en circulair';

- Programma Watersysteembeheer (€ 80,745 miljoen) met de thema's 'Robuust en gezond watersysteem in een klimaatbestendig gebied' en 'Waterveilige leefomgeving';
- Programma Besturen, organiseren en digitaliseren (€ 55,484 miljoen) met de thema's 'Bestuur, middelen en maatschappij' en 'Waterbewust leven en genieten van water'.

Van deze totale netto kosten wordt ongeveer € 214.000 gedekt door de Verontreinigingsheffing. Via de zuiverings- en de watersysteemheffing heeft het waterschap in 2026 voor het dekken van de totale netto kosten daarom een bedrag nodig van afgerond € 193,965 miljoen. Deze dekking wordt gerealiseerd door het opleggen van belastingen of door het inzetten van de egalisatiereserves die zijn gevuld met belastingen uit voorgaande jaren. In deze begroting wordt, *na verrekening van de verontreinigingsheffing*, volgens de voorgestelde belastingtarieven uitgegaan van een totale belastingopbrengst van afgerond € 185,200 miljoen: € 104,997 miljoen voor de watersysteemheffing en € 80,203 miljoen voor de zuiveringsheffing. In totaal wordt € 8,764 miljoen onttrokken aan de egalisatiereserves.

In onderstaande tabellen is de totale begroting met verschillende doorsnedes weergegeven: per heffing, per programma met onderliggende thema's en naar hoofdkostensoorten. De Begroting 2026 is nagenoeg binnen het kader van de voorjaarsnota uitgewerkt, enkel voor beheerkosten security operations center is € 0,445 miljoen aan de begroting toegevoegd. In de beleidsbegroting zijn de inhoudelijke onderwerpen per thema behandeld en de benodigde middelen per programma gepresenteerd en toegelicht.

Tabel 25. Begroting 2026 verdeling watersysteem- en zuiveringsheffing (bedragen x € 1.000).

Begroting 2026	Realisatie	Begroting	VJN 2025	Begroting
Verdeling watersysteem- en zuiveringsheffing	2024	2025	Jaar 2026	2026
		Incl 1e BW		
Netto-lasten (incl. mutaties bestemmingsreserves)				
Watersysteemheffing	89.758	99.602	110.445	110.706
Zuiveringsheffing	74.786	79.023	83.293	83.473
Totaal netto-lasten	164.544	178.625	193.738	194.179
Mutaties reserves				
Watersysteemheffing	666	3.854-	5.353-	5.495-
Zuiveringsheffing	9.057-	4.102-	3.439-	3.270-
Totaal mutaties reserves	8.391-	7.956-	8.792-	8.764-
Te dekken uit belastingopbrengsten	156.153	170.670	184.946	185.414
Belastingopbrengsten				
Verontreinigingsheffing	270-	130-	226-	214-
Watersysteemheffing	90.153-	95.619-	104.867-	104.997-
Zuiveringsheffing	65.729-	74.921-	79.854-	80.203-
Totaal belastingopbrengsten	156.153-	170.670-	184.946-	185.414-
Resultaat				
Watersysteemheffing	-	-	-	-
Zuiveringsheffing	-	-	-	-
Totaal resultaat	-	-	-	-

Tabel 26. Begroting in één oogopslag (bedragen x € 1.000).

Begroting 2026 per bestuurlijk programma en WBP thema	Realisatie 2024	Begroting 2025 Incl 1e BW	VJN 2025 Jaar 2026	Begroting 2026
Kosten (bruto lasten)				
Zuiveringsbeheer	59.085	60.734	64.304	63.623
Zuiver afvalwater, energieneutraal en circulair	59.085	60.734	64.304	63.623
Watersysteembeheer	88.953	96.892	103.326	108.507
Robuust en gezond watersysteem in een klimaatbestendig gebied	54.920	59.776	64.102	66.834
Waterveilige leef- en werkomgeving	34.033	37.116	39.224	41.673
Besturen, Organiseren en Digitaliseren	50.149	57.157	62.498	62.259
Bestuur, middelen en maatschappij	49.815	56.793	62.124	61.891
Waterbewust leven en genieten van water	334	364	374	368
Personeelskosten investeringsprojecten	13.395	16.196	18.797	16.783
Totaal kosten	211.582	230.978	248.924	251.173
Overige opbrengsten (bruto baten)				
Zuiveringsbeheer	4.428-	4.825-	6.420-	5.673-
Zuiver afvalwater, energieneutraal en circulair	4.428-	4.825-	6.420-	5.673-
Watersysteembeheer	22.824-	24.423-	22.709-	27.762-
Robuust en gezond watersysteem in een klimaatbestendig gebied	9.905-	9.927-	8.340-	11.141-
Waterveilige leef- en werkomgeving	12.919-	14.496-	14.369-	16.621-
Besturen, Organiseren en Digitaliseren	6.392-	6.910-	7.261-	6.775-
Bestuur, middelen en maatschappij	6.392-	6.910-	7.261-	6.775-
Waterbewust leven en genieten van water	-	-	-	-
Geactiveerde personeelslasten	13.395-	16.196-	18.797-	16.783-
Totaal overige opbrengsten	47.038-	52.353-	55.186-	56.994-
Saldo baten en lasten				
Saldo kosten en opbrengsten en bestemmingsreserves	164.544	178.625	193.738	194.179
Kosten gemene rekening				
GR Muskusrattenbeheer (Waterveilige leef- en werkomgeving)	12.480	14.031	14.893	15.509
Netwerk Water & Klimaat (Zuiver afvalwater, energieneutraal en circulair)	764	821	846	848

Vervolg tabel 26: Begroting in één oogopslag (bedragen x € 1.000)

Begroting 2026 per kosten- en opbrengstensoort en mutaties reserves	Realisatie 2024	Begroting 2025 Incl 1e BW	VJN 2025 Jaar 2026	Begroting 2026
Kosten				
Rentekosten	8.572	9.577	12.023	12.129
Afschrijvingskosten	29.905	30.493	32.351	32.040
Personeelskosten exploitatie	64.983	74.632	81.948	82.520
Personeelskosten investeringsprojecten	13.395	16.196	18.797	16.783
Overige kosten	78.077	84.299	86.026	89.714
Bijdrage hoogwaterbeschermingsprogramma	9.310	8.910	8.706	8.700
Toevoeging bestemmingsreserves	7.286	6.871	9.072	9.286
Totaal kosten	211.529	230.978	248.924	251.173
Overige opbrengsten				
Overige opbrengsten, excl. geactiveerde lasten	22.645-	22.001-	22.436-	24.858-
Geactiveerde personeelslasten (incl. overhead)	15.837-	19.482-	22.552-	20.040-
Geactiveerde rente	911-	1.486-	2.444-	2.576-
Onttrekking bestemmingsreserves	7.592-	9.385-	7.755-	9.520-
Totaal overige opbrengsten	46.985-	52.353-	55.186-	56.994-
Saldo baten en lasten				
Saldo kosten en overige opbrengsten en bestemmingsreserve	164.544	178.625	193.738	194.179
Belastingopbrengsten				
Verontreinigingsheffing	270-	130-	226-	214-
Watersysteemheffing	90.153-	95.619-	104.867-	104.997-
Zuiveringsheffing	65.729-	74.921-	79.854-	80.203-
Totaal belastingopbrengsten	156.153-	170.670-	184.946-	185.414-
Mutaties reserves				
Mutatie egalisereserves	8.391-	7.956-	8.792-	8.764-
Saldo na netto bijdrage en mutaties reserves	-	-	-	-

6.3 Incidentele baten en lasten

Deze paragraaf bevat, volgens de voorschriften in het waterschapbesluit, een korte toelichting op de baten en lasten in 2026 die als éénmalig ten opzichte van voorgaande en komende begrotingsjaren moeten worden beschouwd.

De kosten en opbrengsten die verband houden met de jaarlijkse inspanningen om de waterschapsdoelen te verwezenlijken zitten veelal structureel of 'meerjarig incidenteel' in de meerjarenbegroting. Voorbeelden van structurele kosten zijn de bedragen die zijn opgenomen voor het onderhoud en beheer van de rwzi's, het watersysteem en de keringen. Of een begrotingspost voldoet aan het criterium 'incidenteel' hangt enerzijds samen met het karakter en anderzijds met de omvang. Een post moet voldoende substantieel en (volledig) incidenteel van aard zijn. Maar ook bestuurlijke relevantie weegt mee. Posten die al wel onderdeel uitmaken van de meerjarenbegroting maar incidenteel afwijken vallen daar niet onder. Ook de incidentele posten die gedekt worden uit de bestemmingsreserves worden in deze paragraaf niet verder toegelicht. Om fluctuatie in het meerjarige beeld van de netto kosten te vermijden worden veel incidentele posten op deze manier gedekt. Dat biedt ook voordelen voor het streven naar een gelijkmatige ontwikkeling van de belastingtarieven.

In deze begroting zijn onderstaande posten vanaf € 100.000 (volgens onze verordening) opgenomen die als incidenteel worden beschouwd:

- Eenmalig in 2026 financiële middelen (€ 300.000) voor een projectmatige aanpak om de baggeropgave in relatie tot KRW inzichtelijk te krijgen;

- Een fte en éénmalig € 150.000 overige kosten om een Programmaplan voor fysieke beveiliging vorm te geven (onderdeel weerbaarheid);
- Waarborgen verwerking slibstromen door veranderende wet- en regelgeving België (€ 500.000 éénmalig in 2026);
- Hartslag organisatie en sturingsinformatie. Dit zijn kosten voor twee afzonderlijke projecten; het uitwerken van de 'hartslag organisatie' en benodigde 'sturingsinformatie'. De kosten hebben betrekking op een programmamanager en de aanschaf en implementatie van software (€ 200.000).

6.4 Investerings

6.4.1 Algemeen en aanpassing regelgeving

In 2025 zijn wijzigingen in de Waterschapswet van kracht geworden. Naar aanleiding hiervan heeft het algemeen bestuur op 16 april 2025 de Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie vastgesteld. Op 8 oktober 2025 heeft het algemeen bestuur een aantal artikelen uit deze verordening nader uitgewerkt in de Nota investeringskrediet en activabeleid. Hierdoor zijn enkele regels voor het autoriseren en toekennen van investeringskredieten gewijzigd.

Net als voorheen, autoriseert het algemeen bestuur, met het vaststellen van de begroting, de daarin opgenomen nieuwe kredietaanvragen. Nieuw is, dat daarbij per project wordt besloten of de behandeling van het bestuursvoorstel met inhoudelijke projectinformatie door het algemeen bestuur dient te gebeuren, of aan het college wordt gelaten. Het college heeft per project een voorstel hiervoor opgenomen, op basis van de ingeschatte politieke gevoeligheid van het project en hoogte van het krediet en de verwachte toekomstige (kapitaal)lasten. Het algemeen bestuur kan bij de behandeling van de begroting altijd, net als voorheen, nog afwijken van het voorstel van het college. In totaal wordt voorgesteld om 29 kredieten te autoriseren voor in totaal € 80,482 miljoen, zie de paragraaf over krediet autorisatie.

Naast de reguliere jaarlijkse exploitatiewerkzaamheden, voert het waterschap investeringsprojecten uit. De investeringsbegroting is € 160,398 miljoen. Conform de werkwijze om overprogrammering expliciet te maken, is dit bedrag gebaseerd op 80 % van de cumulatieve *prognose* van de projectmatige investeringsuitgaven (€ 200,498 x 0,8). Zolang de cumulatieve prognose zich tussen de 80% en 100% van de oorspronkelijke prognose bevindt, is er gedurende het jaar geen begrotingswijziging nodig om deze uitgaven getrouw te doen.

De omvang van de investeringen neemt na 2025 op alle programma's verder toe. De toename is het grootst bij het thema Zuiver afvalwater, energieneutraal en circulair, vanwege het in uitvoering komen van project Renovatie/ Nieuwbouw rwzi Zeist. HDSR realiseert in 2026 meerdere grote projecten met een HDSR-overstijgend belang en gedeeltelijk externe dekking. Sterke Lekdijk is hier de grootste van, maar ook de realisatie van het inlaatwerk Kromme Rijn, dijkversterking GHIJ-Noord en de aanpassingen aan rwzi Wijk bij Duurstede voor het demonstratie-onderzoek van het continue korrelslibproces zijn significant. De externe bijdragen zijn zichtbaar in de paragraaf over inkomsten.

Tegelijkertijd wordt de basis op orde gehouden met de gestructureerde aanpak van groot-onderhouds-plannen (GOP's) van bestaande assets en de reguliere vervangings- en uitbreidingsinvesteringen in ICT-hardware. In het watersysteem wordt voorgesorteerd op een nieuwe indeling van en werkwijze bij de gebiedsgerichte projecten, om flexibeler te kunnen inspelen op de toenemende dynamiek vanuit de vele betrokken partijen. Op gebied van de waterkwaliteit/KRW wordt een extra inspanning geleverd.

Mede vanwege de grote projecten en toenemende dynamiek in de omgeving, neemt de complexiteit van projecten verder toe. Dit brengt uitdagingen met zich mee voor de organisatie, onder andere op de aansturing en beheersing van projecten.

6.4.2 Actualisatie en vaststellen jaarschijf 2026

Investeringsniveau - uitgaven

De jaarschijf investeringsprojecten omvat de geautoriseerde uitgaven en inkomsten op investeringsprojecten in 2026. Ten opzichte van de Voorjaarsnota 2025 zijn de bedragen geactualiseerd. De totale uitgavenprognose 2026 is € 4,855 miljoen (2,4%) verlaagd. Deze verandering is met name het gevolg van de heroriëntatie op de medicijnrestenverwijdering bij rwzi Woerden, deels gecompenseerd door hogere verwachte uitgaven bij Sterke Lekdijk. Door het meerjarige karakter van investeringsprojecten heeft een afwijking in de jaarschijf niet altijd gevolgen voor de totale uitgaven- of inkomstenprognose.

Tabel 27. Investeringsoverzicht per thema/programma (bedragen x € 1.000).

Programma/ thema/ doelstelling/ project	Krediet per 1 juli 2025	2025 nog verw. kredietaanvr.	Progn. cum. real. eind 2025	**Krediet-aanvragen 2026	**Prognose uitgaven 2026	Jaarschijf 2027*	Jaarschijf 2028*	Jaarschijf 2029*	Jaarschijf 2030*
Zuiveringsbeheer	192.401	6.875	58.845	39.476	78.666	81.015	59.949	108.330	145.000
Zuiver afvalwater, energieneutraal en circulair	192.401	6.875	58.845	39.476	78.666	81.015	59.949	108.330	145.000
Watersysteembeheer	286.337	47.875	205.312	35.800	50.263	72.480	38.367	24.419	26.431
Robuust en gezond watersysteem in een klimaatbestendig gebied	173.294	400	105.654	32.300	37.913	43.630	27.837	19.759	20.731
Waterveilige leef- en werkomgeving	113.043	47.475	99.658	3.500	12.350	28.850	10.530	4.660	5.700
Totaal investeringsniveau programma's (=A)	478.738	54.750	264.157	75.276	128.929	153.495	98.316	132.749	171.431
Besturen, organiseren en digitaliseren	3.112	-	3.037	5.206	3.041	1.251	580	1.518	2.162
Bestuur, Middelen en Maatschappij	3.112	-	3.037	5.206	3.041	1.251	580	1.518	2.162
Totaal bedrijfsvoeringsinvesteringen (=B)	3.112	-	3.037	5.206	3.041	1.251	580	1.518	2.162
Taakstellend investeringsniveau (excl. rwzi Utrecht, GHJ, Lekdijk en KWA+) (=A+B)	481.850	54.750	267.194	80.482	131.970	154.746	98.896	134.267	173.593
Programma/ thema/ doelstelling/ project	Krediet per 1 juli 2025	2025 nog verw. kredietaanvr.	Progn. cum. real. eind 2025	**Krediet-aanvragen 2026	**Prognose uitgaven 2026	Jaarschijf 2027*	Jaarschijf 2028*	Jaarschijf 2029*	Jaarschijf 2030*
Specifieke projecten									
<i>rwzi Utrecht</i>	5.100	-	3.697	-	-	-	-	-	-
<i>GHJ</i>	21.125	-	8.856	-	2.000	2.500	3.500	4.268	-
<i>KWA+ fase 1</i>	31.857	-	24.215	-	124	-	-	-	-
<i>Lekdijk</i>	560.550	-	228.187	-	66.404	113.106	84.649	48.058	15.878
Totaal Specifieke projecten (=C)	618.632	-	264.955	-	68.528	115.606	88.149	52.326	15.878
Totaal investeringsniveau alle projecten (=A+B+C)	1.100.481	54.750	532.176	80.482	200.498	270.352	187.045	186.593	189.471
Grondaankopen Sterke Lekdijk	30.900	-	16.406	-	5.000	4.000	3.000	2.000	494
Totaal subsidies en ontvangsten					36.595	92.299	91.358	68.548	24.928

* in de meerjarige vooruitblik zijn ook verwachte, na het begrotingsjaar op te starten projecten opgenomen.

Inkomsten: subsidies en ontvangsten van derden

HDSR ontvangt in toenemende mate inkomsten die gerelateerd zijn aan investeringsprojecten. Wanneer bijdragen ontvangen worden voor investeringen die HDSR in eigen bezit houdt, spreken we van subsidies. Wanneer inkomsten worden ontvangen voor werk dat HDSR na oplevering overdraagt aan een andere partij, spreken we van doorbelasting aan derden. Dit betreft met name kansen om werk van anderen met ons eigen werk te combineren: meekoppelkansen. Het HWBP is de grootste subsidieverstrekker voor HDSR, al is de verwachting dat subsidies uit het Utrechts Programma Landelijk Gebied (UPLG) de komende jaren zullen oplopen.

Inkomsten zijn relatief gevoelig voor verschuivingen in de tijd. Afhankelijk van de voortgang van het werk en de gemaakte afspraken met de andere partijen, vinden betalingen plaats bij aanvang, tijdens, of na oplevering van het investeringsproject. Onderstaande tabel is de actuele inschatting van de ontvangstmomenten.

Tabel 28. Inkomsten: Subsidie en ontvangsten van derden (bedragen x € 1.000).

Project	Prognose inkomsten 2026	Inkomsten 2027	Inkomsten 2028	Inkomsten 2029	Inkomsten 2030
8. Wijk bij Duurstede korrelslib	1.090	1.090	1.090	1.090	-
28. Gebied Oude Rijn	-	-	700	300	-
29. UPLG-Maatregelenpakket	-	-	2.500	4.000	4.000
30. UPLG-Gebiedsgerichte meekoppelkansen	-	500	500	500	500
31. Toekomstbestendig Watersysteem	-	-	-	-	-
32. Inlaatwerk KR VRAM	1.640	4.099	1.476	-	-
34. KRW 3e planperiode 2022-2027	25	314	750	750	-
40. GHJ Noord & Waaiersluis	4.637	4.637	4.637	4.637	-
49. KWA stap 1	-2.850	-	-	-	-
50. Project Sterke Lekdijk*	32.053	81.659	79.705	57.271	20.428
Totaal subsidies en ontvangsten	36.595	92.299	91.358	68.548	24.928

*ontvangsten Sterke Lekdijk zijn inclusief subsidies voor de grondverwerving

6.4.3 Autorisatie kredietvolume 2026

Nieuw, aanvullend kredietvolume 2026

Met het goedkeuren van de Begroting 2026 autoriseert het algemeen bestuur een nieuw, aanvullend kredietvolume van € 80.482 miljoen (vorig jaar € 187,470 miljoen) voor 14 nieuw te starten en 15 al lopende investeringsprojecten. In tabel 28 is zichtbaar om welke projecten het gaat, inclusief het voorstel voor de behandeling van het bestuursvoorstel met inhoudelijke projectinformatie. Onder de te autoriseren kredietbedragen vallen twee projecten die zijn toegevoegd sinds besluitvorming over de voorjaarsnota. Dit zijn de projecten “Windturbines” en “Toekomstig groot materieel WB”. Met het vaststellen van de begroting wordt het krediet vastgesteld. Eventuele latere bijstelling, vereist een besluit door het algemeen bestuur, bijvoorbeeld als onderdeel van een begrotingswijziging.

In bijlage 7.4 bij deze begroting, is per te autoriseren krediet aanvullende informatie opgenomen. Dit is een nieuwe werkwijze, volgend uit eerder vastgestelde Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie en de Nota investeringskrediet en activabeleid. Mede op basis van deze informatie besluit het algemeen bestuur welke kredieten worden geautoriseerd en of de behandeling van het bestuursvoorstel met inhoudelijke projectinformatie door het algemeen bestuur dient te gebeuren, of aan het college wordt gelaten.

Tabel 29. Autorisatie investeringen nieuw kredietvolume (x €1.000).

Programma/ thema/ doelstelling/ project	Krediet per 1 juli 2025	2025 nog verw. kredietaanvr.	Krediet-aanvragen 2026	Voorstel behandeling inhoudelijk projectvoorstel	Inschatting toekomstige krediet-aanvragen
Zuiveringsbeheer			39.476		116.586
Zuiver afvalwater, energieneutraal en circulair			39.476		116.586
<i>Bouw en verwerving, onderhoud en beheer van rwzi's</i>					
1. GOP Zuiver	50.991	-	9.000	College D&H	35.600
3. Medicijnresten uit water Woerden	670	-	14.330	Alg. Bestuur	-
6. Zuiver KRW-Fosfaatverwijdering	275	-	2.546	College D&H	-
7. Toekomst rwzi Montfoort	-	-	500	College D&H	46.205
9. rwzi Nieuwegein methaanuitsloot silos	-	-	2.000	College D&H	-
<i>Duurzaamheid</i>					
10. Windturbines	-	-	250	College D&H	2.250
11. Zonneparken	1.000	1.800	5.600	College D&H	-
12. Programma Cellulose terugwinning	-	-	1.000	College D&H	30.882
14. City Nieuwegein	-	-	1.500	Alg. Bestuur	-
16. Verduurzaming bedrijfsgebouwen	1.820	1.500	2.500	Alg. Bestuur	1.650
17. Laadplein SEB	-	-	250	College D&H	2.750
Watersysteembeheer			35.800		180.500
Robuust en gezond watersysteem in een klimaatbestendig gebied			32.300		149.000
<i>Instandhouden</i>					
18. GOP Watersystemen	68.684	-	10.000	Alg. Bestuur	88.300
20. Toekomstig groot materieel WB	-	-	2.000	Alg. Bestuur	2.000
22. Loods MRB - De Pleyt	100	400	3.000	Alg. Bestuur	-
<i>Verbeteren</i>					
23. Gebiedsplannen Oost (cumulatief)	9.780	-	800	College D&H	-
25. Gebied IJssel	250	-	1.150	Alg. Bestuur	5.400
26. Gebied Kromme Rijn	350	-	1.600	College D&H	9.200
27. Gebied Leidsche Rijn	100	-	520	College D&H	6.100
28. Gebied Oude Rijn	-	-	2.600	Alg. Bestuur	11.900
29. UPLG-Maatregelenpakket	-	-	2.900	Alg. Bestuur	16.100
30. UPLG-Gebiedsgerichte meekoppelkansen	-	-	1.000	Alg. Bestuur	10.000
<i>Beperking gevolgen klimaatverandering</i>					
32. Inlaatwerk KR VRAM	15.000	-	3.430	College D&H	-
<i>Waterkwaliteit</i>					
34. KRW 3e planperiode 2022-2027	8.570	-	3.000	College D&H	-
36. Vispassage Zuidersluis - bijdrage aan RWS	-	-	300	College D&H	-
Waterveilige leef- en werkomgeving			3.500		31.500
<i>Waterkeringen voldoen aan de normen (wettelijk/provinciaal/ HDSR)</i>					
38. Voortrollend GOP RWK va 2023	11.075	3.500	3.500	College D&H	31.500
Totaal kredietaanvragen programma's			75.276		297.086
Besturen, organiseren en digitaliseren			5.206		9.500
Bestuur, Middelen en Maatschappij			5.206		9.500
<i>Routine - investering Bedrijfsvoering</i>					
42. Weerbaarheid OSA	-	-	335	College D&H	-
43. Weerbaarheid Energie	-	-	1.000	College D&H	-
44. ICT Hardware	2.600	-	3.000	College D&H	9.500
46. Fysieke beveiliging PM2 en PM3	-	-	871	College D&H	-
Totaal kredietaanvragen bedrijfsvoering			5.206		9.500
Totaal kredietaanvragen			80.482		306.586

Bedragen zijn in duizenden Euro's

6.4.4 De investeringsbegroting 2026 per programma

Onderstaande tabel omvat alle lopende en in 2026 op te starten investeringsprojecten. Vanwege de nieuwe spelregels omtrent rechtmatigheid zijn ook projecten opgenomen waar (vrijwel) geen uitgaven meer verwacht worden, maar die nog niet volledig opgeleverd en (financieel) afgerond zijn. Dit is een uitbreiding ten opzichte van eerdere begrotingen en zal ook in de jaarstukken terugkeren. De kolom "Prognose uitgaven 2026" omvat de jaarschijf aan projectkosten gedurende 2026.

Tabel 30. Overzicht investeringsprojecten per bestuurlijk programma en specifieke projecten (bedragen x € 1.000, vervolg op volgende pagina).

Programma/ thema/ doelstelling/ project	Krediet per 1 juli 2025	2025 nog verw. kredietaanvr.	Krediet-aanvragen 2026	Progn. cum. real. eind 2025	Prognose uitgaven 2026
Zuiveringsbeheer	192.401	6.875	39.476	58.845	78.666
Zuiver afvalwater, energieneutraal en circulair	192.401	6.875	39.476	58.845	78.666
<i>Bouw en verwerving, onderhoud en beheer van rwzi's</i>					
1. GOP Zuiver	50.991	-	9.000	30.679	9.500
2. Medicijnresten uit water (Ozon Houten)	4.670	-	-	4.380	-
3. Medicijnresten uit water Woerden	670	-	14.330	670	1.000
4. Renovatie/ Nieuwbouw rwzi Zeist	124.450	-	-	17.282	50.000
5. Aanpassing/ uitbreiding rwzi Nieuwegein	125	2.875	-	375	2.625
6. Zuiver KRW-Fosfaatverwijdering	275	-	2.546	100	2.621
7. Toekomst rwzi Montfoort	-	-	500	-	250
8. Wijk bij Duurstede korreلسlib	6.000	-	-	700	5.000
9. rwzi Nieuwegein methaanuitstoot slibsilos	-	-	2.000	-	1.500
<i>Duurzaamheid</i>					
10. Windturbines	-	-	250	-	100
11. Zonneparken	1.000	1.800	5.600	1.161	1.650
12. Programma Cellulose terugwinning	-	-	1.000	-	500
13. Cellulose terugwinning en opwerking Leidsche Rijn	2.400	700	-	2.700	400
14. City Nieuwegein	-	-	1.500	-	750
15. Hoofdgebouw duurzaam	-	-	-	-	-
16. Verduurzaming bedrijfsgebouwen	1.820	1.500	2.500	797	2.520
17. Laadplein SEB	-	-	250	-	250
Watersysteembeheer	286.337	47.875	35.800	205.312	50.263
Robuust en gezond watersysteem in een klimaatbestendig gebied	173.294	400	32.300	105.654	37.913
<i>Instandhouden</i>					
18. GOP Watersystemen	68.684	-	10.000	42.346	11.587
19. Vervanging groot materieel UV	925	-	-	761	70
20. Toekomstig groot materieel WB	-	-	2.000	-	500
21. Huisvesting buitendiensten	13.400	-	-	1.659	8.000
22. Loods MRB - De Pleyt	100	400	3.000	100	1.000
<i>Verbeteren</i>					
23. Gebiedsplannen Oost (cumulatief)	9.780	-	800	5.546	2.800
24. Gebiedsplannen West (cumulatief)	40.295	-	-	35.417	2.000
<i>x. Gebiedsgerichte projecten</i>					
25. Gebied IJssel	250	-	1.150	52	298
26. Gebied Kromme Rijn	350	-	1.600	200	950
27. Gebied Leidsche Rijn	100	-	520	75	525
28. Gebied Oude Rijn	-	-	2.600	-	800
29. UPLG-Maatregelenpakket	-	-	2.900	-	800
30. UPLG-Gebiedsgerichte meekoppelkansen	-	-	1.000	-	250
<i>Beperking gevolgen klimaatverandering</i>					
31. Toekomstbestendig Watersysteem	5.240	-	-	5.054	186
32. Inlaatwerk KR VRAM	15.000	-	3.430	2.437	4.734
<i>Waterkwaliteit</i>					
33a. Oevers KRW 2016-2021	1.590	-	-	1.523	-
33b. Vispassage KRW 2016-2021	2.575	-	-	2.560	-
33c. Syn. LG KRW 2016-2021	1.110	-	-	1.226	-
34. KRW 3e planperiode 2022-2027	8.570	-	3.000	5.981	1.500
35. Uitvoeringsprogramma Utrecht	5.325	-	-	715	1.613
36. Vispassage Zuidersluis - bijdrage aan RWS	-	-	300	-	300

Vervolg tabel 30: Overzicht investeringsprojecten per bestuurlijk programma en specifieke projecten (bedragen x € 1.000).

Programma/ thema/ doelstelling/ project	Krediet per 1 juli 2025	2025 nog verw. kredietaanvr.	Krediet-aanvragen 2026	Progn. cum. real. eind 2025	Prognose uitgaven 2026
Waterveilige leef- en werkomgeving	113.043	47.475	3.500	99.658	12.350
<i>Waterkeringen voldoen aan de normen (wettelijk/ provinciaal/ HDSR)</i>					
37. GOP regionale waterkeringen	88.847	-	-	84.174	-
38. Voortrollend GOP RWK va 2023	11.075	3.500	3.500	1.989	2.200
39. GOP Primaire waterkeringen	3.051	-	-	3.051	-
40. GHJ Noord & Waaiersluis	10.070	38.000	-	10.445	10.000
41. Graverij-werende maatregelen Lekdijk	-	5.975	-	-	150
Totaal investeringsniveau programma's (=A)	478.738	54.750	75.276	264.157	128.929
Besturen, organiseren en digitaliseren	3.112	-	5.206	3.037	3.041
Bestuur, Middelen en Maatschappij	3.112	0	5.206	3.037	3.041
<i>Routine - investering Bedrijfsvoering</i>					
42. Weerbaarheid OSA	-	-	335	-	135
43. Weerbaarheid Energie	-	-	1.000	-	1.000
44. ICT Hardware	2.600	-	3.000	2.600	1.035
45. Hoofdgebouw inrichting	512	-	-	437	-
46. Fysieke beveiliging PM2 en PM3	-	-	871	-	871
Totaal bedrijfsvoeringsinvesteringen (=B)	3.112	-	5.206	3.037	3.041
Taakstellend investeringsniveau (excl. rwzi Utrecht, GHJ, Lekdijk en KWA+) (=A+B)	481.850	54.750	80.482	267.194	131.970
Specifieke projecten					
<i>rwzi Utrecht</i>	5.100	0	0	3.697	0
47. Herinrichting rwzi Utrecht	5.100	-	-	3.697	-
<i>GHJ</i>	21.125	0	0	8.856	2.000
48. GHJ Oevers	21.125	-	-	8.856	2.000
<i>KWA+ fase 1</i>	31.857	0	0	24.215	124
49. KWA stap 1	31.857	-	-	24.215	124
<i>Lekdijk</i>	560.550	0	0	228.187	66.404
50. Project Sterke Lekdijk	534.100	0	0	219.487	60.017
<i>nog door DB te verdelen *</i>	284.360	66.563	62.432	-	-
50a. Amerongen - Wijk bij Duurstede	80.535	65.900	-	66.851	35.000
50b. Salmsteke	45.982	-	-	44.302	133
50c. Culemborgse Veer - Beatrixsluis	29.028	663	6.000	27.617	4.675
50d. Salmsteke - Schoonhoven	28.173	-	-	21.790	3.533
50e. Jaarsveld - Klaphek	21.781	-	50.799	18.998	7.871
50f. Nieuwegein - Irenesluizen - Culemborgse Veer	16.940	-	5.000	13.295	7.205
50g. Programmteam	27.302	-	633	26.635	1.600
51. Nieuw GOP PWK va 2022	26.450	-	-	8.699	6.387
Totaal Specifieke projecten (=C)	618.632	-	-	264.955	68.528
Totaal investeringsniveau alle projecten (=A+B+C)	1.100.481	54.750	80.482	532.176	200.498
52. Grondaankopen Sterke Lekdijk**	30.900	-	-	16.406	5.000

* Het door AB aan Sterke Lekdijk toegekende totaalkrediet, wordt door DB nader verdeeld over de verschillende deelprojecten.

** Grondaankopen zijn geen afschrijfbaar investering. Vanwege de relatie met project Sterke Lekdijk, wordt dit project toch getoond.

6.5 Geprognosticeerde balans

Om inzicht te geven in de effecten van de meerjarenramingen van exploitatie en investeringen op de ontwikkeling van de balans is onderstaand de geprognosticeerde balans voor de komende 5 jaar opgenomen. De geprognosticeerde balans is opgesteld met de meest recente ramingen voor ontwikkelingen in exploitatie en investeringen en de liquiditeitsprognose. Voor de investeringsraming is uitgegaan van een realisatiegraad van 80%. De reserves zijn overgenomen uit de Begroting 2026. De overige balansposten, zoals kortlopende vorderingen en overlopende activa en -passiva, zijn op een gelijk niveau verondersteld omdat daar geen concrete raming voor op te stellen is. Het saldo in rekening courant vormt in feite de sluitpost, deze is onder kortlopende schulden opgenomen.

Tabel 31. *Geprognosticeerde balans 2026 – 2030 (bedragen x € 1.000).*

Activa (x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030
Immateriële vaste activa	2.328	1.613	5.788	4.754	3.720
Materiële vaste activa	605.086	714.147	746.920	806.817	906.486
Financiële vaste activa	7.797	7.233	6.669	6.105	5.541
Voorraden	0	0	0	0	0
Liquide middelen/uitzettingen kort	0	0	0	0	0
Kortlopende vorderingen	15.362	15.362	15.362	15.362	15.362
Overlopende activa	1.781	1.781	1.781	1.781	1.781
Totaal activa	632.354	740.136	776.520	834.819	932.890
Passiva (x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030
Algemene reserves	12.280	12.280	12.280	12.280	12.280
Tariefegalisatiereserves	58.868	51.077	44.261	38.418	33.549
Overige bestemmingsreserves	16.234	14.734	13.234	11.734	10.234
Resultaat jaarrekening	0	0	0	0	0
Voorzeningen	6.165	6.165	6.165	6.165	6.165
Langlopende leningen	468.051	586.517	634.984	703.451	801.918
Kortlopende schulden	41.187	39.794	36.027	33.202	39.175
Overlopende passiva	29.569	29.569	29.569	29.569	29.569
Totaal passiva	632.354	740.136	776.520	834.819	932.890

Bovenstaande beeld van de balansontwikkeling sluit aan bij de grote opgaven waar HDSR voor staat. Met name de materiële vaste activa nemen toe door de grote projecten. Deze stijgt van circa € 605 miljoen in 2026 naar € 906 miljoen in 2030. Dit heeft tot gevolg dat de afschrijvingskosten de komende jaren zullen toenemen. Omdat investeringen in materiële vaste activa veelal extern worden gefinancierd neemt ook de post langlopende leningen toe. Door middel van jaarlijkse afschrijvingen zorgt dit geleidelijk voor hogere benodigde belastingopbrengsten. Het renterisico neemt toe vanwege de toename aan externe financiering. Door langlopende vaste rentecontracten wordt dit risico zoveel mogelijk beperkt.

6.6 Meerjarenraming

Tabel 32. Meerjarenbegroting 2026-2030 (bedragen x € 1.000).

Begroting 2026	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Meerjarenraming per programma en	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Verdeling watersysteem- en zuiveringsheffing	**					
Netto-lasten (per programma)						
Zuiverings beheer	55.873	57.950	60.212	67.282	72.834	75.104
Watersysteembeheer	73.202	80.745	83.536	90.964	96.442	108.409
Besluiten, Organiseren en Digitaliseren	49.894	55.484	58.404	60.197	62.328	64.860
Totaal netto-lasten*	178.969	194.179	202.152	218.443	231.603	248.373
Netto-lasten (per heffing)						
Watersysteemheffing	100.145	110.706	115.074	123.470	130.099	143.433
Zuiveringsheffing	78.824	83.473	87.078	94.973	101.505	104.939
Totaal netto-lasten*	178.969	194.179	202.152	218.443	231.603	248.373
<i>ontwikkeling</i>		8,5%	4,1%	8,1%	6,0%	7,2%
Mutaties reserves						
Watersysteemheffing	4.596-	5.495-	4.876-	4.270-	3.663-	3.060-
Zuiveringsheffing	3.653-	3.270-	2.906-	2.543-	2.180-	1.816-
Totaal mutaties reserves	8.250-	8.764-	7.782-	6.813-	5.843-	4.876-
Te dekken uit belastingopbrengsten	170.719	185.414	194.370	211.630	225.760	243.496
Belastingopbrengsten						
Verontreinigingsheffing	205-	214-	220-	227-	234-	241-
Watersysteemheffing	95.344-	104.997-	109.978-	118.973-	126.201-	140.133-
Zuiveringsheffing	75.171-	80.203-	84.172-	92.430-	99.325-	103.123-
Totaal belastingopbrengsten	170.719-	185.414-	194.370-	211.630-	225.760-	243.496-
<i>ontwikkeling</i>		8,6%	4,8%	8,9%	6,7%	7,9%
Vergelijking met meerjarenraming Voorjaarsnota 2025:						
Netto-lasten (per heffing) VJN2025	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Watersysteemheffing	100.145	110.445	115.506	122.885	128.685	140.855
Zuiveringsheffing	78.824	83.293	87.884	97.071	98.936	99.447
Totaal netto-lasten*	178.969	193.738	203.390	219.956	227.621	240.303
<i>ontwikkeling</i>		8,3%	5,0%	8,1%	3,5%	5,6%
Vershil meerjarenraming Begroting 2026 -/- VJN2025 absoluut						
Watersysteemheffing		261	433-	586	1.414	2.578
Zuiveringsheffing		179	806-	2.098-	2.569	5.492
Vershil meerjarenraming Begroting 2026 -/- VJN2025		441	1.238-	1.513-	3.982	8.070

* De netto lasten zijn inclusief mutaties van de bestemmingsreserves.

** Voor de vergelijkbaarheid van de belastingopbrengsten en de mutaties van de egaliseringsreserves is gekozen de cijfers van 2026 tot en met 2030 te vergelijken met de initiële begroting van 2025.

Algemeen

Voorop moet worden gesteld dat ramingen per definitie onzeker zijn en dat dit zeker geldt voor ramingen die meerdere jaren vooruitkijken. Indexcijfers kunnen snel veranderen. Dat geldt ook voor grote kostenposten als de solidariteitsbijdrage aan het HWBP en bijvoorbeeld energiekosten. Daarnaast hangt de ontwikkeling van de kosten meerjarig ook nauw samen met de ontwikkeling van de rente en het tempo waarin investeringsprojecten kunnen worden afgerond.

Bovenstaande meerjarenbegroting is opgesteld door de Begroting 2026 aan te passen voor de nu bekende wijzigingen voor de komende jaren. Deze wijzigingen bestaan uit indexeringen van personeelskosten en overige kosten en opbrengsten maar ook uit concrete doorwerkingen van beleid dat de laatste jaren is ingezet. Ook zijn de stijgingen van de kapitaallasten verwerkt. Deze hangen samen met de investeringsuitgaven van de komende jaren maar ook van de afgelopen jaren. Die leiden immers tot afschrijvingslasten en nieuwe leningen. Financiering van de investeringen met vreemd vermogen (geldleningen) leidt tot rentelasten. Dat geldt niet alleen voor de omvang van de financiering maar ook voor de voorwaarden (het rentepercentage) waartegen de leningen kunnen worden afgesloten. Nieuw beleid voor 2027 en verder is nog niet bekend en derhalve niet in de meerjarenbegroting verwerkt.

Ontwikkeling netto lasten

De stijging van de netto lasten wijkt af van het beeld van de voorjaarsnota. Uiteindelijk zijn de netto kosten in 2030 volgens de huidige meerjarenraming ongeveer € 8,070 miljoen hoger dan bij de voorjaarsnota werd verwacht. Gemiddeld bedraagt de stijging van de kosten in de periode 2027-2030 ongeveer 6,4% tegenover 5,5% bij de voorjaarsnota. Wel is de stijging in 2027 juist wat lager en in 2029 en 2030 juist wat hoger.

Hieraan ligt een aantal concrete oorzaken ten grondslag:

- De indexering voor personeelskosten voor 2027 is in de CPB-raming van juli 2025 1,6% lager dan de vorige raming waar in de voorjaarsnota mee is gerekend. Dit werkt ook positief door in de jaren daarna, al is de raming voor die jaren door het CPB juist verhoogd (tussen 0,1% en 0,6% hoger);
- De indexeringen voor overige kosten en opbrengsten in de CPB-raming van juli 2025 zijn nagenoeg gelijk aan de vorige raming die aan de basis lag van de voorjaarsnota;
- Vernieuwde inschattingen van de investeringsuitgaven (zowel van de voortgang als kostenontwikkelingen en subsidie inkomsten) en het moment van gereed komen van projecten (dan start afschrijving) zorgen voor afwijkingen in zowel de afschrijvings- als de rentelasten. Voorbeelden zijn het uitstel van de medicijnrestenverwijdering rwzi Utrecht en het gefaseerd gereedkomen van rwzi Zeist. Daarnaast ook het meer concreet worden van de projecten voor groot onderhoud en gebiedsplannen. Dit zorgt ervoor dat de kapitaallasten in 2026 t/m 2028 lager zijn dan de voorjaarsnota, maar daarna juist sneller toenemen. Hier zit dan ook de verwachte toename in de netto lasten in 2029 en 2030.

Ontwikkeling belastingopbrengsten en mutaties van de egalisereserves

Voor de doorrekening van de benodigde belastingopbrengsten is uitgegaan van het saldo van de netto kosten per heffing en de (aflopende) inzet van de egalisereserves volgens de meerjarige doorrekening van de ruimte in die reserves zoals opgenomen in de voorjaarsnota. Doordat de inzet van de egalisereserves jaarlijks met ongeveer € 1 miljoen daalt stijgen de belastingopbrengsten niet alleen om de stijging van de netto kosten op te vangen maar ook om deze lagere dekking vanuit de reserves te compenseren. Eventuele werkelijke inzet van deze reserves is jaarlijks onderwerp van besluitvorming in het algemeen bestuur bij het vaststellen van de begroting en de belastingtarieven.

6.7 Onvoorzien

In de begroting is € 225.000 opgenomen voor onvoorziene kosten. Deze post is centraal begroot onder het programma Besturen, Organiseren en Digitaliseren. Echter de programma's zuiveringsbeheer en watersysteembeheer kunnen ook gebruik maken van deze post. Idealiter in de dezelfde verdeelsleutel voor het verdelen van de algemene kosten BOD, respectievelijk 46% voor zuiver en 54% voor watersysteem.

6.8 Vennootschapsbelasting

In het kader van de Wet modernisering vennootschapsbelastingplicht voor overheidsondernemingen geldt met ingang van 1 januari 2016 een verplichting tot het afdragen van vennootschapsbelasting.

Ter uitvoering hiervan vindt jaarlijks een analyse plaats of de uitgevoerde en voorgenomen activiteiten belastingplichtig zijn. Deze analyse wordt door een accountancy bureau beoordeeld.

7. Bijlagen

7.1 Effectindicatoren

Per bestuurlijk programma is een aantal effectindicatoren vastgesteld waar in de jaarrekening over wordt gerapporteerd. De indicatoren worden in deze bijlage weergegeven.

a) Bestuurlijk programma Zuiveringsbeheer

Zuiver afvalwater, energieneutraal en circulair

	Effectindicator
a) Samen méér waarde halen uit de waterketen. In 2050:	
• Zetten we al het gezuiverd water nuttig in;	1.1 Hoeveelheid nuttig ingezet effluent als percentage van de totale hoeveelheid effluent.
• Is de waterketen circulair en klimaatpositief	1.2 Mate van reductie van uitstoot broeikasgassen uit de waterketen, uitgedrukt in CO ₂ -equivalenten, en vermelden de milieu-impact.
• Is de waterketen- infrastructuur adaptief.	1.3 Percentage van het totaal aantal assets (rioolwaterzuiveringen) dat adaptief is.

2. Bestuurlijk programma Watersysteembeheer

Robuust en gezond watersysteem in een klimaatbestendig gebied

	Effectindicator
Gezond water	
b) Het oppervlaktewater in ons beheergebied is leefbaar voor mens, dier en plant. Nú en in de toekomst.	2.1 Aantal KRW-waterlichamen dat voldoet aan KRW-doelen voor biologie (vissen, waterplanten en nutriënten) en chemie (prioritaire en nieuwe stoffen). 2.2 Het percentage stedelijk oppervlaktewater dat voldoet aan het waterkwaliteitsniveau <i>zichtbaar</i> of hoger. 2.3 Het gemiddeld waterkwaliteitsniveau van het oppervlaktewater in het landelijk gebied is levendig. 2.4 Het gemiddelde waterkwaliteitsniveau van het oppervlaktewater in natuurgebieden is levendig.

Veenweide

- c) Bodemdaling en uitstoot broeikasgassen zijn beperkt:

<ul style="list-style-type: none"> • 50% minder bodemdaling in 2030 in het veenweidegebied 	3.1 PM (De daadwerkelijk verminderde bodemdaling kan in 2024 nog niet in beeld worden gebracht.)
<ul style="list-style-type: none"> • Reductie van 0,06-0,08 Mton CO₂ 	3.2 Mate waarin de te behalen opgave voor CO ₂ -reductie wordt gerealiseerd in procent (rekenmethode Somers).
Klimaatadaptatie	
d) Gebieden zijn waterrobuust en klimaatbestendig	4.1 De mate waarin wateroverlast schade veroorzaakt aan de functies in het gebied.
	4.2 De mate waarin watertekort schade veroorzaakt aan de functies in het gebied
e) Het regionaal watersysteem is toekomstbestendig	5.1 Wateroverlast: de mate waarin het watersysteem aan de provinciale wateroverlastnormen voldoet EN binnen 7 dagen kan herstellen van een extreme neerslag/wateroverlast situatie, zoals Limburg 2021.
	5.2 Watervraag en -beschikbaarheid: de mate waarin het watersysteem zowel lokale als regionale (extreme) droogte- en watertekortsituaties kan opvangen.
f) Grondwaterbeheer is toekomstbestendig	6.1 Grondwaterbeheer is toekomstbestendig, effectindicator wordt in 2025 opgesteld samen met de visie.
Waterveiligheid	
g) Voor 2050 wordt minimaal het wettelijke beschermingsniveau tegen overstromingen geboden	7.1 Percentage van de primaire waterkeringen dat voldoet aan de rijksnormen
3. Programma Bestuur en organisatie	
<i>Waterbewust leven en genieten van water</i>	
	Effectindicator
h) Bewoners en professionals hebben water en klimaat gerelateerde acties ondernomen en hebben meer inzicht in de rol van het waterschap in het verleden en toekomst	8.1 Toegenomen percentage in aantal respondenten en in score van de enquête Publieksmonitor Waterpeil
i) Duurzaam waterschap:	

○ Het waterschap is in 2030 energieneutraal, en in 2050 95% emissieloos	9.1 Mate van reductie van de totale uitstoot van broeikasgassen van HDSR, uitgedrukt in CO ₂ -equivalenten.
○ Circulair materiaalgebruik	9.2 Vermeden milieu-impact door minder inkoop (viring/ruwe) grondstoffen en winning grondstoffen uit eigen bronnen.
○ Bevorderen van de biodiversiteit	9.3 De mate van versterkte natuur door ons waterbeheer en op onze terreinen.

7.2 Heffingsmaatstaven

Ingezetenenomslag	2025	2026	% van bruto	2026
Bruto aan huishoudens	367.335	371.752	100,0%	1,2%
-/- bezwaren	1.207	1.577	0,4%	30,7%
-/- kwijtscheldingen	24.815	25.582	6,9%	3,1%
-/- oninbaar	647	794	0,2%	22,7%
Netto aantal huishoudens	340.666	343.799	92,5%	0,9%
Watersysteemheffing ongebouwd	2025	2026	% van bruto	2026
Bruto aantal hectares	59.921	60.876	100,0%	1,6%
-/- bezwaren	1.310	1.783	2,9%	36,1%
-/- kwijtscheldingen	0	0	0,0%	0,0%
-/- oninbaar	30	34	0,1%	13,3%
Netto aantal hectares incl. Wegendifferentie	58.581	59.059	97,0%	0,8%
Watersysteemheffing natuur	2025	2026	% van bruto	2026
Bruto aantal hectares	11.941	12.257	100,0%	2,6%
-/- bezwaren	37	66	0,5%	78,4%
-/- kwijtscheldingen	0	0	0,0%	0,0%
-/- oninbaar	3	6	0,0%	100,0%
Netto aantal hectares	11.901	12.185	99,4%	2,4%
Watersysteemheffing gebouwd Woningen	2025	2026	% van bruto	2026
Bruto WOZ-waarde (x 1.000)	185.480.382	210.648.785	100,0%	13,6%
-/- bezwaren	1.328.564	1.206.129	0,6%	-9,2%
-/- kwijtscheldingen	8.623	4.788	0,0%	-44,5%
-/- oninbaar	97.400	84.259	0,0%	-13,5%
Netto WOZ-waarde (x 1.000)	184.045.795	209.353.609	99,4%	13,8%
	86,6%	88,4%		
Watersysteemheffing gebouwd niet-Woningen	2025	2026	% van bruto	2026
Bruto WOZ-waarde (x 1.000)	28.976.191	28.289.330	100,0%	-2,4%
-/- bezwaren	413.532	924.091	3,3%	123,5%
-/- kwijtscheldingen	0	0	0,0%	0,0%
-/- oninbaar	15.216	26.488	0,1%	74,1%
Netto WOZ-waarde (x 1.000)	28.547.443	27.338.751	96,6%	-4,2%
Watersysteemheffing Totaal gebouwd	2025	2026	% van bruto	2026/ 2025
Bruto WOZ-waarde (x 1.000)	214.456.573	238.938.115	111,4%	11,4%
-/- bezwaren	1.742.096	2.130.220	0,9%	22,3%
-/- kwijtscheldingen	8.623	4.788	0,0%	-44,5%
-/- oninbaar	112.616	110.747	0,0%	-1,7%
Netto WOZ-waarde (x 1.000)	212.593.238	236.692.360	99,1%	11,3%

Zuiveringsheffing Woonruimten	2025	2026	% van bruto	2026/ 2025
Bruto aantal vervuilingseenheden	858.253	868.376	100,0%	1,2%
-/- bezwaren	26.809	27.007	3,1%	0,7%
-/- kwijtscheldingen	46.444	47.947	5,5%	3,2%
-/- oninbaar	1.171	1.455	0,2%	24,3%
Netto aantal vervuilingseenheden	783.829	791.967	91,2%	1,0%
Zuiveringsheffing Bedrijven	2025	2026	% van bruto	2026/ 2025
Bruto aantal vervuilingseenheden	247.478	242.229	100,0%	-2,1%
-/- bezwaren	9.992	11.583	4,8%	15,9%
-/- kwijtscheldingen	0	0	0,0%	0,0%
-/- oninbaar	630	645	0,3%	2,4%
Netto aantal vervuilingseenheden	236.856	230.001	95,0%	-2,9%
Totaal belastingdraagvlak ZH	1.020.685	1.021.968	92,0%	0,1%
Verontreinigingsheffing	2025	2026	% van bruto	2026/ 2025
Bruto aantal vervuilingseenheden	2.939	3.200	100,0%	8,9%
-/- bezwaren	153	448	14,0%	192,8%
-/- kwijtscheldingen	0	0	0,0%	0,0%
-/- oninbaar	3	25	0,8%	724,0%
Netto aantal vervuilingseenheden	2.783	2.727	85,2%	-2,0%

7.3 Verbonden partijen

1. Nederlandse Waterschapsbank NV (NWB)

Vestigingsplaats	Den Haag	
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap	
Ingangsdatum	1954	
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	De Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB Bank) is een financiële dienstverlener die zich met haar diensten exclusief richt op de Nederlandse publieke sector. De klanten van de NWB Bank zijn decentrale overheden (waterschappen, gemeenten en provincies) en instellingen onder garantie van (decentrale) overheden. Dit betreft voornamelijk instellingen voor sociale volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en activiteiten op het gebied van water en milieu.	
Financieel belang HDSR	De deelneming van HDSR in deze AAA-bank bedraagt € 31.165 opgebouwd uit 224 (van de 50.478) aandelen A van nominaal € 115 en 47 (van de 8.511) aandelen B van nominaal € 460 (waarvan 25% volgestort) van de NWB. Op deze aandelen wordt (weer) dividend uitgekeerd.	
Bestuurlijk belang HDSR	Het recht bestaat de algemene vergadering van aandeelhouders te bezoeken.	
Financiële kerncijfers (x € 1 miljoen):	31-12-2023	31-12-2024
- Eigen vermogen (incl. res. boekjaar)	€ 2.060	€ 2.094
- Vreemd vermogen	€ 73.523	€ 76.347
- Jaarresultaat	+€ 126	€ 94
Relatie met programma	Besturen, organiseren en digitaliseren. Het jaarlijks ontvangen dividend valt binnen de algemene dekkingsmiddelen. Verder hebben de waterschappen door de NWB-bank toegang tot externe financiering tegen zeer concurrerende tarieven. Hiermee streven we naar zo laag mogelijke rentekosten tegen beheerste renterisico's.	
Risico's	Gering	
Overige informatie	Niet van toepassing	

2. Muskusrattenbeheer West- en Midden Nederland (MRB)

Vestigingsplaats	Houten	
Rechtsvorm	Overeenkomst van kosten voor gemene rekening	
Ingangsdatum	1 januari 2012	
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	<p>Waterschappen in Nederland zijn wettelijk verplicht om dijken, oevers en kanalen te beschermen tegen schade van muskus- en beverratten. De schade is tot nu toe alleen te voorkomen door ze actief te bestrijden. Doel is om ons land in 2034 vrij van muskusratten te hebben.</p> <p>Muskusrattenbeheer West- en Midden-Nederland voert deze taak uit voor zes waterschappen: Hollands Noorderkwartier; Amstel, Gooi en Vecht; Rijnland; Delfland; Schieland en de Krimpenerwaard; De Stichtse Rijnlanden.</p>	
Financieel belang HDSR	De bijdrage aan de dienstverlening door MRB (aandeel 24,6%) is voor het waterschap in 2026 begroot op € 3,809 miljoen.	
Bestuurlijk belang HDSR	De Stichtse Rijnlanden heeft zitting in het Bestuurlijk Overleg van MRB met twee deelnemers uit het college van dijkgraaf en heemraden. De dijkgraaf van HDSR is voorzitter van het Bestuurlijk Overleg en één van de heemraden vertegenwoordigt HDSR als lid van het Bestuurlijk Overleg.	
Financiële kerncijfers in euro's	31-12-2023	31-12-2024
- Eigen vermogen	nvt	nvt
- Vreemd vermogen	nvt	nvt
- Jaarresultaat	-/- € 137.097	€ 84.121
Relatie met programma	Veiligheid	
Risico's	Uittreden van één of meer deelnemers is van invloed op de kostenverdeling	
Overige informatie	In 2024 zijn er ruim 40.000 muskusratten gevangen in het West- Midden Nederland, 11.000 meer dan het jaar ervoor.	

3. Belastingensamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht (BghU)

Vestigingsplaats	Utrecht	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling	
Ingangsdatum	1 januari 2014	
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	Samenwerken bij de beleidsvoorbereiding, heffing en invordering van waterschapsbelastingen en gemeentelijke belastingen, en ook bij de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken en het beheer en de uitvoering van vastgoedinformatie. Doel is verbeteren van kwaliteit, continuïteit en efficiency.	
Financieel belang HDSR	De bijdrage aan de dienstverlening door BghU is voor het waterschap in 2026 begroot op € 3,199 miljoen.	
Bestuurlijk belang HDSR	De Stichtse Rijnlanden heeft zitting in het algemeen bestuur van BghU met twee deelnemers uit het college van dijkgraaf en heemraden	
Financiële kerncijfers in euro's	31-12-2023	31-12-2024
- Eigen vermogen	€ 2.477.816	€ 969.625
- Vreemd vermogen	€ 8.823.080	€ 8.866.026
- Jaarresultaat	€ 746.522	€ 28.755
Relatie met programma	De kosten van BghU vallen onder het programma Besturen, organiseren en digitaliseren en worden geduid als perceptiekosten. Omdat BghU zorg voor het opleggen en invorderen van de waterschapsbelastingen draagt deze organisatie bij aan het realiseren van de dekking van de kosten van de programma's watersysteembeheer en zuiveringsbeheer.	
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> • Uittreden van een deelnemer kan invloed hebben op het productievolume, het kostenniveau en de kostenverdeling. • Het niet goed functioneren van de organisatie kan invloed hebben op de voortgang van de heffing en invordering van de belastingopbrengsten. 	
Overige informatie	Deelnemers op dit moment naast het waterschap zijn de gemeenten Bunnik, De Bilt, Houten, Lopik, Nieuwegein, Stichtse Vecht, Utrecht, Zeist en Utrechtse Heuvelrug.	

4. Regionaal Historisch Centrum Rijnstreek en Lopikerwaard (RHC)

Vestigingsplaats	Woerden
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling
Ingangsdatum	1 april 2008
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	Het RHC voert de Archiefwet uit voor aangesloten gemeenten en het hoogheemraadschap. Daarnaast waakt het RHC vanuit de inspectietaak over de duurzame toegankelijkheid van de archieven. Deelnemende gemeenten zijn: Bodegraven-Reeuwijk, IJsselstein, Lopik, Montfoort, Oudewater, Woerden, IJsselstein.
Financieel belang HDSR in euro's	De begrote bijdrage aan de dienstverlening door RHC voor 2026 is € 255.000 (2025: € 229.066)
Bestuurlijk belang HDSR	De Stichtse Rijnlanden heeft zitting met één vertegenwoordiger uit het college in de Archiefcommissie (incl. plaatsvervanger). De vertegenwoordigers leggen verantwoording af over het door de Archiefcommissie gevoerde beleid aan het college dat hen heeft aangewezen.
Financiële kerncijfers in euro's - Eigen vermogen - Vreemd vermogen - Jaarresultaat	De gemeenschappelijke regeling van het RHC kent in principe geen reserveringen of opbouw van vermogen. Een batig saldo aan het eind van het jaar wordt naar rato verrekend met de bijdragen die de deelnemers in het nieuwe jaar verschuldigd zijn.
Relatie met programma	Besturen, organiseren en digitaliseren
Risico's	Beperkt
Overige informatie	Niet van toepassing

5. Netwerk Water & Klimaat

Vestigingsplaats	Houten	
Rechtsvorm	Samenwerkingsverband	
Ingangsdatum	1 januari 2024, looptijd 4 jaar	
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	<p>De partners richten zich specifiek op een klimaatbestendige en waterrobuuste inrichting van onze regio. Hierbij vindt een intensivering van de (netwerk)samenwerking binnen de (afval)waterketen en klimaatadaptatie plaats. De bewustwording van de gevolgen en de effecten van klimaatverandering, bij zowel interne organisaties als bij de omgeving, worden vergroot. Tevens worden waterveiligheid en de digitale dreigingen rondom waterassets zoveel mogelijk gezamenlijk aangepakt.</p> <p>Deze overeenkomst betreft een samenwerkingsverband van een veertiental gemeenten in de regio Utrecht Zuidwest (Bunnik, De Bilt, Houten, Lopik, Montfoort, Nieuwegein, Oudewater, Stichtse Vecht, Utrecht, Utrechtse Heuvelrug, Wijk bij Duurstede, Woerden, IJsselstein en Zeist.), HDSR, de provincie Utrecht en de Veiligheidsregio Utrecht.</p>	
Financieel belang HDSR	Verwachte bijdrage 2026 € 63.784 (verwachte bijdrage 2025: € 61.743)	
Bestuurlijk belang HDSR	Op de Water & Klimaattafel zijn de bestuurlijke portefeuillehouders vertegenwoordigd van de partners. De bestuurders zijn bepalend in de koers.	
Financiële kerncijfers in euro's:	31-12-2023	31-12-2024
- Eigen vermogen	€ 26.692	€ 44.810
- Vreemd vermogen	Nvt	Nvt
- Jaarresultaat	-/- € 26.692	€ 44.810
Relatie met programma	Zuiveringsbeheer en Beperking gevolgen klimaatverandering. De doelstelling is om een klimaatbestendige en waterrobuuste inrichting van onze regio te bereiken door slim samen te werken, kansen te benutten, kennis te delen en te innoveren.	
Risico's	Beperkt. Uittreden van één of meer deelnemers is van invloed op de kostenverdeling.	
Overige informatie	n.v.t.	

6. AQUON

Vestigingsplaats	Tiel	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling	
Ingangsdatum	1 juli 2011	
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	AQUON is het instituut voor wateronderzoek voor negen waterschappen. AQUON levert monsterneming, analyse en rapportage van chemisch, fysisch en biologisch onderzoek naar de eigenschappen van het natte milieu. AQUON verzorgt voor negen deelnemers het waterkwaliteitsonderzoek, dat uitgevoerd moet worden als gevolg van wettelijke verplichtingen (zoals zwemwateronderzoek en KRW monitoring). Ook is het, voor de uitvoering en evaluatie van het eigen beleid, noodzakelijk kwaliteit- en kwantiteitsmetingen uit te voeren en daarover te rapporteren.	
Financieel belang HDSR	De bijdrage voor 2026 bedraagt € 3.531 miljoen inclusief € 150.000 Covid bemonstering (2025: € 3.458 miljoen). Voor beide jaren geldt dat hierin de vergoeding voor de COVID-bemonstering, die wij apart van het RIVM ontvangen, is meegenomen.	
Bestuurlijk belang HDSR	HDSR is met een lid van het college zowel in het dagelijks bestuur als in het algemeen bestuur vertegenwoordigd in de GR.	
Financiële kerncijfers in euro's:		
- Eigen Vermogen	31-12-2023 € 2.718.836	31-12-2024 € 3.511.455
- Vreemd vermogen	€ 46.074.882	€ 46.924.656
- Jaarresultaat	€ 1.047.801	€ 792.620
Relatie met programma	De kosten van laboratoriumonderzoek vallen zowel onder de programma's watersysteem- en zuiveringsheffing.	
Risico's	Het uittreden van een deelnemer kan invloed hebben op het productievolume, het kostenniveau en de kostenverdeling.	
Overige informatie	n.v.t.	

7. Het Waterschapshuis

Vestigingsplaats	Amersfoort	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling	
Ingangsdatum	1 januari 2013	
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	Het Waterschapshuis is de regie- en uitvoeringsorganisatie voor de 21 waterschappen op het gebied van informatie- en communicatietechnologie. Er worden (ICT-)programma's uitgevoerd voor de waterschappen en er worden applicaties beheerd. Met als doel betere kwaliteit, besparen/beperken van kosten, innovatieve slagkracht en versterken van het imago van de waterschappen als professionele moderne overheid.	
Financieel belang HDSR	Verwachte bijdrage 2026: € 1.636.802 (2025: € 1.430.385)	
Bestuurlijk belang HDSR	Eén lid en een plaatsvervangend lid in het algemeen bestuur.	
Financiële kerncijfers in euro's:	31-12-2023	31-12-2024
- Eigen vermogen	€ 0	€ 0
- Vreemd vermogen	€ 11.548.259	€ 15.108.053
- Jaarresultaat	-/- € 463.242	-/- € 676.240
Relatie met programma	Besturen, organiseren en digitaliseren	
Risico's	Stijgende kosten leiden tot hogere bijdrage	
Overige informatie	Informatieveiligheid is een belangrijk aandachtspunt. HWH wil zo snel mogelijk naar volwassenheidsniveau 4 (maximaal = 5)	

8. Unie van Waterschappen

Vestigingsplaats	Den Haag	
Rechtsvorm	Vereniging	
Ingangsdatum	1927	
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	De Unie van Waterschappen behartigt de belangen van 21 waterschappen en zorgt voor kennisuitwisseling en samenwerking tussen de waterschappen. De Unie vertegenwoordigt de waterschappen in het nationale en internationale speelveld. Door de leden van de Unie is een garantiestelling afgegeven voor totaal € 2,0 miljoen.	
Financieel belang HDSR	De bijdrage 2026 aan de UvW bedraagt € 683.077 (2025: 632.479)	
Bestuurlijk belang HDSR	HDSR is lid van de Unie van Waterschappen	
Financiële kerncijfers in euro's:	31-12-2023	31-12-2024
- Eigen vermogen	€ 2.178.238	€ 2.589.009
- Vreemd vermogen (incl voorziening)	€ 21.731.404	€ 23.959.486
- Jaarresultaat	-/- € 519.428	€ 410.771
Relatie met programma	Besturen, organiseren en digitaliseren	
Risico's	Beperkt	
Overige informatie	N.v.t.	

9. Vereniging werken voor waterschappen

Vestigingsplaats	Den Haag	
Rechtsvorm	Vereniging	
Ingangsdatum	2019	
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	De Vwww is de werkgeversvereniging van de waterschappen en aan de waterschappen gelieerde organisaties. De Vwww onderhandelt voor een cao. De vereniging ondersteunt de leden in hun werkgeversrol en dient als vraagbaak op het vlak van arbeidsvoorwaarden.	
Financieel belang HDSR	€ 21.500 (schatting)	
Bestuurlijk belang HDSR	HDSR is lid van de Vereniging werken voor waterschappen	
Financiële kerncijfers in euro's:	31-12-2023	31-12-2024
- Eigen vermogen	N.v.t.	N.v.t.
- Vreemd vermogen	N.v.t.	N.v.t.
- Jaarresultaat	N.v.t.	N.v.t.
Relatie met programma	Besturen, organiseren en digitaliseren	
Risico's	Beperkt	
Overige informatie	Geen	

10. AquaMinerals B.V.

Vestigingsplaats	Nieuwegein	
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap	
Ingangsdatum	In 2020 heeft het formele besluit plaatsgevonden over de toetreding van HDSR als vierde waterschap tot het AquaMinerals collectief. Dit is in 2021 door uitgifte van aandelen geformaliseerd.	
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	AquaMinerals zoekt bestemmingen voor de stofstromen die vrijkomen bij het zuiveren van water. Hiervoor ontwikkelen zij passende ketens, die vervolgens kwalitatief hoogwaardig worden bediend en/of geëxploiteerd. De organisatie is in eerste instantie opgericht voor alle Nederlandse drinkwaterbedrijven, maar inmiddels zijn zij ook actief voor een Belgisch drinkwaterbedrijf en een aantal Nederlandse waterschappen.	
Financieel belang HDSR	De deelneming van HDSR bedraagt € 48.604 opgebouwd uit 479 (van de 12.300) aandelen van € 45,50 nominaal met een agio van € 48,75 per aandeel.	
Bestuurlijk belang HDSR	Volgens de statuten van de vennootschap AquaMinerals zijn de belangrijkste bevoegdheden belegd bij de directeur en de Raad van Commissarissen (RvC). De Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA) benoemt op voordracht van de RvC de commissarissen; de RvC benoemt de directeur. Als aandeelhouder heeft HDSR toegang tot de AVA.	
Financiële kerncijfers:	31-12-2023	31-12-2024
- Eigen vermogen (incl. res. boekjaar)	€ 1.775.263	€ 1.789.211
- Vreemd vermogen	€ 4.012.086	€ 4.106.285
- Jaarresultaat na belasting	€ 218.706	€ 13.948
Relatie met programma	Zuiveringsbeheer. AquaMinerals zoekt bestemmingen voor stofstromen, zoals zand-, zeef- en roostergoed, die bij HDSR voortkomen uit het zuiveringsproces van afvalwater.	
Risico's	Het financiële risico voor HDSR beperkt zich tot de omvang van het aandelenvermogen van € 48.604.	
Overige informatie	Niet van toepassing	

11. Slibverwerking Noord Brabant (SNB) N.V.

Vestigingsplaats	Moerdijk	
Rechtsvorm	Overheids N.V. Aandelen in handen van deelnemende waterschappen	
Ingangsdatum	1-1-2023	
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	Het tot stand brengen van en het in stand houden van de duurzame exploitatie van een slibverwerkingsinstallatie voor de verwerking van zuiveringsslib dat in beginsel afkomstig is van waterschappen.	
Financieel belang HDSR	HDSR bezit 14% van de aandelen van SNB. Overige deelnemende partijen zijn: Waterschappen Aa en Maas (24,17%), De Dommel (21,74%), Brabantse Delta (18,53%), Vechtstromen (13,59%), Scheldestromen (7,97%).	
Bestuurlijk belang HDSR	Ieder aandeelhoudend waterschap benoemt een vertegenwoordiger die de belangen van het waterschap behartigt (stemrecht) in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA). HDSR wordt in de AvA vertegenwoordigd door de portefeuillehouder Zuiver uit het DB. Het geplaatste aandelenkapitaal van de NV bedraagt € 4,443 miljoen en is volledig volgestort.	
Financiële kerncijfers (x € 1.000):	1-12-2023	31-12-2024
- Eigen vermogen (incl. res.)	€ 14.728	€ 13.479
- Vreemd vermogen	€ 34.595	€ 37.511
- Jaarresultaat na belasting	-/- € 1.570	-/- € 1.979
Relatie met programma	<p>Zuiveringsbeheer</p> <p>Met de toetreding tot SNB geven we invulling aan de onderstaande doelen uit de Zuiveringsvisie:</p> <ul style="list-style-type: none"> Borgen van een continue afzet voor ons zuiveringsslib nu en in de toekomst; Invulling van onze duurzaamheidsopgave; <p>In de Zuiveringsvisie staat hierover:</p> <ul style="list-style-type: none"> In 2040 vervult zuiveringsslib een belangrijke strategische rol in de ambities en doelstellingen voor energieneutraliteit (doelstelling 2030) en het klimaatakkoord; In 2040 heeft HDSR een grote stap gezet in het verwaarden van zuiveringsslib met een aantal grondstoffen hoger op de waardepiramide dan nu; In 2040 is HDSR begonnen met het toepassen van methoden voor verregaande slibpreventie. <p>Gezamenlijk met andere waterschappen en andere partijen optrekken om invulling te geven aan de bovenstaande doelen.</p>	
Risico's	Het gestorte kapitaal in de aandelen, zijnde de nominale waarde (€ 622.000) en agio (€ 1.764.000) kan bij liquidatie (deels) afgeboekt moeten worden. Garantstelling ter hoogte van maximaal 14% van € 55 miljoen, afhankelijk van de uitstaande geldleningen bij NWB.	
Overige informatie	Niet van toepassing	

12. Coöperatie Samenwerking Kaamera U.A.

Vestigingsplaats	Doetinchem	
Rechtsvorm	Coöperatie met Uitgesloten Aansprakelijkheid	
Ingangsdatum	27-12-2023	
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	De Coöperatie Samenwerking Kaamera U.A. is een samenwerking van waterschappen met als doel de productie en afzet (naar de markt) van Kaamera te organiseren en bevorderen. De coöperatie heeft een aandeel van 50% in Kaamera Sales & Services BV, die als doel heeft het vergroten van de vraag naar Kaamera, door het vinden en ontwikkelen van toepassingen en afzetmarkten. Dat doet de BV o.a. door marktwerking, onderzoek en (product- en proces-) ontwikkeling, en het opstellen van (leverings- en/of afname-) contracten, het voeren van (financiële) administratie en het organiseren van logistieke activiteiten. Royal Haskoning DHV Nederland BV is de enige andere aandeelhouder (50%). Vooralsnog is het doel om de BV gedurende 5 jaar deze activiteiten te laten uitvoeren (2024/2025 - 2028/2029).	
Financieel belang HDSR	HDSR, Waterschap Limburg, Waterschap Vallei en Veluwe en Waterschap Rijn en IJssel zijn gelijkwaardige deelnemers aan de coöperatie. De jaarlijkse bijdrage bedraagt in de eerste 5 jaar € 162.000 per jaar	
Bestuurlijk belang HDSR	Ieder deelnemend waterschap benoemt een vertegenwoordiger die de belangen van het waterschap behartigt in de Ledenvergadering, het hoogste orgaan van de coöperatie. In deze vergadering worden de belangrijkste besluiten rondom deze organisatie genomen. HDSR wordt in de ledenvergadering vertegenwoordigd door de portefeuillehouder Zuiver uit het DB	
Financiële kerncijfers in euro's:	31-12-2023	31-12-2024
- Eigen vermogen (incl. res. boekjaar)	€ 0	€ 160.691
- Vreemd vermogen	€ 0	€ 574.175
- Jaarresultaat	€ 0	€ 12.691
Relatie met programma	Zuiveringsbeheer (dynamische opgave circulaire waterketen). Binnen deze verbonden partij wordt invulling gegeven aan de doelstelling om te komen tot een circulaire waterketen.	
Risico's	Stijgende kosten leiden tot hogere bijdrage	
Overige informatie	Geen	

7.4 Toelichting kredietautorisaties

Duiding van deze bijlage

Met het vaststellen van deze begroting, autoriseert het algemeen bestuur de opgenomen nieuwe kredieten. Ook stelt het algemeen bestuur de sortering vast, welke bestuursvoorstel met inhoudelijke projectinformatie zij zelf wil behandelen, dan wel aan het college laat. Als hulpmiddel hierbij wordt in deze bijlage aanvullende informatie verstrekt bij de desbetreffende projecten. Daarbij wordt telkens dezelfde opzet gehanteerd. Als velden leeg gelaten zijn, zijn deze niet van toepassing, of was geen voldoende zekere zinvolle informatie beschikbaar. Bedragen in deze bijlage zijn telkens in duizenden euro.

Voorbeeld van de opzet, met uitleg:

0. Projectnaam [A]

Toegekend krediet t/m 1 juli 2025	Nog in 2025 verwachte kredietaanvragen	Autorisatie kredietaanvraag 2026	Voorstel behandeling inhoudelijk projectvoorstel door:	Inschatting toekomstige kredietaanvragen
[B]	[C]	[D]	[E]	[F]

Kans op doorgaan	[G]
Bandbreedte kredietaanvraag 2026	[H]
Bandbreedte indicatief totaal kred.	[I]

Prijspeildatum d.d.	[J]
Gehanteerde indexatie	[K]
Afschr.kosten na oplevering	[L]
Overig effect op exploitatie	[M]

Toelichting

[N]

Uitleg bij de letters:

- [A] Het volgnummer van het project in deze begroting, plus de projectnaam.
- [B] De hoogte van het tot en met juni 2025 toegekende krediet.
- [C] De verwachte krediet-toekenning in de tweede helft van 2025, nog gerelateerd aan de vastgestelde begroting 2025. Deze inschatting is opgesteld in juli 2025.
- [D] De nu voorliggende aanvraag: het met vaststelling van de begroting 2026 te autoriseren krediet.
- [E] Het voorgestelde gremium voor behandeling van de besluitnota met het inhoudelijke projectvoorstel: op een vergadering van het algemeen bestuur, of het College van Dijkgraaf en Hoogheemraden.
- [F] De voorlopige, indicatieve inschatting van toekomstige kredietaanvragen, die naar verwachting zullen volgen op de huidige, zoals een latere projectfase.
- [G] De waarschijnlijkheid dat dit project tot realisatie zal komen, rekening houdend met externe factoren. Gegroepeerd in 'orde grootte': 5% - 25% - 50% - 75% - 95%.
- [H] Indicatie van de zekerheid van het nu aangevraagde bedrag. Dat is de beste inschatting op dit moment, maar gedurende uitvoering van het werk zullen altijd afwijkingen optreden. Het percentage geeft een indicatie van hoeveel hoger of lager de uitgaven maximaal kunnen worden, op basis van de kennis van dit moment. Gegroepeerd in 'orde grootte': > 100%, +/- 100%, +/- 75%, +/- 50%, +/- 25%, +/- 10%, < 10%.
- [I] Indicatie van de zekerheid van het uiteindelijk verwachte totale krediet. Dus inclusief bedragen die naar verwachting in toekomstige jaren bij het algemeen bestuur zullen worden aangevraagd [F]. Over deze bedragen wordt op dit moment geen besluit gevraagd. Zelfde 'orde grootte' als bij [H].
- [J] De prijspeildatum van de opgevoerde bedragen.
- [K] De (gemiddelde) jaarlijkse prijsstijging waarmee rekening is gehouden tussen de prijspeildatum [J] en het moment van daadwerkelijk uitgeven van (delen van het) krediet.

- [L] De verwachte afschrijvingskosten in het eerste jaar na ingebruikname van de asset(s). Indien het werk uit meerdere deelprojecten bestaat, die in verschillende jaren opgeleverd worden, zijn de bedragen bij elkaar opgeteld alsof ze tegelijk klaar zouden zijn. Indien in latere jaren krediet voor vervolgfases wordt aangevraagd, zijn de afschrijvingskosten van de totale te realiseren asset opgenomen.
- [M] Indicatie van andere financiële effecten (exclusief afschrijvingskosten) die worden verwacht. Indien van toepassing zijn deze verwerkt in de (meerjaren)begroting. Bijvoorbeeld meer/ minder stroomkosten, personeels- en onderhoudskosten, en inkoop van grondstoffen.
- [N] Een inhoudelijke, tekstuele toelichting per project.. Onderdelen die terug kunnen komen zijn het te bereiken doel, de te nemen maatregelen, de benodigde middelen, eventueel relevante risico's, en duiding van overige gevolgen voor de exploitatie.

Toelichting per project

1. GOP Zuiver

Toegekend krediet t/m 1 juli 2025	Nog in 2025 verwachte kredietaanvragen	Autorisatie kredietaanvraag 2026	Voorstel behandeling inhoudelijk projectvoorstel door:	Inschatting toekomstige kredietaanvragen
50.991	-	9.000	College D&H	35.600

Kans op doorgaan	95% / (vrijwel) zeker
Bandbreedte kredietaanvraag 2026	< 10%
Bandbreedte indicatief totaal kred.	

Prijspeildatum d.d.	1-1-2025
Gehanteerde indexatie	4,00%
Afschr.kosten na oplevering	
Overig effect op exploitatie	

Toelichting

Het project betreft de jaarlijkse ophoging van het krediet voor het voortrollend Groot Onderhoudsplan (GOP) Zuiver, met als doel de instandhouding van rwzi's en rioolgemalen. Het GOP richt zich op de vervanging van versleten onderdelen van zuiveringstechnische werken, met uitzondering van rwzi Utrecht. De kaders zijn bij de eerste kredietaanvraag in 2021 vastgesteld en vormen sindsdien de basis voor de jaarlijkse ophogingen.

In juni en juli 2025 is een nadere analyse uitgevoerd van de uitgaven en het krediet. Daarbij bleek dat in eerdere rapportages het verwachte jaar van uitgave en de hoogte van de aanvragen niet altijd eenduidig waren ingevuld. In de huidige prognose is uitgegaan van gemiddelde bedragen op basis van historische uitgaven, gecombineerd met een verwachte afname van investeringen in procesautomatisering vanaf 2027. Omdat procesautomatisering een afschrijvingstermijn kent van circa tien jaar, wordt vervanging pas vanaf 2033 opnieuw voorzien. De ingeschatte toekomstige kredietaanvragen zijn enkel indicatief, gebaseerd op de volgende vijf jaar, ook al loopt het project in principe voor altijd door.

3. Medicijnresten uit water Woerden

Toegekend krediet t/m 1 juli 2025	Nog in 2025 verwachte kredietaanvragen	Autorisatie kredietaanvraag 2026	Voorstel behandeling inhoudelijk projectvoorstel door:	Inschatting toekomstige kredietaanvragen
670	-	14.330	Alg. Bestuur	-

Kans op doorgaan	75% / waarschijnlijk
Bandbreedte kredietaanvraag 2026	+/- 100%
Bandbreedte indicatief totaal kred.	+/- 100%

Prijspeildatum d.d.	1-1-2025
Gehanteerde indexatie	
Afschr.kosten na oplevering	
Overig effect op exploitatie	

Toelichting

Het project heeft tot doel een aanvullende zuiveringstechniek te realiseren op rwzi Woerden om microverontreinigingen, zoals medicijnresten, uit het afvalwater te verwijderen. Hiermee wordt invulling gegeven aan de richtlijn Stedelijk Afvalwater.

De maatregel bestaat uit de aanleg van een installatie voor medicijnrestverwijdering, gebaseerd op een combinatie van een biologisch actief koolfilter en ozonbehandeling. Na afronding van de verkenningsfase is besloten de uitgangspunten te herijken. Daarbij worden verschillende varianten onderzocht.

De kredietaanvraag voor uitvoering is nog onzeker, omdat de herziene uitgangspunten eerst moeten worden vastgesteld. De planning schuift daarmee mogelijk door naar latere jaren. Ook de kapitaallasten en exploitatiekosten kunnen dan pas worden ingeschat.

6. Zuiver KRW-Fosfaatverwijdering

Toegekend krediet t/m 1 juli 2025	Nog in 2025 verwachte kredietaanvragen	Autorisatie kredietaanvraag 2026	Voorstel behandeling inhoudelijk projectvoorstel door:	Inschatting toekomstige kredietaanvragen
275	-	2.546	College D&H	-

Kans op doorgaan	95% / (vrijwel) zeker
Bandbreedte kredietaanvraag 2026	+/- 50%
Bandbreedte indicatief totaal kred.	+/- 50%

Prijspeildatum d.d.	1-1-2025
Gehanteerde indexatie	5,00%
Afschr.kosten na oplevering	€ 140
Overig effect op exploitatie	€ 34

Toelichting

Dit project draagt bij aan het behalen van de KRW-doelstellingen door het verbeteren van de effluentkwaliteit op de rwzi's Bunnik, Driebergen en Montfoort.

De maatregel bestaat uit het plaatsen van metaalzoutdoseerinstallaties voor aanvullende fosfaatverwijdering. De uitvoering staat gepland voor 2026. Het benodigde krediet bedraagt € 2,800 miljoen, waarvan € 275.000 reeds is toegekend als voorbereidingskrediet.

Er bestaat onzekerheid of de KRW-reductiedoelstellingen volledig worden gehaald met deze maatregelen. Mogelijk zijn aanvullende technische maatregelen nodig, wat de bandbreedte in het krediet verklaart. De jaarlijkse exploitatiekosten worden geraamd op € 34.000. De kapitaallasten bedragen € 207.200 in 2027 en lopen geleidelijk af naar € 143.360 in 2046, het laatste jaar van afschrijving.

7. Toekomst rwzi Montfoort

Toegekend krediet t/m 1 juli 2025	Nog in 2025 verwachte kredietaanvragen	Autorisatie kredietaanvraag 2026	Voorstel behandeling inhoudelijk projectvoorstel door:	Inschatting toekomstige kredietaanvragen
-	-	500	College D&H	46.205

Kans op doorgaan	95% / (vrijwel) zeker
Bandbreedte kredietaanvraag 2026	+/- 25%
Bandbreedte indicatief totaal kred.	+/- 75%

Prijspeildatum d.d.	1-1-2024
Gehanteerde indexatie	3,00%
Afschr.kosten na oplevering	€ 1.168
Overig effect op exploitatie	€ 0

Toelichting

De rwzi in Montfoort is sinds 1975 in gebruik en sindsdien nauwelijks aangepast. De installatie is verouderd en nadert het einde van de technische levensduur. In 2025 wordt daarom een afweging gemaakt tussen het handhaven en vernieuwen van de rwzi Montfoort of het opheffen en aansluiten op een nabijgelegen installatie. Innovaties, zoals het continu korrelslibproces, worden in deze afweging meegenomen.

In 2026 wordt een voorbereidingskrediet van € 500.000 aangevraagd om de voorkeursoptie verder uit te werken en te komen tot een projectdefinitie. In 2027 volgt een krediet voor ontwerp en aanbesteding en in 2029 een krediet voor de realisatie. De oplevering wordt voorzien in 2031.

9. rwzi Nieuwegein methaanuitstoot slibsilos

Toegekend krediet t/m 1 juli 2025	Nog in 2025 verwachte kredietaanvragen	Autorisatie kredietaanvraag 2026	Voorstel behandeling inhoudelijk projectvoorstel door:	Inschatting toekomstige kredietaanvragen
-	-	2.000	College D&H	-

Kans op doorgaan	75% / waarschijnlijk
Bandbreedte kredietaanvraag 2026	+/- 25%
Bandbreedte indicatief totaal kred.	+/- 25%

Prijspeildatum d.d.	1-1-2025
Gehanteerde indexatie	3,00%
Afschr.kosten na oplevering	€ 100
Overig effect op exploitatie	

Toelichting

Het project heeft tot doel de methaanuitstoot in de slibsilos van rwzi Nieuwegein te reduceren, door de lucht uit de nagisting terug te leiden naar de luchtinlaat van de warmtekrachtkoppelingmotor. Voor de uitvoering wordt € 2 miljoen krediet aangevraagd.

10. Windturbines

Toegekend krediet t/m 1 juli 2025	Nog in 2025 verwachte kredietaanvragen	Autorisatie kredietaanvraag 2026	Voorstel behandeling inhoudelijk projectvoorstel door:	Inschatting toekomstige kredietaanvragen
-	-	250	College D&H	2.250

Kans op doorgaan	75% / waarschijnlijk
Bandbreedte kredietaanvraag 2026	+/- 50%
Bandbreedte indicatief totaal kred.	+/- 75%

Prijspeildatum d.d.	1-1-2025
Gehanteerde indexatie	3,00%
Afschr.kosten na oplevering	€ 167
Overig effect op exploitatie	-€ 75

Toelichting

Dit project draagt bij aan de doelstelling om in 2030 energieneutraal te zijn. Andere doelen zijn kostenbesparing, het vergroten van de weerbaarheid, het tegengaan van netcongestie en het verkrijgen van inzicht in beheer- en exploitatieaspecten.

De maatregel bestaat uit een pilotproject met kleine windmolens van maximaal 30 meter ashoogte op of nabij rwzi-terreinen, mogelijk in combinatie met batterijen. In 2026 wordt € 250.000 aangevraagd voor een technisch-financiële haalbaarheidsstudie. Naar verwachting volgt in 2027 een kredietaanvraag van orde grootte € 2,250 miljoen voor de daadwerkelijke realisatie van drie kleine windmolens.

De haalbaarheidsstudie onderzoekt risico's en technische haalbaarheid. De business case wordt uitgerekend over de gehele levensduur van de windmolens en wordt als vrij betrouwbaar ingeschat omdat de baten voornamelijk bestaan uit vermeden stroominkoop. Beheer en onderhoud worden maken deel uit van de business case en worden uitbesteed.

Dit project was niet opgenomen in de Voorjaarsnota 2025, omdat de verkennende studie pas afgelopen voorjaar is afgerond. Vanwege de bijdrage aan de doelstellingen en omdat dit potentieel batige projecten zijn, is ervoor gekozen dit project desondanks in de begroting 2026 op te nemen.

11. Zonneparken

Toegekend krediet t/m 9 juli 2025	Nog in 2025 verwachte kredietaanvragen	Autorisatie kredietaanvraag 2026	Voorstel behandeling inhoudelijk projectvoorstel door:	Inschatting toekomstige kredietaanvragen
1.500	300	5.600	College D&H	-

Kans op doorgaan	95% / (vrijwel) zeker
Bandbreedte kredietaanvraag 2026	+/- 25%
Bandbreedte indicatief totaal kred.	+/- 25%

Prijspeildatum d.d.	1-1-2024
Gehanteerde indexatie	5,00%
Afschr.kosten na oplevering	€ 560
Overig effect op exploitatie	-€ 238

Toelichting

Dit project draagt bij aan de doelstelling om in 2030 energieneutraal te zijn. Het project heeft tot doel de eigen stroomopwekking te vergroten, kosten te besparen, de weerbaarheid te vergroten en de gevolgen van netcongestie te bestrijden.

De maatregel bestaat uit de plaatsing van zonnepanelen in combinatie met batterijen op rwzi Driebergen en het plaatsen van batterijen bij het bestaande zonnepark op rwzi Utrecht. Bij dit project is in de tabel de stand van het toegekende krediet per 9 juli aangegeven in plaats van 1 juli, vanwege het besluit van het algemeen bestuur hierover op die datum. Naar verwachting wordt in het najaar van 2025 -nog op basis van begroting 2025- aanvullend € 300.000 voorbereidingskrediet bij het college aangevraagd voor Utrecht. De nu voorliggende kredietaanvraag betreft de realisatiefase van de genoemde maatregelen.

Het project kent beperkte risico's omdat zonepanelen beproefde techniek zijn. De inzet van batterijen wordt benut om daar eigen ervaring mee op te doen. De business case is vrij betrouwbaar, omdat de baten bestaan uit vermeden stroominkoop. Tegenover de lasten staan baten uit vermeden stroominkoop. Het beheer en onderhoud van zonneparken en batterijen wordt uitbesteed en is opgenomen in de business case.

12. Programma Cellulose terugwinning

Toegekend krediet t/m 1 juli 2025	Nog in 2025 verwachte kredietaanvragen	Autorisatie kredietaanvraag 2026	Voorstel behandeling inhoudelijk projectvoorstel door:	Inschatting toekomstige kredietaanvragen
-	-	1.000	College D&H	30.882

Kans op doorgaan	50% / gemiddeld
Bandbreedte kredietaanvraag 2026	+/- 50%
Bandbreedte indicatief totaal kred.	+/- 75%

Prijspeildatum d.d.	1-1-2024
Gehanteerde indexatie	3,00%
Afschr.kosten na oplevering	€ 797
Overig effect op exploitatie	-€ 100

Toelichting

Het project richt zich op het waarborgen van de continuïteit van het zuiveringsproces op meerdere rwzi's door een doelmatige uitbreiding. De bedoeling is om vijf rwzi's uit te breiden met vijf. Het opwerken van het zeefgoed tot cellulose als product valt buiten de scope van dit project.

De voorliggende kredietaanvraag ad € 1 miljoen is om de technische en financiële haalbaarheid voor vijf rwzi's te onderzoeken. In 2027 volgt naar verwachting een kredietaanvraag voor ontwerp en realisatie op twee of drie rwzi's, waarna in 2029 een laatste krediet wordt aangevraagd voor de overige locaties.

De kapitaallasten en beheerkosten worden gedekt uit de zuiveringsheffing. Risico's worden onderzocht in de haalbaarheidsstudie. De kans bestaat dat niet alle rwzi's geschikt blijken voor deze oplossing. De verwachte gevolgen voor de exploitatie zijn een verminderd elektriciteitsverbruik en lagere slibafzet. De business case wordt onderzocht in de haalbaarheidsstudie.

14. City Nieuwegein

Toegekend krediet t/m 1 juli 2025	Nog in 2025 verwachte kredietaanvragen	Autorisatie kredietaanvraag 2026	Voorstel behandeling inhoudelijk projectvoorstel door:	Inschatting toekomstige kredietaanvragen
-	-	1.500	Alg. Bestuur	-

Kans op doorgaan	50% / gemiddeld
Bandbreedte kredietaanvraag 2026	+/- 50%
Bandbreedte indicatief totaal kred.	

Prijspeildatum d.d.	1-1-2025
Gehanteerde indexatie	
Afschr.kosten na oplevering	
Overig effect op exploitatie	

Toelichting

Dit project betreft de aanleg van een circulair en klimaatadaptief watersysteem in de nieuwe binnenstad van Nieuwegein, in samenwerking met de gemeente Nieuwegein, drinkwaterbedrijf Vitens en kennisinstituut KWR. In dit kader wordt hemelwater en lichtgrijs water gezuiverd, geïnfiltreerd en vastgehouden in de bodem. Het water dient vervolgens voor toiletspoeling, het bevloeien van groen in de openbare ruimte en groene gevels. Diverse innovatieve zuiveringstechnieken worden hierbij toegepast.

Het investeringsbesluit wordt in het eerste kwartaal van 2026 aan het algemeen bestuur voorgelegd. Volgens planning vinden aanbesteding en realisatie plaats in 2026 en 2027.

16. Verduurzaming bedrijfsgebouwen

Toegekend krediet t/m 1 juli 2025	Nog in 2025 verwachte kredietaanvragen	Autorisatie kredietaanvraag 2026	Vorstel behandeling inhoudelijk projectvoorstel door:	Inschatting toekomstige kredietaanvragen
1.820	1.500	2.500	Alg. Bestuur	1.650

Kans op doorgaan	75% / waarschijnlijk
Bandbreedte kredietaanvraag 2026	+/- 50%
Bandbreedte indicatief totaal kred.	+/- 75%

Prijspeildatum d.d.	1-1-2025
Gehanteerde indexatie	5,00%
Afschr.kosten na oplevering	€ 268
Overig effect op exploitatie	€ 10

Toelichting

In 2026 wordt krediet aangevraagd voor het verduurzamen van de bedrijfsgebouwen op drie rwzi's: Oudewater, Lopik en Houten. De definitieve raming wordt verder aangescherpt op basis van de ervaringen met de uitvoering van de verduurzaming van rwzi De Meern, die in 2025 plaatsvindt.

17. Laadplein SEB

Toegekend krediet t/m 1 juli 2025	Nog in 2025 verwachte kredietaanvragen	Autorisatie kredietaanvraag 2026	Vorstel behandeling inhoudelijk projectvoorstel door:	Inschatting toekomstige kredietaanvragen
-	-	250	College D&H	2.750

Kans op doorgaan	75% / waarschijnlijk
Bandbreedte kredietaanvraag 2026	+/- 50%
Bandbreedte indicatief totaal kred.	+/- 50%

Prijspeildatum d.d.	20-8-2025
Gehanteerde indexatie	0,00%
Afschr.kosten na oplevering	€ 10
Overig effect op exploitatie	€ 2

Toelichting

Het project beoogt het realiseren van laadpunten in het buitengebied om de inzet van elektrisch materieel te bevorderen, ten behoeve van schoon en emissieloos bouwen (SEB). In 2026 worden op het terrein van gemaal De Pleyt in Montfoort laadpunten aangebracht die zowel door het wagenpark van HDSR als door aannemers die in opdracht van HDSR werken gebruikt kunnen worden. In 2027 wordt de laadinfrastructuur uitgebreid bij andere geschikte assets van HDSR. In 2028 volgt, bij voorkeur in samenwerking met een nutsbedrijf en marktpartijen, de inrichting van een laadplein.

Voor de uitvoering in 2026 wordt gevraagd een krediet van € 250.000 beschikbaar te stellen. De uiteindelijke totale investering wordt op dit moment geschat op in totaal € 3 miljoen, met kapitaallasten van € 170.000 per jaar. Hier tegenover staan besparingen op het brandstofverbruik van het wagenpark en inkomsten uit het gebruik van laadpunten door aannemers.

Momenteel wordt een studie uitgevoerd naar de technische en juridische aspecten van een laadpunt bij gemaal De Pleyt. Uitgangspunt is dat de werking van de asset niet negatief mag worden beïnvloed. De juridische aspecten van het beschikbaar stellen van stroom aan derden vormen een beperkt risico.

18. GOP Watersystemen

Toegekend krediet t/m 1 juli 2025	Nog in 2025 verwachte kredietaanvragen	Autorisatie kredietaanvraag 2026	Voorstel behandeling inhoudelijk projectvoorstel door:	Inschatting toekomstige kredietaanvragen
68.684	-	10.000	Alg. Bestuur	88.300

Kans op doorgaan	75% / waarschijnlijk
Bandbreedte kredietaanvraag 2026	+/- 10%
Bandbreedte indicatief totaal kred.	+/- 25%

Prijspeildatum d.d.	1-7-2025
Gehanteerde indexatie	2,25%
Afschr.kosten na oplevering	€ 82
Overig effect op exploitatie	€ 9

Toelichting

Het Voortrollend Groot Onderhoudsplan Watersysteem (GOP WS) is een doorlopend investeringsprogramma gericht op het functioneel in stand houden van het watersysteem van HDSR. Naast regulier groot onderhoud maakt het programma het mogelijk om bestuurlijke ambities te realiseren. Voor de uitvoering hiervan wordt in december 2025 de Kaderstelling GOP WS 2025 aan het Algemeen Bestuur voorgelegd, met daarbij het verzoek het investeringskrediet voor de jaren 2026–2028 met € 1,8 miljoen te verhogen. Vanaf 2029 wordt rekening gehouden met een structurele verhoging van € 800.000 per jaar.

Maatregelen: het GOP WS richt zich op het behoud van alle assets binnen het HDSR-beheer. Uitbreiding of functiewijziging van de normatieve taak valt buiten de scope. In het kaderstelling zal worden voorgesteld het groot onderhoud aan de oevers van de GHJ toe te voegen aan het GOP WS. Bestuurlijke ambities, zoals natuurvriendelijke oevers, visvriendelijke pompen en klimaatbestendig maken vereisen aanvullende investeringen. De ingeschatte toekomstige kredietaanvragen zijn enkel indicatief, gebaseerd op de volgende tien jaar, ook al loopt het project in principe voor altijd door.

De toename in de exploitatiekosten is een gevolg van de aanvullende ambities, die in sommige gevallen frequenter en intensiever onderhoud vragen, zoals bij natuurvriendelijke oevers.

20. Toekomstig groot materieel WB

Toegekend krediet t/m 1 juli 2025	Nog in 2025 verwachte kredietaanvragen	Autorisatie kredietaanvraag 2026	Voorstel behandeling inhoudelijk projectvoorstel door:	Inschatting toekomstige kredietaanvragen
-	-	2.000	Alg. Bestuur	2.000

Kans op doorgaan	95% / (vrijwel) zeker
Bandbreedte kredietaanvraag 2026	+/- 25%
Bandbreedte indicatief totaal kred.	+/- 25%

Prijspeildatum d.d.	1-7-2025
Gehanteerde indexatie	4,00%
Afschr.kosten na oplevering	€ 250
Overig effect op exploitatie	€ 25

Toelichting

De afdeling Waterbeheer heeft voor het uitvoeren van haar taken groot materieel in gebruik. Dit wordt ingezet bij zowel dagelijkse werkzaamheden als tijdens calamiteiten. De komende jaren zijn verschillende machines afgeschreven en wordt het onderhoud dusdanig kostbaar, dat vervanging op termijn kosten bespaart. Om in geval van calamiteiten voldoende zelfredzaam te zijn, is ook de aanschaf van aanvullend nieuw materieel nodig. Voor de periode tot en met 2031 is een totaalbedrag van € 4 miljoen geraamd.

In de nu voorliggende kredietaanvraag worden in ieder geval de aanschaf van noodpompen voor calamiteitszorg en de fabricage van een innovatieve zandzakvlomachine meegenomen. De engineering van deze machine wordt nog ten laste gebracht van het vorige, in 2019 toegekende krediet groot materieel waterbeheer. Verder voorzien deze en de volgende kredietaanvraag (verwacht in 2027) in de vervanging van diverse afgeschreven machines.

22. Loods MRB - De Pleyt

Toegekend krediet t/m 1 juli 2025	Nog in 2025 verwachte kredietaanvragen	Autorisatie kredietaanvraag 2026	Voorstel behandeling inhoudelijk projectvoorstel door:	Inschatting toekomstige kredietaanvragen
100	400	3.000	Alg. Bestuur	-

Kans op doorgaan	95% / (vrijwel) zeker
Bandbreedte kredietaanvraag 2026	> 100%
Bandbreedte indicatief totaal kred.	+/- 75%

Prijspeildatum d.d.	1-1-2026
Gehanteerde indexatie	0,00%
Afschr.kosten na oplevering	
Overig effect op exploitatie	

Toelichting

Het doel is een onderkomen voor MRB te realiseren op het terrein van gemaal De Pleyt in Montfoort. In 2025 heeft het college een voorbereidingskrediet van € 100.000 beschikbaar gesteld voor het opstellen van een programma van eisen, het maken van een ontwerp en het overleg met bevoegd gezag en omgeving. Om te komen tot een bestek, op basis waarvan de werkzaamheden kunnen worden aanbesteed, is een aanvullend krediet nodig van € 400.000, dat in het najaar van 2025 -nog op basis van begroting 2025- zal worden aangevraagd.

Volgens de huidige inschatting wordt het uitvoeringskrediet geraamd op € 3 miljoen, waarvoor in 2026 het inhoudelijke projectvoorstel zal worden voorgelegd. Tegenover de toekomstige kapitaallasten staan de besparing van een huurlocatie en de exploitatie van een locatie in eigendom. Mogelijke risico's zijn onder meer de toestemming van het bevoegd gezag en hogere kosten door aanvullende eisen. Deze worden in de besteksfase nader bepaald.

23. Gebiedsplannen Oost (cumulatief)

Toegekend krediet t/m 1 juli 2025	Nog in 2025 verwachte kredietaanvragen	Autorisatie kredietaanvraag 2026	Voorstel behandeling inhoudelijk projectvoorstel door:	Inschatting toekomstige kredietaanvragen
9.780	-	800	College D&H	-

Kans op doorgaan	50% / gemiddeld
Bandbreedte kredietaanvraag 2026	+/- 25%
Bandbreedte indicatief totaal kred.	+/- 10%

Prijspeildatum d.d.	1-1-2024
Gehanteerde indexatie	4,10%
Afschr.kosten na oplevering	€ 27
Overig effect op exploitatie	€ 18

Toelichting

Eind 2025 wordt een besluit verwacht over het al dan niet realiseren van de bypass Marckenburgerwetering, om wateroverlast tegen te gaan. Dit project was eind 2024 stilgelegd en wacht op de toetsing wateroverlast. Indien de toetsing (verdere) vertraging oploopt, valt de beslissing pas begin 2026. Afhankelijk van de uitkomsten van de toetsing kan in 2026 een besluit worden voorgelegd over het vervolgen van het project inclusief een kredietaanvraag in 2026, in plaats van de eerder geplande 2025. Het project omvat de bypass, verbreding van de watergang, en een naastgelegen natuurvriendelijke oever.

De raming voor project Marckenburgerwetering is € 3 miljoen en is daarmee hoger dan bij de initiële aanvraag van het moederkrediet in 2015. Door het vervallen van project Spoorstoot is echter ruimte ontstaan in het krediet en hoeft enkel het verschil te worden aangevraagd. Met de afschrijvingskosten van dit project is in de meerjarenbegroting reeds rekening gehouden.

Het belangrijkste risico op het project, is dat -bij beslissing tot vervolg- nog met 1 aangelande een aanvullende overeenkomst dient te worden gesloten.

25. Gebied IJssel

Toegekend krediet t/m 1 juli 2025	Nog in 2025 verwachte kredietaanvragen	Autorisatie kredietaanvraag 2026	Voorstel behandeling inhoudelijk projectvoorstel door:	Inschatting toekomstige kredietaanvragen
250	-	1.150	Alg. Bestuur	5.400

Kans op doorgaan	50% / gemiddeld
Bandbreedte kredietaanvraag 2026	+/- 75%
Bandbreedte indicatief totaal kred.	+/- 50%

Prijspeildatum d.d.	1-1-2026
Gehanteerde indexatie	0,00%
Afschr.kosten na oplevering	
Overig effect op exploitatie	€ 0

Toelichting

Het doel van project Gebied IJssel is verbetering van het watersysteem in deze regio. De voorliggende kredietautorisatie betreft drie concrete projecten:

- verbetering van de waterbeheersing in Lopikerkapel (€ 600.000). De waterbeheersing in Lopikerkapel is niet op orde. Samen met onder andere de gemeente en een projectontwikkelaar worden maatregelen geconcretiseerd om de aan- en afvoer van water te verbeteren en de berging te vergroten;
- een bijdrage aan het verwijderen van duikers nabij de Lekdijk, te realiseren binnen project Sterke Lekdijk (€ 150.000);
- het verplaatsen van een watergang en het aanbrengen van een natuurvriendelijke oever nabij het MOB-complex (€ 400.000)

De projecten starten met een voorbereidingsfase/ verkenningsfase, waarna het uiteindelijke bestuursvoorstel zal worden opgesteld. Risico's en beheersmaatregelen worden in de verkenningsfase nader bepaald en liggen vooralsnog met name bij de medewerking van eigenaren en partners. Extra beheer- of exploitatiekosten worden vooralsnog niet verwacht, maar worden in de verkenningsfase nader onderzocht. De ingeschatte toekomstige kredietaanvragen zijn enkel indicatief, gebaseerd op de volgende tien jaar.

26. Gebied Kromme Rijn

Toegekend krediet t/m 1 juli 2025	Nog in 2025 verwachte kredietaanvragen	Autorisatie kredietaanvraag 2026	Voorstel behandeling inhoudelijk projectvoorstel door:	Inschatting toekomstige kredietaanvragen
350	-	1.600	College D&H	9.200

Kans op doorgaan	75% / waarschijnlijk
Bandbreedte kredietaanvraag 2026	+/- 25%
Bandbreedte indicatief totaal kred.	+/- 50%

Prijspeildatum d.d.	1-1-2025
Gehanteerde indexatie	4,10%
Afschr.kosten na oplevering	€ 55
Overig effect op exploitatie	€ 35

Toelichting

Doel: watersysteemverbeteringen in regio Kromme Rijn. De nu voorliggende kredietaanvraag betreft het uitvoeringsproject voor verbetering van de bovenloop van de Melkwegwetering (€ 1 miljoen) en herdimensionering van de Gooyerwetering (€ 600.000). Met beide projecten wordt een verbetering van het watersysteem gerealiseerd, waarmee deze meer toekomstbestending ingericht wordt. Bij de bovenloop van de Melkwegwetering en Gooyerwetering zijn verbreding en deels verflauwing voorzien, waarbij bij de Melkwegwetering mogelijk ook een watervasthoud-maatregel gerealiseerd wordt. De bijbehorende afschrijvingsprognoses zijn opgenomen in de meerjarenbegroting. Extra beheerkosten zijn vooralsnog niet van toepassing, maar worden in de verkenningsfase nader onderzocht.

De voorbereidingen voor deze twee deelprojecten zijn gepland om in 2025 op te starten, binnen een eerder verkregen voorbereidingskrediet. Uit die verkenningsfase volgt een voorkeursvariant, een planning en nadere raming, die de basis vormen voor het uiteindelijke inhoudelijke bestuursvoorstel in 2026. Risico's en beheersing daarvan worden in de komende verkenningsfase in 2025 nader bepaald. Vooralsnog worden vooral medewerking van eigenaren en oeverinstabiliteit als risico gezien.

De ingeschatte toekomstige kredietaanvragen zijn enkel indicatief, gebaseerd op de volgende tien jaar.

27. Gebied Leidsche Rijn

Toegekend krediet t/m 1 juli 2025	Nog in 2025 verwachte kredietaanvragen	Autorisatie kredietaanvraag 2026	Voorstel behandeling inhoudelijk projectvoorstel door:	Inschatting toekomstige kredietaanvragen
100	-	520	College D&H	6.100

Kans op doorgaan	75% / waarschijnlijk
Bandbreedte kredietaanvraag 2026	+/- 25%
Bandbreedte indicatief totaal kred.	+/- 50%

Prijspeildatum d.d.	1-1-2025
Gehanteerde indexatie	
Afschr.kosten na oplevering	€ 30
Overig effect op exploitatie	€ 20

Toelichting

In de regio Leidsche Rijn worden verschillende maatregelen voorbereid om het watersysteem te verbeteren.

De nu voorliggende kredietaanvraag omvat:

- voorbereiding van Jutphaas Nieuwegein en Maartensdijk (€ 50.000);
- verbeteren watersysteem Jutphaas Nieuwegein (€ 200.000);
- verbeteren waterbeheersing Maartensdijk (€ 250.000);
- voorbereiden automatiseren stuw Maartensbroek (€ 20.000)

De ingeschatte toekomstige kredietaanvragen zijn enkel indicatief, gebaseerd op de volgende tien jaar.

28. Gebied Oude Rijn

Toegekend krediet t/m 1 juli 2025	Nog in 2025 verwachte kredietaanvragen	Autorisatie kredietaanvraag 2026	Voorstel behandeling inhoudelijk projectvoorstel door:	Inschatting toekomstige kredietaanvragen
-	-	2.600	Alg. Bestuur	11.900

Kans op doorgaan	50% / gemiddeld
Bandbreedte kredietaanvraag 2026	+/- 50%
Bandbreedte indicatief totaal kred.	+/- 50%

Prijspeildatum d.d.	1-1-2026
Gehanteerde indexatie	3,00%
Afschr.kosten na oplevering	
Overig effect op exploitatie	€ 0

Toelichting

Het doel van project Gebied Oude Rijn is verbetering van het watersysteem in deze regio. De voorliggende kredietautorisatie betreft vier concrete projecten:

- gemaal Kamerik Teylingen (€ 900.000). Dit gemaal is toe aan groot onderhoud, nabij het gemaal moet een vispassage worden aangebracht en er is groot onderhoud nodig aan de historische sluis;
- voorbereidingkrediet voor de Put van Broekhoven (€ 500.000). In deze verkenningsfase zal het bestek worden opgesteld;
- uitvoeringskrediet voor de aanleg van natuurvriendelijke oevers in de polder Lange Weide (€ 900.000) van ca. 6 km. Hierover is reeds overeenstemming met de aangrenzende eigenaren. Er zijn mogelijkheden voor een subsidie van ca. € 700.000;

- uitvoeringskrediet voor de aanleg van een duiker in de polder Spengen (€ 300.000). Deze moet onder de openbare weg worden aangebracht om de waterbeheersing te verbeteren. Er zijn mogelijkheden voor een subsidie van ca. € 300.000.

Extra beheerkosten zijn vooralsnog niet van toepassing, maar worden in de verkenningsfase nader onderzocht. De ingeschatte toekomstige kredietaanvragen zijn enkel indicatief, gebaseerd op de volgende tien jaar.

29. UPLG-Maatregelenpakket

Toegekend krediet t/m 1 juli 2025	Nog in 2025 verwachte kredietaanvragen	Autorisatie kredietaanvraag 2026	Voorstel behandeling inhoudelijk projectvoorstel door:	Inschatting toekomstige kredietaanvragen
-	-	2.900	Alg. Bestuur	16.100

Kans op doorgaan	95% / (vrijwel) zeker
Bandbreedte kredietaanvraag 2026	+/- 10%
Bandbreedte indicatief totaal kred.	+/- 50%

Prijspeildatum d.d.	1-1-2026
Gehanteerde indexatie	0,00%
Afschr.kosten na oplevering	
Overig effect op exploitatie	€ 0

Toelichting

HDSR heeft bij de provincie Utrecht een UPLG beschikking aangevraagd ter grootte van € 2,500 miljoen voor het vervangen van te krappe bruggen in de provincie Utrecht. Deze beschikking geeft een financiële dekking van 100% voor de door HDSR te maken kosten die gemoeid zijn met het verwijderen van (delen van) overbodige bruggen en het vervangen van bruggen die teveel opstuwung geven en/of een belemmering vormen voor het varend onderhoud.

Van de brugeigenaren wordt verlangd dat zij zelf 50% van de kosten voor hun rekening nemen. Anders gezegd: bij totale uitvoeringskosten van € 5 miljoen, wordt € 2,500 miljoen door de brugeigenaren bijgedragen en wordt het aandeel van HDSR ad € 2,500 miljoen volledig door UPLG gesubsidieerd.

De kosten van de overhead (eigen uren HDSR, geschat op € 400.000) zijn voor rekening van het waterschap. De bijdrage van de provincie wordt voorgefinancierd door het waterschap. De voorbereidingen is voorzien in 2026 en de uitvoering in 2027 en 2028. Qua risicobeheersing worden voor aanvang bindende afspraken gemaakt over de financiering door de provincie. Extra beheerkosten zijn niet van toepassing.

De ingeschatte toekomstige kredietaanvragen, omvatten een vergelijkbaar project en zijn vooralsnog indicatief. HDSR is voornemens bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, op basis van de regeling samenwerking in Veenweidegebieden, een subsidie aan te vragen voor het voor het vervangen van te krappe bruggen in de provincie Utrecht en Zuid-Holland. Deze beschikking geeft een financiële dekking van 100% voor de kosten die gemoeid zijn met het verwijderen van (delen van) overbodige bruggen en het vervangen van bruggen die teveel opstuwung geven en/of een belemmering vormen voor het varend onderhoud. De aan te vragen subsidie in maximaal € 8 miljoen. Als ook hier van de brugeigenaren een bijdrage van 50% in de kosten wordt verlangd, is dus € 16 miljoen uitvoeringskrediet beschikbaar. De kosten van de overhead (eigen uren HDSR: raming € 1 miljoen), zijn voor rekening van het waterschap. De bijdrage van de subsidieverstrekker wordt voorgefinancierd door het waterschap.

30. UPLG-Gebiedsgerichte meekoppelkansen

Toegekend krediet t/m 1 juli 2025	Nog in 2025 verwachte kredietaanvragen	Autorisatie kredietaanvraag 2026	Voorstel behandeling inhoudelijk projectvoorstel door:	Inschatting toekomstige kredietaanvragen
-	-	1.000	Alg. Bestuur	10.000

Kans op doorgaan	
Bandbreedte kredietaanvraag 2026	
Bandbreedte indicatief totaal kred.	

Prijspeildatum d.d.	
Gehanteerde indexatie	
Afschr.kosten na oplevering	
Overig effect op exploitatie	

Toelichting

In april 2025 is het ontwikkelperspectief voor het Kromme Rijn Linielandschap (KRL) - onderdeel van Groen Groeit Mee - vastgesteld. Het initiatief met de provincie Utrecht, vijf gemeenten en een aantal andere partijen, bereikt een volgende fase. Beoogde maatregelen waar HDSR bij betrokken is, zijn:

- Nieuw-Wulven: water vasthouden + watersysteemmaatregelen, en;
- Laagraven: water vasthouden Noordplas

Deze maatregelen worden deels gedekt door het UPLG maatregelenpakket en de Provincie Utrecht. Er wordt echter ook een bijdrage van partners als HDSR en gemeenten gevraagd. Voor het KRL is de gevraagde bijdrage van HDSR ongeveer € 1 miljoen (op een totaal aan maatregelen van € 26 miljoen).

De ingeschatte toekomstige kredietaanvragen zijn enkel indicatief, gebaseerd op de volgende tien jaar.

32. Inlaatwerk KR VRAM

Toegekend krediet t/m 1 juli 2025	Nog in 2025 verwachte kredietaanvragen	Autorisatie kredietaanvraag 2026	Voorstel behandeling inhoudelijk projectvoorstel door:	Inschatting toekomstige kredietaanvragen
15.000	-	3.430	College D&H	-

Kans op doorgaan	75% / waarschijnlijk
Bandbreedte kredietaanvraag 2026	+/- 50%
Bandbreedte indicatief totaal kred.	+/- 25%

Prijspeildatum d.d.	1-1-2024
Gehanteerde indexatie	4,10%
Afschr.kosten na oplevering	€ 115
Overig effect op exploitatie	€ 75

Toelichting

Het gemaal heeft als doel om in droge periodes, met lage Nederrijn-stand, de Kromme Rijn en achterliggend gebied van voldoende water te voorzien. Het krediet van € 15 miljoen voor Gemaal Kromme Rijn dat in 2024 is toegekend, is gebaseerd op de voorkeursvariant uit de verkenningsfase met prijspeildatum 1-1-2024. Momenteel loopt de planuitwerkingsfase. Het vergunningontwerp dat nu opgesteld wordt, leidt tot een nadere raming, waarbij ook de indexering tussen die prijspeildatum en de uitvoering meegenomen wordt. Het eerste beeld dat nu ontstaat, laat een hogere raming zien, met name door aanwezigheid van de bever; extra eisen vanwege beperking van de stikstofuitstoot; een grotere en dus duurdere benodigde balg; en een langere bouwtijd dan eerder ingeschat.

Bij een -nu grof ingeschatte- indexering van 10% en uitgavenstijging van 10% leidt dit tot een toename van het benodigde krediet van € 3 miljoen, bovenop de € 430.000 krediet voor de planuitwerkingsfase. Richting najaar 2025 wordt dit beeld scherper, wordt gekeken naar bijsturingskeuzes en volgt naar alle waarschijnlijkheid een aanvraag voor dit extra krediet. Een groot deel van de investering voor het gemaal wordt gedekt uit het Deltafonds. Bij toenemende uitgaven wordt gekeken of die financiering door dit fonds en andere subsidieën uitgebreid kan worden.

De top risico's van het project per T1 2025 zijn stikstof, omgevingsfactoren, doorlooptijd van de BOPA-procedure met de Gemeente Wijk bij Duurstede, de capaciteit van het bouwteam en het functioneren van de balg.

34. KRW 3e planperiode 2022-2027

Toegekend krediet t/m 1 juli 2025	Nog in 2025 verwachte kredietaanvragen	Autorisatie kredietaanvraag 2026	Voorstel behandeling inhoudelijk projectvoorstel door:	Inschatting toekomstige kredietaanvragen
8.570	-	3.000	College D&H	-

Kans op doorgaan	50% / gemiddeld
Bandbreedte kredietaanvraag 2026	+/- 25%
Bandbreedte indicatief totaal kred.	+/- 10%

Prijspeildatum d.d.	1-4-2022
Gehanteerde indexatie	
Afschr.kosten na oplevering	€ 100
Overig effect op exploitatie	€ 67

Toelichting

Binnen de derde planperiode van de Kaderrichtlijn Water is een opgave vastgesteld van 9 kilometer natuurvriendelijke oevers (NVO's), ten behoeve van het verhogen van de waterkwaliteit. In september 2025 wordt de commissie Schoon Water gevraagd om bij te sturen in de realisatie. Voorgesteld wordt om te overprogrammeren, zodat de kans groter is dat de volledige 9 kilometer wordt gerealiseerd en mogelijk zelfs meer. Anders gezegd, voorgesteld wordt om in te zetten op meerdere kansen tegelijk, al is niet zeker dat alle kansen uiterlijk 2027 gerealiseerd worden.

Op basis van de eerdere kostprijzen wordt gevraagd om een aanvullend krediet van € 3 miljoen beschikbaar te stellen, waarmee ongeveer 5 kilometer extra NVO's kan worden aangelegd. Deze investering was nog niet opgenomen in de Voorjaarsnota 2025. NVO's zijn kansrijk voor subsidies. Voor alle projecten wordt onderzocht of er subsidiemogelijkheden zijn.

Een aantal kansen zal mogelijk niet tot realisatie komen, waarbij wel enige (onderzoeks)kosten gemaakt zijn. Dat is een risico. Deze kosten vallen dan in de exploitatie. In de meeste gevallen zullen initiatieven waar uitgaven gaan lopen, wél tot realisatie leiden, maar mogelijk is oplevering later dan 2027.

De verwachte beheer- en onderhoudskosten - indien 5km extra gerealiseerd wordt - bedragen ongeveer € 75.000 per jaar (€ 15 per strekkende meter per jaar).

36. Vispassage Zuidersluis - bijdrage aan RWS

Toegekend krediet t/m 1 juli 2025	Nog in 2025 verwachte kredietaanvragen	Autorisatie kredietaanvraag 2026	Voorstel behandeling inhoudelijk projectvoorstel door:	Inschatting toekomstige kredietaanvragen
-	-	300	College D&H	-

Kans op doorgaan	95% / (vrijwel) zeker
Bandbreedte kredietaanvraag 2026	< 10%
Bandbreedte indicatief totaal kred.	< 10%

Prijspeildatum d.d.	1-1-2026
Gehanteerde indexatie	
Afschr.kosten na oplevering	€ 30
Overig effect op exploitatie	€ 0

Toelichting

Dit project draagt bij aan de KRW-doelstellingen voor vis in het Merwedekanaal, dat momenteel matig scoort. Met de realisatie van een vispassage bij de Zuidersluis wordt een belangrijk knelpunt voor vis migratie opgelost.

HDSR levert hiervoor in 2026 een eenmalige bijdrage van maximaal € 300.000 aan Rijkswaterstaat, dat verantwoordelijk is voor de uitvoering. De planuitwerking is in 2025 gestart, de realisatie vindt in 2026 plaats. Indien de uitvoering vertraging oploopt, wordt de bijdrage een jaar later uitgekeerd.

38. Voortrollend GOP RWK va 2023

Toegekend krediet t/m 1 juli 2025	Nog in 2025 verwachte kredietaanvragen	Autorisatie kredietaanvraag 2026	Voorstel behandeling inhoudelijk projectvoorstel door:	Inschatting toekomstige kredietaanvragen
11.075	3.500	3.500	College D&H	31.500

Kans op doorgaan	95% / (vrijwel) zeker
Bandbreedte kredietaanvraag 2026	+/- 25%
Bandbreedte indicatief totaal kred.	+/- 10%

Prijspeildatum d.d.	1-1-2024
Gehanteerde indexatie	3,30%
Afschr.kosten na oplevering	€ 250
Overig effect op exploitatie	€ 0

Toelichting

Doel van het project is het programmatisch op orde brengen en houden van de regionale waterkeringen. Het algemeen bestuur heeft het Voortrollend Grootonderhoudsplan (GOP) Regionale waterkeringen, inclusief scope, financiën en toe te passen inhoudelijke kaders, reeds in december 2022 behandeld en vastgesteld. Binnen die bestuurlijke opdracht wordt het krediet geactualiseerd aan de hand van de meerjarenprognose.

Ten grondslag aan de GOP-opgave ligt de toets op veiligheid. Hierbij worden alle regionale waterkeringen aan een vastgestelde norm getoetst. Het gevraagde aanvullende kredietvolume is gebaseerd op de verwachte uitgaven tot en met 2029. Dat omvat de benodigde werkzaamheden, van voorbereiding tot en met realisatie voor het op orde brengen en houden van de regionale waterkeringen. Het voortrollend GOP komt tot stand onder de kaders die hiervoor in december 2022 zijn vastgesteld. Met deze vaststelling heeft het algemeen bestuur geanticipeerd op de opgave die inmiddels voortgekomen is uit de toetsing van de waterkeringen. De periode 2023-2025 heeft vooral in het teken gestaan van voorbereiding. De komende jaren gaan meer projecten in realisatie en nemen de uitgaven op jaarbasis toe.

De ingeschatte toekomstige kredietaanvragen zijn enkel indicatief, gebaseerd op de volgende negen jaar, ook al loopt het project in principe voor altijd door.

42. Weerbaarheid OSA

Toegekend krediet t/m 1 juli 2025	Nog in 2025 verwachte kredietaanvragen	Autorisatie kredietaanvraag 2026	Voorstel behandeling inhoudelijk projectvoorstel door:	Inschatting toekomstige kredietaanvragen
-	-	335	College D&H	-

Kans op doorgaan	95% / (vrijwel) zeker
Bandbreedte kredietaanvraag 2026	+/- 50%
Bandbreedte indicatief totaal kred.	+/- 50%

Prijspeildatum d.d.	1-1-2025
Gehanteerde indexatie	
Afschr.kosten na oplevering	€ 28
Overig effect op exploitatie	

Toelichting

Voor de dijkbewaking en bij crisissituaties is het noodzakelijk om te beschikken over een veilige en goed uitgeruste uitvalsbasis, die niet (meer) op een zuivering is. Dat is onveilig om meerdere redenen en het is van belang dat de crises en trainingen kunnen plaatsvinden zonder het werkproces op de zuivering te beïnvloeden. Het krediet wordt aangevraagd om een uitvalsbasis/ calamiteitenloods in te richten. Op de beoogde locatie kan de zolder ingericht worden voor ontvangst van dijkwachters en hulpverleners, en kan een 'dijkpost' worden ingericht van waaruit noodmaatregelen worden gecoördineerd en geprioriteerd (raming: € 300.000). Tevens kan een deel van het omliggende terrein ingericht worden met eenvoudige maatregelen om daar met noodmaatregelen te trainen (€ 35.000).

43. Weerbaarheid Energie

Toegekend krediet t/m 1 juli 2025	Nog in 2025 verwachte kredietaanvragen	Autorisatie kredietaanvraag 2026	Voorstel behandeling inhoudelijk projectvoorstel door:	Inschatting toekomstige kredietaanvragen
-	-	1.000	College D&H	-

Kans op doorgaan	95% / (vrijwel) zeker
Bandbreedte kredietaanvraag 2026	+/- 10%
Bandbreedte indicatief totaal kred.	+/- 10%

Prijspeildatum d.d.	14-1-2025
Gehanteerde indexatie	0,00%
Afschr.kosten na oplevering	€ 100
Overig effect op exploitatie	nvt

Toelichting

Binnen het bredere energieprogramma van HDSR, betreft de voorliggende kredietaanvraag de maatregelen voor noodenergie in het kader van weerbaarheid, dus wat er aan (nood-) aggregaten aangeschaft zou moeten worden om weerbaarder te zijn (in onze bedrijfs-)continuïteit. De beoogde noodaggregaten zijn voor een aantal gemalen in het watersysteem en om beluchtingstanks van een aantal rwzi's te laten draaien. Waar mogelijk worden aggregaten aangeschaft die voor beide situaties inzetbaar zijn. Hierbij hoort ook voldoende brandstof die we zelf kunnen aanspreken.

44. ICT Hardware

Toegekend krediet t/m 1 juli 2025	Nog in 2025 verwachte kredietaanvragen	Autorisatie kredietaanvraag 2026	Voorstel behandeling inhoudelijk projectvoorstel door:	Inschatting toekomstige kredietaanvragen
2.600	-	3.000	College D&H	9.500

Kans op doorgaan	95% / (vrijwel) zeker
Bandbreedte kredietaanvraag 2026	< 10%
Bandbreedte indicatief totaal kred.	+/- 25%

Prijspeildatum d.d.	31-5-2025
Gehanteerde indexatie	4,10%
Afschr.kosten na oplevering	
Overig effect op exploitatie	nvt

Toelichting

Het gevraagde krediet is bestemd voor de reguliere vervanging van ICT-hardware. Hiermee wordt de continuïteit van de IT-dienstverlening geborgd en de capaciteit afgestemd op de huidige behoeften van de organisatie.

Het betreft onder andere de vervanging van laptops, mobiele telefoons, tablets, opslag, netwerkcomponenten, werkplekken en vergaderfaciliteiten. ICT-hardware kent doorgaans een economische levensduur van drie jaar en een technische levensduur van drie tot vier jaar. Na deze periode voldoet de hardware vaak niet meer aan de actuele eisen en wensen, en/ of wordt deze niet meer ondersteund door leveranciers, zoals door het uitblijven van beveiligingsupdates. Eventuele storing in deze hardwarecomponenten kan directe gevolgen hebben voor de dienstverlening. Met het aangevraagde krediet kunnen de verouderde onderdelen tijdig worden vervangen.

HDSR maakt sinds kort gebruik van een 'configuration management database' (CMDB) waarin de ingebruikname van de hardware wordt vastgelegd. De vervanging van de hardware is gebaseerd op de informatie uit deze database. Hierbij is ook rekening gehouden met de fasering van de vervanging van laptops, mobiele telefoons en tablets, zodat de afschrijvingskosten zo gelijkmatig mogelijk worden verdeeld.

46. Fysieke beveiliging PM2 en PM3

Toegekend krediet t/m 1 juli 2025	Nog in 2025 verwachte kredietaanvragen	Autorisatie kredietaanvraag 2026	Voorstel behandeling inhoudelijk projectvoorstel door:	Inschatting toekomstige kredietaanvragen
-	-	871	College D&H	-

Kans op doorgaan	75% / waarschijnlijk
Bandbreedte kredietaanvraag 2026	+/- 75%
Bandbreedte indicatief totaal kred.	+/- 75%

Prijspeildatum d.d.	14-1-2025
Gehanteerde indexatie	0,00%
Afschr.kosten na oplevering	€ 58
Overig effect op exploitatie	nvt

Toelichting

Om de veiligheid van medewerkers en de continuïteit van vitale functies te waarborgen, moeten Waterschappen voldoen aan diverse normen. Het gaat hierbij onder andere om de Arbowet, de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), de Cybersecurity Implementatierichtlijn Objecten (CSIR), de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten (Wwke) en de Cyberbeveiligingswet (Cbw, implementatie van de NIS2-richtlijn).

Als gevolg van deze normen heeft HDSR enkele maatregelen te nemen om de fysieke beveiliging van het hoofdkantoor te versterken. De in het licht van deze normen te nemen maatregelen zijn geïnventariseerd middels onderzoek, verricht door een extern bureau. De kosten van deze maatregelen komen uit op € 871.000 EUR voor de Poldermolen 2 en 3.